

Det nye kristne høyre – finnes det i Norge?

En analyse av to kristne aviser i lys av den amerikanske New Christian Right-diskursen

Kjersti Børke Andresen

Mastergradsoppgave i religion og samfunn

Universitetet i Oslo, Det teologiske fakultet

Vår 2008

Veileder: Professor Oddbjørn Leirvik

1. Forord

Det er flere jeg vil rette en stor takk til nå når masteroppgaven er i havn.

Først vil jeg få takke veileder Oddbjørn Leirvik for konstruktiv og oppmuntrende veiledning under hele prosessen.

Videre vil jeg rette en takk til redaksjonen i *DagenMagazinet* for gjestfri mottakelse og hjelp i forbindelse med min innsamling av materiale.

Takk til familie og venner som har måtte høre mye om et nytt kristent høyre, og til medstudenter som har gitt meg gode minner fra TF. Takk også til Jonas Bakken for konstruktive tips om diskursanalyse.

Sist, men ikke minst, en stor takk til samboer Bjørn Amund, som har fulgt skriveprosessens opp og nedturer med stor tålmodighet. Det har vært godt å bli minnet på at det finnes en verden utenfor masteroppgaven.

2. Innholdsfortegnelse

1. Forord	2
2. Innholdsfortegnelse	3
3. Innledning.....	7
3.1. Tema og bakgrunn.....	7
3.2. Problemstilling	9
4. Teoretisk rammeverk.....	11
4.1. Begrepshistorie og diskursanalyse	11
4.1.1. Begrepshistorien.....	11
Ord og begrep.....	11
Rommet for erfaring og forventning	12
Synkron og diakron analyse	12
Begrepshistorie og diskursanalyse: to sider av samme sak?	13
4.1.2. Diskursanalysen	13
Språk og virkelighet	14
Diskursbegrepet.....	15
Diskurs og makt	16
Analysen.....	16
Forskerens rolle	18
5. Begrepet ”New Christian Right”	19
5.1.1. Begreper på samme felt: protestantisk fundamentalisme og evangelikale	19
5.1.2. Opphav og etablering	21
5.1.3. Begrepsvalget	23
5.1.4. Oppsummering	24
5.2. Betydningsvariasjoner i møte med skiftende kontekster.....	24
5.2.1. New Christian Right: et utdøende fenomen?	25
5.2.2. New Christian Right: medlemmer.....	26
5.2.3. ”New Christian Right”: pådriver for en kommende global kulturkrig?.....	27
5.2.4. Hvem beskriver NCR?	28
5.2.5. Oppsummering	29
6. New Christian Right: diskursen	30
6.1. Kampsakene	31
6.1.1. Familien.....	31
6.1.2. Abortkampen	32
6.1.3. Kampen mot homofili og radikal feminisme	34
Forbindelsen mellom homofili og feminisme	36
NCRs familierelaterte kampsaker: sammenheng	36
Kroppskontroll og nasjonal storhet	37
6.1.4. Kampen om ideologiformidlingen – hjemmeskolene	38
6.1.5. Israel	39
Israelspørsmålets tilsynekomst i NCR- diskursen.....	39
Den kristne sionismen	40
Israel gjennom endetidslitteraturen	41
Israelsaken og de andre kampsakene.....	42
Allianser rundt Israelsaken?	43
6.1.6. Nyere utviklingstrekk ved NCRs kampsaker	44
6.2. Fiendebilder.....	45

6.2.1. Sekulære humanister	45
6.2.2. Islam som en ny fiende?	46
6.3. Oppsummering	48
6.4. NCRs institusjonelle forankring	49
6.4.1. Oppbygging og omfang	49
6.4.2. Nøkkelorganisasjoner	49
1980- tallet	50
1990-tallet og utviklingen fram til i dag	50
6.4.3. Ledelse	51
6.4.4. Mobiliseringsstrategier	52
7. Materiale og metode	54
7.1. Materiale	54
7.1.1. Valget av avistekster	54
7.1.2. <i>Magazinet/DagenMagazinet</i> og <i>Norge IDAG</i>	55
7.1.3. Avgrensinger	56
7.1.4. Metode: diskursanalytiske verktøy	58
7.1.5. Tekst og kontekst: Faircloughs analysemodell	59
Redskaper fra den retoriske analysen	61
8. Analyse	62
8.1. <i>Magazinet</i> og <i>DagenMagazinet</i> : pressehistorie	62
8.1.1. Opprinnelse og etablering	62
8.1.2. Pressehistorisk utvikling	62
8.1.3. Fusjonen med <i>Dagen</i>	63
8.1.4. Temaoversikt	63
8.2. 1996: <i>Magazinet</i> - for et seierrikt liv	65
8.2.1. Vekkelse	65
Ekman om vekkelsens mønstre	65
Kristne: kalt til å erobre seire og ha framgang	65
Fiendene mot vekkelsen og bibeltro kristne	66
8.2.2. Menighetsvekst og lederskap	66
Lokalmenigheten og Kristi legeme	66
Den åndelige lederen	67
8.2.3. Israel gjennom motstandernes øyne	68
8.2.4. Samfunnsaktuelle spørsmål	68
8.2.5. Oppsummering og ideologiske trekk	69
8.3. 2002: Politisering	71
8.3.1. Menighetsliv og enhet	71
8.3.2. Israel	72
Massemediene og antisemittismen	72
Politiske tilnærminger	72
8.3.3. Norsk partipolitikk	73
8.3.4. Homofili: livsstil og rettighetskamp	74
8.3.5. Friskoler	75
8.3.6. Islam	75
- Et granskingsbehov	75
8.3.7. Oppsummering og ideologiske trekk	76
8.4. 2008: Fusjonen med <i>Dagen</i>	78
8.4.1. Bibeltroskap	78
Praktiske konsekvenser: i menighetsliv og i offentligheten	78
8.4.2. Israel	80

Konflikten i fokus.....	80
Fienden: det iranske prestestyre	80
Mediedekningen: fordummende	81
8.4.3. Norsk partipolitikk	82
8.4.4. Islam	83
8.4.5. Homofili	83
Homofilidebattens betydning	83
Motstandskampen – Argumentenes forankring	84
8.4.6. Friskoler og offentlig skole	85
8.4.7. Abortsak og alkoholpolitikk.....	85
8.4.8. Andre politiske saker.....	86
8.4.9. Oppsummering og ideologiske trekk	88
8.5. Norge IDAG	90
8.5.1. Pressehistorie.....	90
Etablering	90
Innhold	90
Form	91
8.5.2. Gangen i analysen	91
8.5.3. Temaoversikt.....	91
8.5.4. Kristne i samfunnet	92
Avkristningen av samfunnet.....	92
Mobilisering	93
Forbilder og motstandere	94
8.5.5. Vekkelse og helbredelse.....	95
8.5.6. Israel	95
Fra mediekritikk til egen dekning av konflikten	95
8.5.7. Partipolitikk.....	96
8.5.8. Friskoler og den offentlige skolen.....	97
8.5.9. Islam og innvandring.....	98
8.5.10. Abortsaken	98
8.5.11. Homofili	99
8.5.12. Alkohol og pornografi	100
8.5.13. Fattigdom og klima	101
8.5.14. Økonomi og næringsliv	102
8.5.15. Oppsummering	102
9. Avsluttende analyse.....	104
9.1. Religion og politikk i avisene.....	104
9.2. Kampsaker.....	105
9.2.1. Forsvaret av den tradisjonelle kjernefamilien	105
9.2.2. Selvbestemt abort	106
9.2.3. Homofili	107
9.2.4. Feminisme	108
9.2.5. Utdanningsarenaen: kampen om verdiformidlingen	108
9.2.6. Israel	110
9.2.7. Nye utviklingstrekk	110
9.3. Fiendebilder.....	111
9.3.1. Den sekulære humanismen.....	111
9.3.2. Islam	113
9.4. Institusjonell forankring	114
9.4.1. Alliansebygging og lederskap	114

9.4.2. Mobilisering	115
9.5. Oppsummering og konklusjon	116
10. Avsluttende refleksjoner	119
11. Litteraturliste	121
11.1. Primærlitteratur	121
11.2. Sekundærlitteratur	127
12. Vedlegg: Kategorisert tekstmateriale	132

3. Innledning

3.1. Tema og bakgrunn

Temaet for min oppgave er det nye kristne høyre i Norge. Det nye kristne høyre er her en direkte oversettelse av det amerikanske begrepet "New Christian Right" (NCR). New Christian Right (NCR) er i amerikansk sammenheng et etablert begrep, brukt om organisasjoner og ledere som mobiliserer sine tilhengere til politiske handlinger rundt en konservativ sosial agenda, motivert av religiøse verdier (Butler 2006: 12; Wilcox 1996: 5). I nyere litteratur har det blitt påpekt en *globalisering* av NCR, blant annet gjennom representasjon i FN-systemet og gjennom internasjonal organisasjonsvirksomhet (Butler 2006 og 153). Dette har trigget min nysgjerrighet. Det er til nå ikke gjort noen systematisk undersøkelse av NCR i en norsk kontekst. Kan fenomenet også gjenfinnes i Norge?

Butlers teori om NCRs globalisering stanser ved Europas grenser skal vi tro religionssosiolog Grace Davie. I hennes studie fra 2007 framsetter hun det som et ubestridt faktum at NCR ikke finnes i Europa (Davie 2007: 150).

Ser vi på den norske virkeligheten har imidlertid flere påpekt likhetstrekk mellom norske miljøer og NCR. Teologiprofessor Oddbjørn Leirvik knytter fenomenet til norske forhold i forbindelse med karikaturesaken, der han mener at både avisene *Magazinet* og *Norge IDAG* og menigheten Levende Ord kan sees som representanter for det amerikanske NCR (Leirvik 2006: 3; Leirvik 2009: 3-4). Videre trekker religionshistoriker Torkel Brekke paralleller mellom retorikken til den norske pastoren Arnfinn Clementsen og hans bevegelse "Norge tilbake til Gud" og NCR (Brekke 2002: 93).

Når det gjelder både Levende ord og *Norge IDAG* finner vi flere eksempler på at miljøene har hatt nær kontakt med norske politikere. Levende Ords kontakt med Fremskrittspartiet ble allment kjent i 2004 i forbindelse med Carl I Hagens tale ved menighetens sommerstevne. Mediefokuset dreide seg imidlertid først og fremst om talens islamfiendtlige karakter, og ikke om forbindelsen mellom partiet og den norske menigheten (NTB 2004, 13.07). Året etter inviterte menigheten alle partiledere. De oppmøtte ble bedt om å klargjøre holdningene sine i åtte verdispørsmål, flere knyttet opp mot familieverdier (NTB 2005). Nettopp kampen for familieverdiene er sentralt kjennetegn ved NCR (Buss & Herman 2003: xviii; Butler 2006: 18). I miljøet rundt *Norge IDAG* finner vi koplinger til både FrP og KrF. Mens FrP-leder Siv

Jensen ble invitert til avisas sommerstevne i 2007 (Kallestad 2007, 23.06), ble avisa anklaget for kupp ved KrFs nominasjonsmøte i Hordaland høsten 2008 (Norheim 2008).¹

I min studie ønsker jeg å bygge videre på disse observasjonene som indikerer likhetstrekk mellom norske miljøer og det amerikanske New Christian Right, og gå et skritt videre. Hva særpreger den amerikanske bevegelsen, og i hvilken grad og på hvilken måte gjenfinner vi disse kjennetegnene i Norge? At indikasjonene på likhetstrekk mellom norske miljøer og NCR synes å bestride Davies påstand om NCR i Europa er i seg selv interessant. Hvordan er NCR definert i Davies studie, og finnes det andre perspektiv å se bevegelsen fra?

Sett i lys av den norske virkeligheten kan mye tyde på at folk flest ikke er bevisst tendensene Leirvik og Brekke påpeker. Leirvik hevder veksten i kristne miljøer som Levende Ord er ukjent for folk flest (Leirvik 2006: 3), Brekke at mange nordmenn er overbevist om at sammenblanding av religion og politikk kjennetegner ”mer primitive samfunn” enn det norske (Brekke 2002: 11). Mer allment hevder Harald Stanghelle i kronikken ”Religionen er over oss igjen” at mange nordmenn har trodd at religion som en del av norsk offentlighet var et tilbakelagt stadium i historien. Han hevder dette har ført til at det norske samfunnet har et tvetydig og forvirret forhold til vår tids religiøse strømninger: ”Vi kikker ut av vårt liberale tidsvindu og vet ikke helt hvilken fremtidsutsikt vi ser derfra” (Stanghelle 2009). Jeg håper min studie kan bidra til å skape et mer nyansert bilde av religionenes rolle i det norske samfunnet, nettopp ved å undersøke en av disse strømningene.

Et betimelig spørsmål er om det også finnes en *motvilje* mot religiøse innslag i norsk offentlighet, som gjør at disse stemmene trengs til side. Våren 2008 pågikk det en større avisdebatt rundt nettopp dette temaet. Utgangspunktet var Muhammad Usman Ranas prisbelønte kronikk ”Den sekulære ekstremismen”, der Rana hevdet at den norske offentligheten utviste en intoleranse når det kom til konservative politiske standpunkt basert på gudstro. Videre hevdet han at konservative religiøse mennesker fryses ut av norsk offentlighet (Rana 2008, 25.02). Denne oppgaven gir ikke noe svar på Ranas kritikk, men nyanserer problemstillingen i forhold til norske kristnes rolle i det politiske landskapet.

¹ Anklagen dreide seg om en kampanje drevet av assisterende redaktør i avisa, Bjarte Ystebø, for å skaffe Anita Apaltun Sæle, sjefsredaktørens kone, en av KrFs Stortingsplasser (Dåstøl 2008).

Utover Leirvik og Brekke er det skrevet lite om NCR i en norsk kontekst. Det er også lite norsk litteratur om NCR-fenomenet generelt. I amerikansk litteratur er det imidlertid skrevet mye, og en sentral del av min oppgave blir å kartlegge, analysere og kommentere den amerikanske forskningslitteraturen om NCR. Jeg vil komme nærmere inn på dette når jeg i det videre vil presentere problemstillingen for min oppgave.

3.2. Problemstilling

Den overordede problemstillingen for denne oppgaven er:

Finnes det nye kristne høyre i Norge?

Problemstillingen må presiseres. For hva vil det si at fenomenet finnes? I Grace Davies studie blir NCR definert som en sosial bevegelse bestående av konservative kristne som har en reell politisk innvirkning i det landet som undersøkes (Davie 2007: 150). Videre blir bevegelsens bruk av TV-mediet, da særlig gjennom såkalt televangelisme, framhevet som et sentralt kjennetegn (Davie 2007: 151). Fra dette utgangspunktet konkluderer Davie med at NCR ikke finnes i Europa. I min studie vil NCR derimot belyses som en *diskurs*. Min diskursforståelse vil romme både et språklig perspektiv, med fokus på bestemte virkelighetsoppfatninger, og et materielt perspektiv, med fokus på diskursens institusjonelle forankring. I diskursanalysen i den norske konteksten vil jeg imidlertid først og fremst fokusere på diskursens språklige side, noe som henger sammen med min avgrensing av materiale til to norske aviser. Mer om denne avgrensingen under.

For å kunne gjøre min studie kreves det en grundig undersøkelse av forskningslitteraturen om den amerikanske bevegelsen. Dette vil jeg gjøre fra to perspektiv. New Christian Right-begrepet er både vagt og mangetydig. Jeg vil derfor starte med en begrepshistorisk analyse som får plassert og analysert begrepets betydninger. Videre vil jeg gjøre en kartlegging av den diskursen som er blitt tilknyttet NCR i USA.

Diskursen kartlagt på bakgrunn av forskningslitteraturen om NCR vil så tas med til den norske konteksten. Her vil jeg avgrense meg til å se nærmere på utvalgte årganger fra to norske aviser: *Norge IDAG* og *Magazinet*, fra 2008 *DagenMagazinet*. Dette er aviser som det allerede har blitt antydning likhetstrekk med NCR, i Oddbjørn Leirviks nevnte artikkel, og i to

masteroppgaver. Ingen har imidlertid undersøkt disse koplingene nærmere, og gjort dette til tema for en analyse av avisene.

På denne bakgrunnen kan jeg nå formulere en mer presis problemstilling for min undersøkelse:

Hva kjennetegner den diskursen som er blitt tilknyttet den amerikanske bevegelsen New Christian Right, og i hvilken grad, og på hvilken måte, gjenfinner vi disse trekkene i de to norske avisene Magazinet/DagenMagazinet og Norge IDAG?

4. Teoretisk rammeverk

4.1. Begrepshistorie og diskursanalyse

Jeg vil i dette kapittelet presentere de teoretiske verktøyene jeg vil benytte meg av i min oppgave.

4.1.1. Begrepshistorien

Språkets historisitet står sentralt innenfor begrepshistorien. Språket tenkes her å være historisk på to måter: som *indikator* på hvordan den historiske virkeligheten endrer seg, og som en pådrivende *faktor* for de samme forandringene (Jordheim 2001: 126). Ved å studere språket tenkes man å kunne få innblikk i både den historiske fortiden, og samtidig kunne danne et bilde av den historiske framtiden. Ikke alle deler av språket kan imidlertid si oss noe om den historiske virkeligheten. I følge Reinhart Koselleck er det i de språklige *begrepene* inngangsporten til den historiske virkeligheten befinner seg. Innenfor den begrepshistoriske analysen han har utformet, og jeg vil benytte meg av i analysen av New Christian Right-begrepet, tenkes begrepene å fungere som *formidlere* mellom språket og historien. Hva er det så med begrepene som skiller dem fra andre språklige enheter? Og hva slags historisk innsikt er det begrepene kan tilby oss?

Ord og begrep

Koselleck hevder *begrepene* skiller seg fra *ordene* ved begrepenes *flertydighet*. Der et ords betydning kan gjøres entydig gjennom en fortolkning, vil et begrep, for å kunne være et begrep, forbli mangetydig (Jordheim 2001: 163). Vi har påpekt vanskelighetene med å gi en klar og entydig definisjon av "New Christian Right". I lys av Kosellecks begrepshistorie kan vi derfor hevde at vi har å gjøre med et begrep. Overgangen fra ord til begrep skjer i tett samspill med konteksten der ordet blir brukt. Ordet *lades* med den politiske og sosiale konteksten det henviser til og anvendes i (Jordheim 2001: 163). Begrepene ender slik opp som *konsentrater* av forskjellig betydningsinnhold. Samspillet med konteksten, og skiftende kontekster, gjør at begrepene også er opphav til stadig nye betydninger (Leirvik 2002: 25). Fra det begrepshistoriske perspektivet blir det et analysemaal å kartlegge de erfaringene som er blitt lagt inn i begrepet, og å fange opp nye betydninger som har blitt avfødt underveis.

Rommet for erfaring og forventning

Ser vi nærmere på de enkelte begrepene vil vi i følge Reinhart Koselleck ofte finne en temporal struktur, et bestemt forhold mellom fortid, nåtid og fremtid. Begrepene formidler nemlig både bestemte *erfaringer*, men også *forventninger* hos de menneskene som tok begrepene i bruk for å beskrive sin egen samtid. Det temporale spennet, fra erfaring til forventning, samles under kategoriene *erfaringsrom* og *forventningshorisont* (Jordheim 2001: 136). ”Forventning” forstås gjerne i retning av ”håp”. I Kosellecks begrepshistorie betegner imidlertid ”forventningshorisonten” også negative forestillinger om det kommende. Denne avklaringen er sentral for vår analyse av New Christian Right-begrepet, som ofte har blitt omspunnet med en viss bekymring.

Fordi erfaringer i seg selv er språklig betinget, virker begrepene også bestemmende på hvilke erfaringer det er mulig å gjøre i *framtiden*. Begrepenes evne til å samle, og ta opp i seg erfaringsprosesser, og sette dem i inn i en sammenheng, gjør at også *nye erfaringer* vil bli forsøkt innordnet i disse allerede eksisterende, språklige sammenhengene. Begrepene foregriper slik det som skal komme, i tillegg til å gi en innsikt i det som har vært. Den begrepshistoriske analysen åpner dermed også for refleksjoner over begrepenes virkelighetskonstituerende effekter, i vårt tilfelle: hva slags samfunnsmessige virkninger kan bruken av NCR- begrepet tenkes å ha? Beslektet med spørsmålet om begrepets virkninger eller konsekvenser er spørsmålet om hvem som benytter begrepet, og med hvilken hensikt.

Synkron og diakron analyse

Innenfor Kosellecks begrepshistorie settes altså søkelyset på de erfaringene og forventningene som ligger investert i de enkelte begrepene slik de kommer til uttrykk i bestemte historiske situasjoner. Analysen foregår både *synkront*, med fokus på måten et ord lades med en bestemt kontekst, og slik blir et begrep, og *diakront*, med fokus på utviklingen av begrepets betydningsinnhold i møte med skiftende kontekster (Leirvik 2002: 26). Hvilke betydninger som holder stand, hvilke som er tilpasset de historiske betingelsene og hvilke som har forsvunnet er sentrale aspekter i den begrepshistoriske analysen (Jordheim 2001: 151). På denne måten kartlegges samtidig de sosiale og politiske forholdene som virker bestemmende for hvordan et begrep benyttes og blir forstått.

Gjennomgangen viser hvordan den begrepshistoriske analysen kan være til hjelp for å synliggjøre New Christian Right-begrepets mange betydninger, forankringen av disse

historisk, og de historiske og sosiale forholdene som har virket på hvordan begrepet har blitt benyttet og forstått. Videre har vi sett hvordan begrepshistorien belyser hvordan et begrep i seg selv virker bestemmende, både med tanke på virkelighetsoppfatningene i begrepets egen samtid, og med tanke på hvilke erfaringer som kan gjøres i fremtiden.

Begrepshistorie og diskursanalyse: to sider av samme sak?

I Helge Jordals bok *Lesningens vitenskap* peker han på flere krysningspunkter mellom Kosellecks begrepshistorie, og Foucaults diskursanalyse, den andre teoretiske innfallsvinkelen jeg vil undersøke New Christian Right-begrepet i lys av. Krysningspunktene befinner seg innenfor de to retningenes syn på forholdet mellom språk og historie. I følge Jordal forutsetter begge et vitenskapsteoretisk tvisyn. På den ene siden gjør de begge språkets oppbygging og funksjonsområder *som språk* til analyseobjekt. På den andre siden er formålet med denne analysen å si noe om en *historisk tekst*, eller et sett av historiske tekster, innenfor en *historisk kontekst*. Som teoretiske retninger hviler de begge på den filosofiske forutsetningen at det bare er gjennom en beskrivelse av språket at vi kan få tilgang til den historien en tekst er innvevd i (Jordheim 2001: 124). Beskrivelsene av språket er likevel forskjellige innenfor de to retningene. Der begrepshistorien setter begrepenes *betydninger*, semantikken, i sentrum for sin analyse, fokuserer diskursanalysen på de *reglene* som skaper *orden og system* i språket. Disse to perspektivene er likevel ikke løsrevet fra hverandre, siden et begrep alltid vil befinne seg innenfor et større språklig system (Leirvik 2002: 27). Begrepshistorien og diskursanalysen kan fra dette perspektivet sies å utgjøre to sider av samme sak, der de tilbyr hver sine analysestrategier for å undersøke forholdet mellom språk og historisk virkelighet.

4.1.2. Diskursanalysen

Diskursanalysen vil benyttes både som teoretisk rammeverk, og som metodisk innfallsvinkel i min oppgave. I kartleggingen av forskningslitteraturen om New Christian Right vil diskursanalysen først og fremst benyttes som et *teoretisk* rammeverk, til hjelp for å strukturere de funnene jeg gjør, og til å skape en mer helhetlig ”pakke” som kan sammenliknes med den norske konteksten. Analysen av det norske materialet vil i større grad benytte seg av diskursanalysens *metodiske* retningslinjer. Det må imidlertid understrekes hvordan metode og teori ikke kan avsondres skarpt i diskursanalysen, og at vi heller ikke finner noen entydig metodelitteratur for diskursanalysen. Tvert i mot påpeker Iver Neuman en motvilje mot å utvikle en egen metodelitteratur i diskursanalysen, som bunner i et ønske om å bryte ned

skillet mellom teori og metode (Neumann 2001: 14). Først fordi man har ønsket å vise hvordan enhver teori innvirker på metoden vi bruker. Videre fordi man i diskursanalysen ikke ser det som noen reell mulighet å kunne representere noe fra et gitt, eksternt ståsted, slik ”metode” ofte forstås (Neumann 2001: 15). Jeg vil komme tilbake til rollen forskeren får i diskursanalysen.

I følge Winther Jørgensen og Phillips forstås diskursanalysen best som en *pakkeløsning* av teoretiske og metodologiske perspektiver og retningslinjer (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 12). Til grunn for denne pakken ligger det noen *filosofisk premisser* om språkets rolle i den sosiale konstruksjonen av verden, som må aksepteres for at diskursanalysen kan benyttes som metode i empiriske undersøkelser. Dette gjelder både *ontologiske* premisser, læren om hva verden består av, og *epistemologiske* premisser, læren om hvordan vi kan ha kunnskap om verden (Neumann 2001: 14). Jeg vil beskrive noen av disse grunnleggende premissene i det videre.

Språk og virkelighet

En sentral forestilling i diskursanalysen retter seg mot vår *tilgang* på kunnskap om virkeligheten rundt oss. Mens man i andre samfunnsvitenskaper har definert en del av virkeligheten som uproblematisert, for eksempel gjennom såkalt uavhengige variabler, avviser diskursanalytikerne forestillingen om at noen deler av virkeligheten kan sanses direkte. I stedet tenker man seg at virkeligheten medieres gjennom et sett av modeller som vi ordner våre inntrykk gjennom (Neumann 2001; Winther Jørgensen & Phillips 1999: 13). Disse modellene velger og sorterer ut fra de inntrykkene vi gjør oss. De kommer *mellom* oss og verden, og gir våre sanseinntrykk mening. For å understreke hvordan disse modellene består av sosialt reproduerte fakta velger Neuman å kalle dem *representasjoner* (Neumann 2001: 33).

Av de elementene som kan gi mening til våre sanseinntrykk står *språket* i en særstilling, siden språkets oppgave primært er å skape mening (Neumann 2001: 38). De representasjonene av virkeligheten som skapes i språket, er imidlertid mer enn bare en speiling av den allerede eksisterende verden. Den tenkes også å være med på å skape den. Måten en gitt hendelse eller et fenomen framstilles på vil nemlig også utpeke visse handlinger som riktige og relevante, og andre som gale eller umulige (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 17 og 18). Språket er ikke bare en kanal som formidler fakta og informasjon om verden rundt oss, det er også

konstituerende på den sosiale verden. Vi ser her klare paralleller til språksynet innenfor Kosellecks begrepshistorie, og hans tanker om språket som både en indikator på historiske endringer, og en faktor som bidrar til disse endringene.

Diskursbegrepet

Diskursbegrepet kan defineres på flere måter. Winther Jørgensen og Phillips definerer diskurs som *en bestemt måte å tale om og forstå verden (eller et utsnitt av verden) på* (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 9). Definisjonen henspiller på tanken om at språket er strukturert i forskjellige mønstre, diskurser, som våre utsagn følger når vi kommuniserer innenfor forskjellige sosiale områder. Lingvisten Norman Fairclough definerer diskurs som *språkbruk som sosial praksis* når begrepet brukes abstrakt, og som *en måte å snakke på, som gir betydning til opplevelser ut fra et bestemt perspektiv* (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 79) når det er snakk om en bestemt diskurs. Definisjonen henspiller på forestillingen om diskurser som både noe konstituerende og som konstituert. Den definisjonen jeg vil bygge på i denne oppgaven inkorporerer begge disse definisjonene, men innlemmer også en annen dimensjon, nemlig det *materielle* aspektet ved diskursbegrepet. For min studie av New Christian Right som både en sosial bevegelse, og en diskurs framstår denne definisjonen som særlig egnet. Definisjonen er hentet fra Iver Neumans innføringsbok i diskursanalyse, *Mening, materialitet og makt*, og går som følger:

En diskurs er et system for frambringelse av et sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere, og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner (Neumann 2001: 18).

Slik jeg tolker Neuman utgjør diskurssystemet de tidligere omtalte modellene som befinner seg mellom oss og verden. Gjennom våre egne modeller, som vi har lagret til anvendelse, skjer det en utvelgelse, og en organisering fra den samlede mengden av sansedata vi innhenter fra den omliggende verden. Gjennom denne prosessen bestemmes det hva vi i realiteten *ser*, og dette virker videre bestemmende for de utsagnene og praksisene vi konstruerer. Den *materielle* dimensjonen ved diskursene belyses i definisjonens andre ledd: de språklige utsagnene inngår nemlig også i et større system, som strekker seg utover det språklige. Utsagnene kan for eksempel opparbeide seg posisjoner i institusjoner, som i politiske partier, i skolevesenet, eller i religiøse organisasjoner. En diskurs kan med andre ord *institusjonaliseres*. Som del av en institusjon, og framstilt som normal, vil diskursen forme

virkelighetsoppfatningen til de som tilskriver seg diskursen, og denne virkelighetsoppfatningen vil i større eller mindre grad gjenta seg innenfor denne gruppa, og slik bekreftes.

Diskurser frambringer altså bestemte virkelighetsoppfatninger, som i neste omgang kan opparbeide seg posisjoner i institusjoner. Disse virkelighetsoppfatningene er likevel verken fastlåste, eller forutbestemte. Andre virkelighetsoppfatninger kunne vært mulige, og representasjonene av virkeligheten kan forandres over tid. Som en følge av at virkeligheten alltid vil kunne framstilles på forskjellige måter, som igjen får ulike følger, blir spørsmålet om *makt* sentralt i diskursanalysen. For hvem eller hva er det som bestemmer hvilken representasjon av virkeligheten som får dominere?

Diskurs og makt

En vanlig oppfatning av makt er at person A får person B til å gjøre noe som strider i mot Bs interesser. Foucault problematiserer dette, og stiller spørsmål ved både A som et *suverent, handlende subjekt*, og tanken om Bs *interesser*. I følge Foucault er nemlig både A og B underordnet diskursenes system, noe som gjør at de begge mer eller mindre automatisk etterfølger de handlingsbetingelsene som hører med til dette systemet (Neumann 2001: 168).

Foucaults sterke systemfokus kan imidlertid kritiseres. Lingvisten Norman Fairclough gjør dette, og hevder aktøren i større grad enn hva Foucault har antatt, bidrar til å forme verden rundt, også gjennom språket (Fairclough 1992: 57-58). Fra Faircloughs perspektiv blir dermed den enkelte aktørens språkbruk mer interessant i diskursanalysen, også i et maktperspektiv.

Analysen

Diskursanalysens utgangspunkt i at den sosiale verden er *konstruert* og slik omskiftelig, gjør at spørsmålet om hva verden består av, skyves i bakgrunnen av et mer påtrengende spørsmål om hvordan det ble slik, og hvordan dette verdensbildet opprettholdes og utfordres av andre muligheter (Neumann 2001: 14). Siden man tenker seg at verden aldri kan nå direkte gjennom sansene, men alltid gjennom diskurser, ville det også være en selvmotsigelse å som diskursanalytiker skulle avdekke hvordan virkeligheten "egentlig er" bak diskursene (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 31).

I stedet blir diskursene *i seg selv* gjenstand for analyse. Som jeg allerede har vært inne på vil jeg ta utgangspunkt i et teoretisk rammeverk som anser diskurser både som et språklig og som et materielt fenomen. Diskursanalysen brukes dermed som en metode for å kunne studere mening, som da særlig befinner seg i språket, og i de sosiale institusjonene som bærer mening, ved hjelp av en og samme metode. Dette må imidlertid gjøres på en slik måte at de to fenomenene forstås som et hele (Neumann 2001: 80). Helge Jordheim snakker i denne forbindelse om å bruke diskursbegrepet slik at vi ”leser tekstene utover” (Jordheim 2001: 182). I stedet å lete etter hva teksten vil si, altså lese *innover*, får diskursbegrepet oss til å spørre etter tekstens forhold til andre tekster, hvordan den hører hjemme innenfor en bestemt diskurs, og ikke en annen, og hvilken institusjonell ramme den hører hjemme innenfor. Diskursanalysen kan fra dette perspektivet forstås som en avdekning av en orden, et system som bestemmer hvordan utsagn innenfor den enkelte diskursen skal forholde seg til hverandre, og hvordan disse igjen innskriver seg i institusjoner.

I min oppgave er det først i forbindelse med det norske råmaterialet vi kan snakke om en *analyse* av et mulig diskurssystem. Denne analysen skjer imidlertid med utgangspunkt i et diskurssystem som er systematisert på grunnlag av den amerikanske forskningslitteraturen. Dette betyr ikke at jeg kan innplassere hva som helst i denne diskursmodellen. Både Neuman og Winther Jørgensen og Phillips understreker hvordan de avgrensingene man gjør må kunne forsvares ved å dokumenteres som rimelige (Neumann 2001: 56; Winther Jørgensen & Phillips 1999: 150). For min del betyr dette at de elementene jeg velger å innplassere i NCR-diskursen må begrunnes. Siden jeg på dette stadiet kun opererer innenfor sekundærlitteratur, vil drøftingene av de ulike elementene skje på bakgrunn av måten de framstilles i forskningslitteraturen.

Når denne enheten tas med til den norske konteksten trenger vi metodiske verktøy for å undersøke hvor vidt vi gjenfinner trekk fra det diskurssystemet vi koplet til bevegelsen New Christian Right i vårt materiale. De ulike teoretikere innenfor diskursanalysen tilbyr ulike verktøy for å analysere diskursenes innhold. Hvordan jeg konkret vil gå fram i denne analysen vil jeg komme nærmere tilbake til i oppgavens metodekapittel. Det siste aspektet som vil belyses i dette kapittelet er den rollen man som forsker inntar i diskursanalysen.

Forskerens rolle

Vi har allerede vært inne på hvordan diskursanalysen bygger på forestillingen om at kunnskap om virkeligheten er sosialt skapt. Denne forestillingen får konsekvenser for forskerens rolle i diskursanalysen. Tradisjonelt har ofte forskeren blitt framstilt som en observatør som står *utenfor* det som observeres (Neumann 2001: 34). Denne posisjonen må avvises fra et diskursanalytisk perspektiv, der man ser det som umulig å stille seg utenfor det sosiale og analysere noe uten å selv være implisert i det (Neumann 2001: 15). Som diskursanalytiker må man godta at man heller ikke selv kan løsriives fra diskursene, og at den framstillingen man selv gir, som min presentasjon av New Christian Right, også må forstås som en av flere mulige representasjoner av denne delen av virkeligheten. Også som forsker inntar man en posisjon i forhold til forskningsobjektet, og denne vil bestemme hvilke funn vi gjør, og hvilke resultater vi får. Dette betyr likevel ikke at alle forskningsresultater er like gode, eller at den diskursanalytiske *relativismen* umuliggjør kritikk av forskningsobjektet.

Winther Jørgensen og Phillips viser hvordan diskursanalytikeren kan validere egne forskningsresultater, og gjøre dem så gjennomsiktede som mulig. De understreker hvordan man som diskursanalytiker må kunne gjøre rede for sin egen posisjon i forhold til de diskursene man undersøker, og hva slags konsekvenser ens egne bidrag til den diskursive konstruksjonen av omverdenen kan få (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 33). Dette er sentrale aspekter å belyse med tanke på mitt prosjekt. Måten jeg innordner en stor mengde informasjon fra amerikansk forskningslitteratur om "New Christian Right", for så å sammenholde denne med en norsk virkelighet, kan sees som en handling som i like stor grad kan bidra til å *skape* virkelighet, som å forsøke å avbilde den. Det kan sees som en *politisk handling* fordi jeg utskiller en del av den norske virkeligheten, og beveger denne delen fra det selvfølgelige, til et fenomen man kan være for eller i mot, som kan diskuteres, kritiseres, og dermed også forandres (Winther Jørgensen & Phillips 1999: 165). Faren er imidlertid at man på denne måten påklitrer en merkelapp som kan innebære langt mer enn det man faktisk har belegg for å ha funnet. I min sammenholding av New Christian Right-diskursen med det norske materialet må jeg derfor være særlig bevisst på å ikke generalisere fra enkeltdeler, til diskursen som helhet, og å også legge merke til nyanser, variasjoner og forskjeller mellom det norske materialet og NCR-diskursen. For å validere min egen analyse blir det også avgjørende med klare *belegg* for de funn jeg gjør.

5. Begrepet "New Christian Right"

Forskningslitteraturen viser at New Christian Right-begrepet er langt fra entydig definert. Tvert i mot finner vi store variasjoner i beskrivelsene av det fenomenet begrepet er ment å fange. Forskjellene kan forklares både med de *perspektivene* og *hensiktene* studiene er skrevet fra, og med den *tiden* studiene ble skrevet innenfor. I gjennomgangen av Kosellecks begrepshistorie så vi hvordan denne flertydigheten nettopp er det som skiller *begrepene* fra *ordene*. Skal vi danne oss en dypere forståelse av hvordan begrepet blir, og har blitt brukt og forstått må vi ut fra det begrepshistoriske perspektivet kartlegge begrepets *mange* betydninger. *Hva* skapte behovet for et slikt begrep i utgangspunktet, og *hvem* hadde behov for en slik begrepsfesting? Hva slags trekk i samtiden har begrepet vært ment å omfavne innenfor ulike kontekstene hvor begrepet er blitt brukt? Hva slags erfaringer og forventninger reflekteres gjennom begrepet, jamfør Kosellecks tanker om begrepens *erfaringsrom* og *forventningshorisont*?

I lys av Kosellecks begrepshistorie vil jeg gjøre både en synkron og en diakron analyse av New Christian Right-begrepet. I den synkrone analysen vil jeg undersøke den konteksten som begrepet oppstod i, og hva det da var ment å henvise til. I den diakrone vil jeg forsøke å kartlegge de ulike betydningene som er blitt lagt i NCR-begrepet gjennom historien. Først vil jeg belyse to andre begreper som også forsøker å beskrive den konservative kristenpolitiske virkeligheten i USA, og som på mange måter kan sies å overlape NCR-begrepet.

5.1.1. Begreper på samme felt: protestantisk fundamentalisme og evangelikale

I Walter Russel Meads artikkel "God's Country?" trekker han fram to religiøse retninger på konservativ side som han hevder har hatt særlig stor innflytelse på den amerikanske offentligheten: den *protestantiske fundamentalismen* og evangelisk kristne, *evangelikale*. I dette avsnittet vil jeg kort belyse hva som er blitt lagt i disse begrepene.

Ut fra forskningslitteraturen kan vi trekke fram tre karakteristikk som ofte tilknyttes den protestantiske fundamentalismen: bokstavtro lesninger av bibelen som legges til grunn for til tilhengernes valg og levemåte (Beyer 1994: 118; Haynes 1998: 29; Mead 2006: 27), forsvar av den protestantiske troen mot romersk katolsk og modernistisk, sekulær og ikke-kristen

innflytelse (Mead 2006: 27), og skarpe skiller mellom egen gruppe av troende protestantiske fundamentalister, og den ikke-kristne verdenen rundt (Beyer 1994: 118; Mead 2006: 27).

Atskillelsen fra omverdenen kan sees i sammenheng med premillenarismens sterke posisjon i bevegelsen, forestillingen om at først med Jesu gjenkomst vil det kristne tusenårsriket opprettes. Før denne tiden tenkes verden å gradvis forverres, før antikrist tar over makten. De som er frelst tenkes likevel å kunne rykkes direkte opp til himmelen før antikrists` styre (Wilcox 1996: 26). Denne forestillingen har skapt skarpe grenser mellom frelste og ufrelste i den protestantiske fundamentalismen.

Til tross for skarpe grensedragninger rundt egen gruppe, finner vi i den tidlige protestantiske fundamentalismen på begynnelsen av 1920-tallet også et sterkt politisk engasjement i bevegelsen. Fundamentalistene engasjerte seg i kampen for avholdssaken (Beyer 1994: 116), og mot moderne vitenskap, som bibelkritikk og evolusjonsteori (Casanova 1994: 143). I følge Gilles Keppel var det nettopp i forbindelse med dette engasjementet fundamentalistbetegnelsen inngikk i den moderne amerikanske språkbruken, med en omstridt betydning. De protestantiske fundamentalistene måtte nemlig tåle både kritikk og latterliggjøring, og ble tidlig assosiert med primitivisme og trangsynthet.² Resultatet av denne motstanden synes fra midten av 1920-årene, da fundamentalistene trakk seg helt tilbake fra offentligheten, og valgte å skape sine egne, parallelle institusjoner, framfor å delta i det offentlige liv (Casanova 1994: 146).

Betegnelsen ”evangelikale” knyttes til en noe mer liberal og fleksibel trosretning enn den protestantiske fundamentalismen (Haynes 1998: 29; Mead 2006: 32). Mye er likevel likt. Som de protestantiske fundamentalistene legger også evangelikale vekt på religiøse dogmer, og bibelens ufeilarighet,³ og skillet mellom frelste og ikke-frelste. De fleste evangelikale deler også fundamentalistenes premillenaristiske forestillinger (Mead 2006: 33).⁴ Den evangelikale virkelighetsoppfatningen skiller seg imidlertid fra den fundamentalistiske på noen viktige

² Gilles Keppel fremhever i denne forbindelse betydningen av den såkalte Scopes-saken. Sakens utgangspunkt var biologilæreren Scope, som ble stilt til retten for å ha benyttet en lærebok som omtalte artenes opprinnelse, og slik brøt loven som forbød undervisning i teorier som benekter beretningen om menneskets guddommelige skapelse. Saken kom i *realiteten* til å handle om den amerikanske fundamentalistiske bevegelsen, som igjennom pressens beskrivelser ble latterliggjort ut fra det som ble ansett som primitive argumenter fra Scopes motstandere (Kapel 1992: 125).

³ Haynes hevder imidlertid evangelikale åpner for mer fleksible fortolkninger (Haynes 1998: 29)

⁴ I følge Mead finner vi også en minoritet av den evangelikale gruppen som tilslutter seg postmillenaristiske forestillinger, tanken om at Jesu gjenkomst vil skje *etter* tusen år med fredelig styre (Mead 2006: 33).

punkter. Mens fundamentalistene ser frelsen som mulig kun for et fåtall utvalgte personer, hevder evangelikale frelsen er mulig for alle mennesker. Synet på omverdenen er også mer optimistisk enn blant de protestantiske fundamentalistene (Mead 2006: 32).

Som vi vil se ulike steder i analysen er det nære forbindelser, og også overlappinger mellom NCR-begrepet, og begge disse variantene av konservativ protestantisme.

5.1.2. Opphav og etablering

Ut fra forskningslitteraturen finner vi ingen klare svar på *hvem* som først introduserte begrepet "New Christian Right". Søk i ulike artikkelbaser innenfor religion og teologi ⁵ tyder på at "New Christian Right" som begrep ikke er i bruk i forskningslitteraturen før på 1980-tallet, og heller ikke tilgrensende begreper som "Christian Right" eller "Religious Right". Tidsskriftet *Journal of Church and State* har i et nummer fra 1983 flere bokanmeldelser av bøker rettet mot det som anses å være en ny bevegelse, som blander religiøse prinsipper og politisk handling, og som har fått navnet "New Christian Right" (Battistoni 1983). At begrepet, eller tilgrensende begrepet, likevel har vært i omløp før det etablerte seg i forskningssammenheng, kan artikkelen "The Plan to Save America" av Jim Wallis og Wes Michaelson fra 1976 tyde på. I denne artikkelen, først trykket i magasinet *Sojourners* og igjen i magasinet *The Humanist*, benyttes det tilgrensende begrepet "The Evangelical Right" om det som hevdes å være et stort politisk initiativ blant Amerikas ultrakonservative evangelikale (Wallis & Michaelson 1976: 13). At artikkelen nettopp står på trykk i magasinene *Sojourners* og *The Humanist* gir indikasjoner om at begrepet i sin tidlige fase ble brukt for å karakterisere tros- og meningsmotstandere. *Sojourners* ble i følge Diamond drevet av såkalt progressive, *liberale*, evangelikale, i motsetning til de *konservative* evangelikale artikkelen omhandler. Også på lederplass i *The Humanist* omtales The Evangelical Right i bekymrede ordelag:

The evangelical right apparently would have us return to a narrow Babbit-like view founded in biblical verities and absolutes (pro ecclesia and pro patria). (...) This form of religious intolerance and bigotry threatens the very basis of our pluralistic democratic society: it could be the beginning of a new tyranny over the mind of man and of a new inquisition (The Humanist 1976: 4).

Om det er mer uklart i hvilken utstrekning begrepet ble brukt på 1970-tallet, har det oppnådd en etablert posisjon innenfor forskningen tidlig på 1980-tallet. Den tidligere nevnte

⁵ ATLA Religion Database (Ovid), Anthropology plus (OCLC), Religious og Theological Abstracts (RTA)

bokanmeldelsen fra 1983 innledes da også med at New Christian Rights økende innflytelse i offentligheten har fanget oppmerksomheten til samfunnsvitere og teologer, som har sammenliknet det politiske engasjementet blant høyreorienterte evangelikale for å forstå den mulige politiske innflytelsen til denne samfunnsgruppen. "New Christian Right" får slik tidlig status som et *analytisk begrep*, et begrep som svarer på forskeres behov for å samle flere samfunnstrekk under ett, og analysere og fortolke disse fra ulike perspektiv. Hvilke erfaringer fra samtiden, og forventninger om det kommende er det så som samles under dette begrepet?

I essayet "The New Christian Right in America as a Social and Political Force" fra 1981 hevder Thomas M. Gannon at hverken det politiske engasjementet eller konservatismen blant evangelikale noe nytt fenomen. Det som gjør bevegelsen til et nytt samfunnsfenomen er måten de klarer å nå fram til og påvirke *mengder* av mennesker gjennom bruken av radio og TV (Gannon 1981: 70). Utgangspunktet for Gannons refleksjoner er religiøse og politiske kommentatorers dekning av presidentvalget i 1980. I følge Gannon har disse kommentatorene fått det til å framstå slik at TV- pastorene assosiert med New Christian Right ikke bare spilte en avgjørende rolle for innvelgingen av Ronald Reagan, men også var årsak til at en rekke senatorer på den liberale siden ble utspilt (Gannon 1981: 70). Innenfor disse fortolkningene av New Christian Right hevdes det største utslaget av denne gruppen enda ikke å ha kommet. Grupperingene tenkes å være under vekst, og å bare så vidt ha vist sin politiske styrke. Gannon er ikke selv enig i disse forestillingene, og hevder de overdriver den politiske styrken til gruppene tilknyttet NCR. Samtidig hevder han New Christian Rights tilsynekomst aktualiserer noen kritiske spørsmål om forholdet mellom religion og politikk, slik som hva slags rolle religionene kan ha i et fritt samfunn, og hvilke allianser mellom religiøse og politiske grupper som er mulige og ønskelige (Gannon 1981: 70).

At det var i forbindelse med valget at det for alvor oppstod et behov for å begrepsfeste en utvikling innenfor det politiske og religiøse landskapet i USA, kan forklares med grunnleggelsen av tre organisasjoner i 1979 som fikk stor offentlig oppmerksomhet: Moral Majority, Christian Voice og the Religious Roundtable (Casanova 1994: 147). Med disse organisasjonenes massive mobilisering i forbindelse med valgkampen ble utviklingstrekkene som først ble kommentert av *Sojourners* i 1976 brakt ut til offentligheten. For både forskere, kommentatorer og meningsmotstandere oppstod det et behov for å begrepsfeste utviklingen, og gjøre den til gjenstand for både undersøkelse og kritikk.

5.1.3. Begrepsvalget

Betegnelsen som velges til dette formålet, "New Christian Right", forteller i seg selv noe om de erfaringene som ligger bak begrepet. Implisitt i begrepet ligger forestillingen om at det også må finnes et *eldre* "Christian Right". Som Gannon skriver, og som det er antydning tidligere i kapittelet, er ikke det politiske engasjementet blant konservative protestanter *i seg selv* et nytt fenomen når det dukker opp på slutten av 1970 tallet. "Christian Right"- delen av begrepet spiller tilbake på en lengre historie av amerikanske protestantiske fundamentalister som engasjerer seg politisk i den amerikanske offentligheten. Mens noen vil fremheve den amerikanske protestantiske fundamentalismen på begynnelsen av 1920-tallet (Beyer 1994: 116), hevder teoretikere som Diamond og Chavanne at bevegelsens forgjengere finnes i de fundamentalistiske grupperingene som oppstod i etterkrigstiden, og som da samlet seg i en felles motstand mot kommunismen og liberale kirker (Chavanne 1997: 4; Diamond 1989: 46). Andre igjen inkluderer begge periodene, og ser det politiske engasjementet på 1970-tallet i lys av en lengre rekke av sporadiske perioder med politisk engasjement innenfor den amerikanske protestantiske fundamentalismen (Bruce et al. 2001; Gannon 1981; Kepel 1992). De protestantiske fundamentalistene har i følge Bruce bestandig vekslet mellom pietistisk tilbaketrukkethet fra den omliggende verden, og forsøk på å gjeninnsette egne verdier på det som anses som en stadig mer sekulær og umoralsk offentlighet (Bruce et al. 2001: 5856)

Begrepet skaper slik i seg selv assosiasjoner til tidligere grupperinger i historien, og indikerer en forbindelse med disse. Måten disse tidligere grupperingene er erfart og beskrevet gir ulike forventninger til det nye. Gjennomgangen av den protestantiske fundamentalismen viste at begrepet tidlig ble assosiert med primitivisme og transsynthet. I det "New Christian Right" begrepet kan fremkalle slike assosiasjoner kan man tenke seg at tilsvarende trekk forventes i den nye gruppen begrepet henviser til.

New i begrepet markerer samtidig at noe er *nytt*. Vi har allerede sett hvordan Gannons studie tyder på at denne erfaringen av noe nytt i første rekke rettet seg mot den massemobiliseringen av tilhengere som den nye bevegelsen utviste under valget i 1980. I lys av Beyer kan opplevelsen av et nytt fenomen også knyttes til bevegelsens kampsaker, som i større grad enn deres forgjengere rettet seg mot spesifikke moralspørsmål, og ikke kun det spesifikt religiøse (Beyer 1994: 123).

5.1.4. Oppsummering

Vi har nå gjort en synkron analyse av når og i hvilken sammenheng "New Christian Right" etablerte seg som et begrep. Vi har med andre ord forsøkt å kartlegge i hvilken kontekst det oppstod et behov for et slikt begrep, og hvilke betydninger som ble lagt i dette begrepet. Vi fant ingen klare svar på hvem, og hvilken sammenheng begrepet ble tatt i bruk for første gang. Det vi kan si med større sikkerhet er at begrepet hadde fått innpass i *forskningssammenheng* tidlig på 1980-tallet. Vi så også hvordan begrepet innebar ulike forventninger om utviklingen framover. At disse forventningene bar preg av bekymring overfor bevegelsens potensielle politiske innflytelse kan tyde på at begrepet ble brukt for å bevisstgjøre, og advare den amerikanske offentligheten mot fenomenet.

I den neste delen av begrepshistorien vil vi ta utgangspunkt i begrepet slik det ble etablert på begynnelsen av 1980-tallet, og følge måten det har blitt brukt innenfor ulike kontekster gjennom historiens løp. Vi skal med andre ord undersøke det mangfoldet av betydninger New Christian Right-begreper trekker på i dag.

5.2. Betydningsvariasjoner i møte med skiftende kontekster

En undersøkelse av forskningslitteraturen om New Christian Right, viser at begrepets betydninger varierer på særlig to punkter. Først forestillingene om bevegelsens reelle og potensielle *politiske innvirkning*, og de samfunnsmessige konsekvensene av denne innvirkningen, og videre *hvem* som faller innunder begrepet. Dette kan sees i sammenheng. NCRs innvirkning henger sammen med hvilke grupperinger som faller innunder begrepet.

I kapittelet om New Christian Right-diskursen vil jeg komme nærmere tilbake til hvilke *organisasjoner* ulike forskere har assosiert NCR- begrepet med gjennom historien. I denne gjennomgangen vil jeg fokusere på hvilke kriterier som har blitt brukt for å skille NCR-medlemmene fra ikke-medlemmer, og hvordan betydningsvariasjonene på dette nivået får konsekvenser for forventningene, her først og fremst *bekymringene*, angående bevegelsens potensielle politiske innvirkning.

5.2.1. New Christian Right: et utdøende fenomen?

Steve Bruce skriver i sin studie av NCR fra 1988:

The general purpose of this discussion is to provide an alternative to the two most common responses to the NCR. On the one hand, its most ardent supporters and critics exaggerate its significance and list its strengths in such a way to make it difficult to see why it has not already swept all before it. On the other, social scientists (...) suggest that the movement is little more than a social myth born of overreaction to a successful campaign by a small cadre of self-appointed leaders (Bruce 1988: 126).

Bruce peker på det han anser som to vanlige fortolkninger av bevegelsens styrke, og hevder selv å posisjonere seg et sted i midten. At bevegelsen ikke er noen sosial myte har Bruce allerede vist i studien av bevegelsens fremvekst og kjennetegn. Men vel så viktig er det å ta brodden fra de overdrevne framstillingene av bevegelsens makt og innvirkning. Når Bruce skriver sin studie av NCR i 1988 finner han det passende å sammenlikne bevegelsen med en *syk pasient*, som på grunn av sine manglende evner til å inngå ekte allianser med andre religiøse, mest sannsynlig må sees som et utdøende fenomen (Bruce 1988: 126). Bruces kritikk av overdrevne framstillinger av NCRs styrke og politiske innflytelse finner gjenklang både i nyere og eldre framstillinger av bevegelsen. Gannon kritiserte de politiske og religiøse kommentatorene for å tegne et overdrevent bilde av bevegelsens styrke. Casanova bemerker i sin studie fra 1994 hvordan vi ikke bør avvise påstandene om at New Christian Right langt på vei er et fenomen skapt av massemediene, der den tillegges en styrke og betydning som er blåst ut av alle proporsjoner (Casanova 1994: 145). Også i Herold Perkins essay fra 2000 argumenterer han for at NCRs innflytelse og betydning er sterkt overdrevet. NCRs innflytelse i amerikansk politikk er i følge Perkin ikke større enn en minoritet på den ytterste høyre fløy (Perkin 2000: 84).

Måten den samme kritikken synes å gjenta seg gjennom begrepets historie kan tyde på at vi finner en vedvarende konflikt mellom medias bruk av begrepet, og innenfor noen posisjoner innenfor forskningen. Dette betyr likevel ikke at vi ikke finner teoretikere innenfor forskningen som fremhever både den reelle og potensielle politiske innflytelsen til bevegelsen kalt "New Christian Right". I denne forbindelse har definisjonene av NCRs medlemmer blitt kritisert for å være for smale, og dermed gi et feilaktig bilde av bevegelsens politiske styrke. I det videre vil vi se nærmere på de ulike måtene NCRs medlemmer er blitt definert, og hvilke konsekvenser dette gir for bildet av bevegelsens styrke og politiske innvirkning.

5.2.2. New Christian Right: medlemmer

I flere studier defineres NCRs medlemmer i lys av sosioreligiøs tilhørighet.

Bevegelsen tenkes med andre ord å hente medlemmer fra bestemte religiøse miljøer. Evangelikale fremheves her som en svært sentral gruppe i bevegelsen hos både Jennifer Butler (2006), Clyde Wilcox (1996) og Sara Diamond (1998). Wilcox presiserer imidlertid hvordan det evangelikalske miljøet også rommer både motstandere av NCR, og de som forholder seg nøytrale til bevegelsen (Wilcox 1996: 137). Foruten evangelikale knyttes NCR også til andre konservative religiøse grupperinger. Jeff Haynes legger til protestantiske fundamentalister og pinsevenner (Haynes 1998: 28-29). Teoretikere som Beyer, Butler og Buss og Herman knytter bevegelsen til grupperinger også utenfor protestantismen, som konservative katolikker, og mormonere. (Beyer 1994: 123; Buss & Herman 2003: xix; Butler 2006: 12). At disse grupperingene inkluderes i de nyere studiene kan tyde på en utvidelse av NCRs tilhengerbase. Dette er et trekk jeg vil komme nærmere tilbake til i kapittelet om NCR-diskursen.

I Hood III og Smiths artikkel “On the prospect of Linking Religious Right Identification with political behavior: Panacea or Snipe Hunt?” kritiseres slike påståtte korrelasjoner mellom NCR og spesifikke sosioreligiøse grupperinger (Hood & Smith 2002). Forfatterne hevder det finnes kun en fellesnevner for tilhengerne av religiøse høyre, nemlig holdningen til sosiale, politiske saker (Hood & Smith 2002: 707). Tilhengerne samles i en felles preferanse for *sosial konservatisme*, noe som kommer til syne i saker som spørsmålet om legaliseringen av homofile ekteskap og selvbestemt abort (Hood & Smith 2002: 702-703). Når medlemmene slik defineres på grunnlag av deres *politiske* holdninger til spesifikke sosiale saker, forstås NCR mer som en *valgblokk* enn som en *sosial bevegelse*.

Peter Kivisto (1994) tar tak i dette skillet i sitt essay. Han hevder at så lenge NCR behandles som en sosial bevegelse benyttes begrepet med rette om en bevegelse som tiltrekker seg en minoritet av Amerikas befolkning. Brukes begrepet som en betegnelse på en valgblokk framstår New Christian Right derimot som en langt sterkere politisk kraft (Kivisto 1994: 225). Sett fra dette perspektivet argumenterer forfattere som både Matthew Moen og Ronald E. Hopson og Donald R. Smith for å finne en mer *pragmatisk* side ved NCR, som i økende grad inngår allianser og kompromisser for å få gjennomslag for sine politiske mål (Hopson &

Smith 1999: 10; Moen 1996: 461). Begge fremhever de hvordan NCRs ledere har utviklet seg mot en større politisk sofistikerthet, noe som blant annet kommer til uttrykk ved en neddemping av bevegelsens religiøse karakter. Selv om Moen hevder denne neddempingen har ført til konflikter med bevegelsens kjernetilhengere, framhever både han og Hopson og Smith hvordan NCRs evne til tilpasninger og nytenkning gjør det vanskelig å komme med sikre spådommer om bevegelsens framtid (Hopson & Smith 1999: 11; Moen 1996: 464).

Definert på grunnlag av politiske holdninger hevder Peter Kivisto NCR kan koples til sosiologiske teorier som hevder at USA er på vei mot en dramatisk omstrukturering av det politiske landskapet. Tegnene på disse omveltingene hevdes å komme til uttrykk i måten moralske og sosiale spørsmål splitter den amerikanske befolkningen, og virker bestemmende på politiske valg (Kivisto 1994: 225). Slik jeg tolker Kivisto viser han her til teorien om en såkalt "kulturkrig" i USA. Også i Jennifer Butlers studie fra 2006 koples NCR til kulturkrigteorien. I følge Butler hevdes disse polariseringene på *nasjonalt* nivå også å kunne forventes i en *global* sammenheng, med NCR som en av de mest sentrale bidragsyterne. Jeg vil se nærmere på kulturkrigteorien, og hva slags rolle Butler tilskriver NCR innenfor denne rammen.

5.2.3. "New Christian Right": pådriver for en kommende global kulturkrig?

I Butlers studie knyttes New Christian Right-begrepet til James Davison Hunters "kulturkrigteori" (Butler 2006: 9), der det amerikanske samfunnet tenkes å være dypt splittet i saker som omhandler moralske eller sosiale spørsmål. På den ene siden finner vi de såkalt progressive, som samles i et moralsyn tilpasset moderniteten, rasjonalisme og subjektivisme, med andre ord liberale religiøse og sekulære. På den andre siden finner vi de konservative religiøse, med New Christian Right som en av de mest sentrale bidragsyterne (Butler 2006: 12). Butler advarer altså mot at også en global kulturkrig kan finne sted som følge av disse polariseringene (Butler 2006: 10). Begrunnelsen for denne antakelsen er særlig hvordan NCR har vist seg kapable til å inngå allianser med andre konservative religiøse grupperinger gjennom FN-systemet, og gjennom internasjonal organisering (Butler 2006: 10-12)

I Butlers bruk av New Christian Right-begrepet ligger det altså en advarsel om at bevegelsen vil kunne medvirke til konflikt og dype splittelser også i en global sammenheng. Butler legger ikke skjul på sin egen tilhørighet innenfor den *progressive* siden, og i det siste kapittelet av

boka kommer hun da også inn på de nødvendige omleggingene som må til på denne siden for å kunne imøtegå NCRs utvikling.

Vender vi oss til dagens Amerika, i kjølevannet av innvelgingen av demokraten Barack Obama, er det mulig å argumentere for at nettopp en slik omlegging er i ferd med å skje. I boka *Dispatches from the religious left* forsøker journalisten Frederick Clarkson å forene de venstrereligøse kreftene i USA (Lien 2008, 16-22.01). Clarkson hevder ”The religious left”, slik det framstår i dag, ikke kan konkurrere med NCR når det gjelder størrelse eller samkjøring. Han hevder likevel at bevegelsen *kan* innta en like sentral politisk rolle som det religiøse høyre har hatt i de siste 30 årene, og at mange av nødvendige elementene for å oppnå denne rollen allerede er til stede. Ideologisk sett er bevegelsen samlet rundt saker som i abortspørsmålet, homorettigheter, trosfrihet, borgerrettigheter og skillet mellom stat og kirke. Deler av Obamas politikk vil harmonere med bevegelsens ideologiske standpunkter, selv om han i følge Clarkson ikke kan sees som noen representant for bevegelsen. Svakheter ved den progressive religiøse siden gjelder særlig mangelen på samletthet, og en gjennomarbeidet strategi og taktikk (Lien 2008, 16-22.01). Stemmer det som Clarkson hevder, at mye tyder på en opprustning av den religiøse venstresiden, kan vi trekke to forskjellige slutninger når det gjelder forventningene til New Christian Rights utvikling. Innenfor rammen av kulturkrigsteorien kan vi tenke oss en *opptrapping* av polariseringene, som i neste omgang kan føre til ytterligere mobiliseringer av bevegelser som NCR. Sett i lys av den tidligere omtalte kritikken av *overdrivelsene* rundt beskrivelsene av NCRs politiske innflytelse, kan opprustingen av den religiøse venstresiden tas til inntekt for Bruces oppfatning om at bevegelsen er et utdøende fenomen. Forventningene assosiert med NCR-begrepet varierer slik avhengig av hvilket perspektiv bevegelsen beskrives fra. I den følgende, siste delen av analysen vil jeg kort belyse hvilke perspektiver som dominerer på forskningsfeltet om NCR.

5.2.4. Hvem beskriver NCR?

Måten Butler knytter NCR-begrepet til forestillinger om en mulig global kulturkrig illustrerer med tydelighet det *advarende* aspektet som ligger til grunn for flere studier av bevegelsen. Også i bøker, som Jan G. Linns *What's wrong with the Christian Right* (2004) og Chris Hedges' *American Fascists: The Christian Right and the War on America* (2008) legger ikke forfatterne skjul på sitt personlige ståsted på den motsatte siden av sitt studieobjekt. I artiklene til M. V. Hood III og Mark Caleb Smith, og Ronald E. Hopson og Donald R. Smith bemerkes

tendensen til at NCRs medlemmer framstilles som mer forutsigbare og mindre komplekse enn de i virkeligheten er. De ønsker med sine artikler å nyansere bildet av bevegelsens medlemmer. At begrepet i stor grad har blitt beskrevet fra politiske eller religiøse meningsmotstandere får konsekvenser for de assosiasjonene begrepet frambringer. Hood III og Smith viser i denne forbindelse til hvordan meningsmålinger med eget avkrysningsfelt for "religious right"- tilhørighet, gir et misvisende bilde av bevegelsens størrelse. På grunn av de negative assosiasjonene tilknyttet begrepet, hevder de mange lar være å krysse av, selv om de skulle kvalifisere som bevegelsens medlemmer (Hood & Smith 2002: 708).

5.2.5. Oppsummering

Vi har nå fulgt New Christian Right-begrepet gjennom historien, og forsøkt å kartlegge de ulike måtene begrepet har blitt brukt. Når det gjaldt *forventningene* tilknyttet NCR- begrepet kunne vi identifisere to motstridende fortolkninger i forskningslitteraturen, som i stor grad har holdt seg gjennom begrepets historie. På den ene siden de som forventer en snarlig bortgang av bevegelsen, og på den andre siden de som knytter begrepet til en bevegelse i vekst, som allerede har, og i økende grad vil opparbeide seg, politisk makt og innflytelse. Helt fra Gannons studie i 1981 til Perkins studie i 2000 fant vi eksempler på forskning som hevdet at det særlig var i medias beskrivelser vi fant de mest dramatiske beskrivelsene av bevegelsens reelle og potensielle politiske styrke. Samtidig fant vi også flere eksempler på forskning som konkluderte med like dramatiske framtidsutsikter som i medias beskrivelser, slik som Butlers tanker om bevegelsens rolle i en mulig global "kulturkrig". Som i Jennifer Butlers studie så vi hvordan NCR- begrepet i stor grad er belyst av meningsmotstandere, og hvordan mange vil kvie seg for å tilskrive seg denne merkelappen.

6. New Christian Right: diskursen

I denne delen av oppgaven vil jeg gi en framstilling av den diskursen som kjennetegner den bevegelsen som har fått merkelappen ”New Christian Right”. I tråd med min forståelse av diskursbegrepet vil denne framstillingen romme både et språklig og et materielt perspektiv (Neumann 2001: 80-81). For det første vil jeg undersøke hvordan bevegelsen selv forstår og beskriver verden rundt seg. Dette vil gjøres ved å undersøke diskursen rundt sentrale kampsaker i bevegelsen. Forandring og kontinuitet vil vektlegges, både med tanke på hvilke kampsaker som har stått i sentralt, og de dominerende representasjonene innenfor disse. For det andre vil jeg undersøke hvordan denne meningsdannelsen kommer til uttrykk innenfor spesifikke sosiale institusjoner, hva som kjennetegner disse, og hvordan disse har forandret seg gjennom NCRs historie. Innenfor dette perspektivet ved diskursen undersøkes trekk ved *den sosiale bevegelsen* New Christian Right, slik som organisasjonsstruktur, lederskap og mobiliseringsstrategier. Slik undersøkes både de sentrale kampsakene, og den sosiale bevegelsen innenfor et helhetsperspektiv.

Innenfor dette overordnede perspektivet presenterer jeg den språklige og den materielle siden hver for seg. Dette gjenspeiler forskningslitteraturens framstillinger, som i mange tilfeller velger et av perspektivene; enten studier av NCR på bakgrunn av generelle trekk ved sosiale bevegelser (Bruce 1988; Butler 2006) eller undersøkelser av NCR fra innsiden, med mål om å avdekke bestemte virkelighetsoppfatninger i bevegelsen (Buss & Herman 2003; Diamond 1998).

Jeg vil forsøke å få fram hvordan diskursen har forandret seg over tid. Hva er kontinuerlig, og hvordan endres diskursen i takt med andre samfunnshendelser? Dette vil særlig være relevant i forbindelse med diskursens fiendebilder. I hvilken grad har samfunnshendelser som murens fall, eller terroranslaget mot USA 11.september 2001 virket inn? For å kunne undersøke dette utviklingsaspektet har jeg valgt litteratur med en viss tidsmessig spredning, deriblant Bruces studie fra 1988, Beyer, Casanova og Wilcox bøker fra midten av 1990-tallet, og Butler, Buss og Herman og Guatts bøker fra 2000-tallet.

Jeg vil begynne med å undersøke de sentrale kampsakene i diskursen, med utgangspunkt i et knippe saker som blir fremhevet i forskningslitteraturen. I flere framstillinger av bevegelsen presenteres disse kampsakene samlet. Jeg vil skille mellom sosiale og moralske kampsaker

som springer ut av bevegelsens særegne ideologi, særlig de såkalte familieverdiene, og kampsaker som er knyttet til *formidlingen* av denne ideologien, slik som kampen for hjemmeskolene. Jeg har valgt å undersøke kampen for Israel og det jødiske folket som en kampsak, selv om Israelspørsmålet i flere studier av NCR ikke blir trukket fram.

Israelspørsmålet er tatt med av to årsaker. Først fordi helt nyere studier av bevegelsen hevder denne kampsaken i frontes av NCR (Berkowitz 2006; Buss & Herman 2003). Videre fordi Israelspørsmålet synes å stå sentralt blant norske kristenkonserverne, og det er derfor interessant å undersøke hvor vidt Israelstøtten virkelig kan sees som et kjennetegn på det amerikanske NCR. Jeg vil deretter se nærmere på hvilke fiendebilder bevegelsen oppjonerer mot i fremmingen av de ulike kampsakene.

I den neste delen av kapittelet vil diskursens materielle side undersøkes, med fokus på sentrale organisasjoner og ledere innenfor bevegelsen, bevegelsens medlemmer og måtene disse er blitt mobilisert på.

6.1. Kampsakene

NCRs kampsaker kan i stor grad relateres til de *familieverdiene* bevegelsen tilskriver seg, og definerer seg ut fra (Buss & Herman 2003: 1).⁶ For å kunne forstå diskursen rundt de ulike kampsakene i bevegelsen må vi derfor først kaste lys over det familiesynet bevegelsen samler seg om, særlig forsvaret av den såkalt ”tradisjonelle kjernefamilien” (Buss & Herman 2003: xviii).

6.1.1. Familien

Når NCR referer til ”den tradisjonelle kjernefamilien”, og fremmer sin pro-familiepolitikk er det med en bestemt familieform for øyet: mor, far og deres biologiske avkom (Buss & Herman 2003: 2). Denne ideelle familieformen skal være basert på ”jødisk-kristne prinsipper”, og tenkes derfor å være enestående kvalifisert for å oppdra barna på den rette måten (Beyer 1994: 124). Dette er i følge Beyer først og fremst prinsipper som retter seg mot seksuell kontroll og moral. En familie er riktig forordnet, sunn og sterk i den utstrekning den makter å videreformidle en korrekt kroppslig adferd (Beyer 1994: 124).

⁶ At bevegelsen definerer seg ut fra et bestemt familiesyn reflekteres i mange av organisasjonenes navn, som Focus on The Family, The Catholic Family and Human Rights Institute og The Family Research Council

Den tradisjonelle kjernefamilien går i følge Buss og Herman ofte under tilnavnet ”den naturlige familie”(Buss & Herman 2003: 2). Dette gjør det mulig å skille denne familieformen fra det som oppfattes som sosialt og religiøst *unaturlige* familieformer, som homofile partnerskap. Begrepet kan forstås som en forsvarsstrategi. I løpet av den siste halvdel av 1900-tallet har nye sosiale bevegelser utfordret forestillingen om den tradisjonelle familien, og åpnet for av alternative måter å definere ”familien” på. NCR har reagert på denne utviklingen ved å innføre en ny diskurs, der den tradisjonelle familieformen klassifiseres som ”den naturlige”. På denne måten understrekes det både hva medlemmene mener Gud har intendert, og hva som tenkes å kunne regnes som del av den sunne fornuft (Buss & Herman 2003: 4-5).

Buss og Herman viser hvordan NCR har bygger videre på denne grunnbasen, både ved å innlemme tradisjonelle karakteristikk av familien, men også ved å inkorporere visse samfunnsendringer (Buss & Herman 2003: 5). Når det gjelder NCRs bruk av tradisjonelle karakteristikk av familien retter dette seg særlig mot forsvaret av det *heterofile ekteskapet*, som danner grunnlaget for den ”naturlige familie”. NCRs kamp mot homofili kan knyttes til dette forsvaret. Når det gjelder tilpasningene til samfunnet rundt, gjelder dette særlig integreringen av forandrede kjønnsrollemønstre. Buss og Herman hevder NCR lenge framholdt som en av sine viktigste saker å fastholde de tradisjonelle kjønnsrollene, da særlig kvinnens antatt naturlige og gudgitte plass i hjemmet. Selv om dagens NCR fremdeles fremmer en tydelig kjønnsrollefordeling, hevder Buss og Herman dette har blitt vanskeligere og vanskeligere ettersom flere kvinner etter hvert har gjort seg gjeldende innenfor ledende stillinger i NCRs egne organisasjoner (Buss & Herman 2003: 6). Jeg vil komme tilbake til hvordan NCR har forsøkt å løse dette dilemmaet under avsittet om feminisme

Kampsakene jeg vil belyse i det følgende kan forstås som en konsekvens av NCRs forsvar av den ”naturlige familie” ved at de utgjør ulike trusselbilder for denne familieformen (Kepel 1992: 157).

6.1.2. Abortkampen

Kampen mot selvbestemt abort har vært en del av NCR-diskursen helt fra bevegelsens begynnelse. Kampsaken dreier seg om retten til selvbestemt abort. Mulighetene er små for kompromiss mellom NCR og deres meningsmotstandere. Mens den ene parten er for *valg*, og

hevder kvinner må få velge etter sin egen overbevisning, er NCR motstandere av *mord*, og hevder det er regjeringens plikt å forby hele praksisen (Diamond 1998: 132).

Antiabortbevegelsen oppstod opprinnelig på slutten av 1960-tallet, som en reaksjon på forsøkene på å liberalisere abortloven. Martin Durham viser hvordan NCR har benyttet seg av antiabortbevegelsen sine argumenter, men definert sin abortkamp annerledes. Mens antiabortbevegelsen kjemper for bevaring av *liv*, er NCRs abortmotstand først og fremst *en del* av deres forsvar av *familien*, og den kristne moralen (Durham 2000: 85).

Den kompromissløse motstanden mot selvbestemt abort har ikke hindret at både retorikk og handlemåter har forandret seg gjennom bevegelsens levetid.

I NCRs første fase rettes abortkampen mot høyesterettsdommen i saken mellom Roe og Wade i 1973, der abort gjøres lovlig når det ønskes av den gravide kvinne (Kepel 1992: 139). Når aborttilhengerne vinner, til tross for valget av evangelikaleren Ronald Reagan i 1980, finner vi framveksten av en mer radikal vinge av abortmotstandere i bevegelsen. De mest ytterliggående er gruppert i organisasjonen Operation Rescue (OR), under ledelse av Randall Terry. Terry oppfordrer til bruk av sterke virkemidler. Dette gir seg utslag i en rekke angrep og ødeleggelser av abortklinikker på slutten av 1980-tallet. For Terry, og hans tilhengere, er i utgangspunktet alle midler som kan stoppe de antatte barnemordene rettferdiggjorte. Samtidig omtales kristne som ikke støtter bevegelsens strategier som fiender (Diamond 1998: 137-138). Ved overgangen til 1990-tallet radikaliseres abortdiskursen i Operation Rescue ytterligere. Dette kan både sees i sammenheng med en økt kritikk av bevegelsen, også innad i NCR, men også Bill Clintons revurdering av Bushadministrasjonens abortrestriksjoner. Innenfor den lille, men militante OR-organisasjonen, rettferdiggjøres nå også mord på abortleger, noe kan settes i forbindelse med mordet på abortlegen David Gunn i 1993, og flere etterfølgende drap på abortleger av antiabortaktivister på begynnelsen av 1990-tallet (Diamond 1998: 143-144).

Dette fører til en splittelse innad i NCR mellom de som fordømmer mordet, og hevder kun ikke-voldelige midler må benyttes, og en mindre gruppe som ikke vil beklage abortlegenes død mer enn de tusener av barneliv abortlegene har på samvittigheten (Diamond 1998: 145). Den mest radikale representasjonen innenfor abortdiskursen taper i økende grad posisjon i NCR-diskursen utover på 1990-tallet. Samtidig finner vi i følge Diamond strategiske endringer innenfor majoritetens representasjon av abortspørsmålet. På The Christian Coalitions "Road to Victory" konferanse i 1996 vedtas det at organisasjonen skal rette fokuset

mot senaborter i sine beskrivelser og bilder av abortinngrepet. På denne måten kan organisasjonen bidra til å minske aksepten, og øke stigmatiseringen, av aborter (Diamond 1998: 151).

I de senere årene peker både Diamond og Buss og Herman på en utvikling bort fra dette stigmatiserende aspektet i abortdiskursen. Innenfor denne representasjonen har kvinnen endret rolle, og framstår mer som et *offer* enn som den som skal klandres (Buss & Herman 2003: 76; Diamond 1998: 153). Offerrollen beskrives på ulik måte i de to studiene. I Diamonds studie av det *nasjonale* NCR er kvinnene ofre for abortleger, mangelfull informasjon fra statlig hold og pressende ektemenn (Diamond 1998: 154). I Buss og Hermans studie av NCR i *FN-systemet* knyttes offerrollen til en aggressiv *befolkningspolitikk*, i regi av vestlige land, rettet mot den tredje verdens kvinner (Buss & Herman 2003: 76). Motivasjonen er å kontrollere befolkningsveksten i den tredje verden for slik å opprettholde den skjeve verden mellom denne delen av verden og vesten. (Buss & Herman 2003: 76-77).

Fokuset på befolkningskontroll tenkes videre å gå på bekostning av hjelpen til andre påtrengende behov, som rent vann og medisinsk hjelp. NCR viser med dette en mykere retorikk både når det gjelder abortspørsmålet, der kvinner framstår som ofre, og i spørsmålet om utviklingshjelp. Mens bevegelsen tidligere trakk forbindelser mellom befolkningskontroll og alle former for utviklingshjelp, finner vi nå en større åpenhet for humanitær hjelp, så lenge dette skjer i en form som "ærer livet" (Buss & Herman 2003: 75).

6.1.3. Kampen mot homofili og radikal feminisme

NCRs motstand mot homofili, den såkalt antihomofile agendaen, kan sees som en reaksjon på de homofiles kamp for egne rettigheter, som begynner for fullt på 1970-tallet (Diamond 1998: 157). Motstandskampen har gått i bølgebevegelser gjennom NCRs historie, men fikk en kraftig oppsving på 1990-tallet. Dette kan i følge Diamond forklares ut av flere forhold. Først fordi det ved inngangen til 1990-årene var tydelig at homofile i økende grad oppnår offentlig aksept, og blir representert politisk (Diamond 1998: 158).

Videre hevder Diamond at den kalde krigens slutt, i kombinasjon med en stillestående abortkamp, skapte et behov for å løfte fram andre kampsaker tilhengerne kunne engasjere seg i. Homofilisaken egnet seg i følge Diamond godt til dette, fordi den åpner for at den enkelte

aktivist kan føle seg som offer for aggressive homofile som gjør krav på særskilte rettigheter (Diamond 1998: 158).

Homofili knyttes i NCR til en særegen, umoralsk *livsstil*. Først og fremst praktiserer homofile en syndig, voldelig og skadelig seksualitetsform. Denne seksualitetsformen forsøker de videre å *fremme*, ved å kreve at den normaliseres og aksepteres. Det at homofile ikke bare praktiserer, men også *fremmer* en moralsk ødeleggende livsstil, gjør gruppen ekstra truende. Det er fra denne tankegangen uttrykket ”den homofile agendaen” kommer, som blir mye brukt i NCRs motstandskamp (Diamond 1998: 156).

Sett som en minoritetsgruppe samlet i en avvikende seksualitetsform anklages homofile for å kreve *spesielle rettigheter* i en urimelig stor utstrekning. Homofile tenkes med dette å stjele rettigheter fra andre minoritetsgrupper. Hvilke minoritetsgrupper dette er, varierer med konteksten. I forsamlinger med svarte fremheves det hvordan homofile stjeler fokuset fra fargedes rettighetskamp. Blant hvite tilhengere kan de homofiles rettighetskamp sees innenfor en ”nok er nok” - forståelse. Nå vil alle ha særegne rettigheter, også homofile (Diamond 1998: 160-161).

Utover på 1980-tallet står sykdomsaspektet sentralt, der homofile framstilles som sentrale smittebærere av HIV/AIDS. Utsagn fra eksperter i helsestanden blir nå typiske trekk ved diskursen, både leger som deler NCRs motstand mot homofile, og de som uttrykker generell bekymring over HIV/AIDS-epidemien (Diamond 1998: 158).

Vernet om den heterofile ekteskapet preger NCRs antihomofile agenda i den siste delen av 1990-tallet, et tydelig motsvar på homofiles opprustning av kampen for homofile ekteskap. Trusselen mot den bibelske orden og de tradisjonelle kjønnsrollene trekkes særlig fram i NCRs argumentasjon. Som en logisk konsekvens tenkes andre rettigheter å følge på, som retten til å adoptere, og retten til å aksepteres som homofil i arbeidslivet (Diamond 1998: 169-171).

På den andre siden finner vi også grupperinger i bevegelsen som vektlegger muligheten for å *frelses* fra den homofile livsstilen. Innenfor organisasjoner som Exodus International skilles det mellom medlemmenes hat mot synden, homofili, men kjærlighet for synderen, den enkelte homofile. Programmene for å frelse homofile har ført til en rekke eks homofil-fortellinger, der

tidligere homofile forteller om sin omvendelse fra et liv i synd til et liv med Kristus (Diamond 1998: 164).

Forbindelsen mellom homofili og feminisme

Buss og Herman viser til forbindelser og overlappinger mellom NCRs forestillinger om henholdsvis feminister og homofile (Buss & Herman 2003: 43). *Først* tenkes hovedandelen av feministene å være lesbiske. *Videre* tenkes kvinnerettigheter å lede til homofili. Feministers arbeid for å innføre et kjønnsnøytralt språk fører indirekte til aksept for homofile, og er dermed med på å utvide homofiles plass og rettigheter i det offentlige rom. Feministene tenkes også å forkludre de tradisjonelle kjønnsrollene, og rammen omkring det heterofile ekteskapet ved å utviske forskjellene mellom kjønnene (Buss & Herman 2003: 42-43). Som tidligere påpekt har NCRs forsvar av tradisjonelle kjønnsroller i økende grad blitt vanskelig i det flere av bevegelsens egne kvinner står som ledere av NCR-organisasjoner. I følge Buss og Herman har dette tilsynelatende paradokset blitt forsøkt løst ved at det ikke lenger fremsettes som et krav at en god kristen kvinne er hjemmeværende. Kampen for kvinners rettigheter har med dette blitt stilt i et mer positivt lys. Samtidig skilles den ”radikale feminismen” ut som et eget, negativt, begrep, forstått som en ideologi som søker å undergrave det som oppfattes som kvinnens særegenheter, som oppdragere og som moralens voktere (Buss & Herman 2003: 6)

NCRs familierelaterte kampsaker: sammenheng

Vi har nå fått et innblikk i NCRs holdninger og forestillinger om abort, homofili og feminisme. I forskningen på NCR har man fra dette utgangspunktet analysert hvordan disse sakene står *i forhold til* hverandre, og av hva de uttrykker.

Kampsakene vi nå har belyst kunne alle knyttes til NCRs forsvar av den antatt korrekte familieformen. I følge Diamond forstås kampsakene som *symptomer* på de truslene NCR må kjempe mot i det sekulære samfunnet i sin kamp for den naturlige familien. Utover sakene vi har belyst finner vi også andre sosiale og moralske saker innenfor dette trusselbildet, både nokså åpenlyse moralske saker, som pornografi, og mer generelle samfunnstrusler, som kriminalitet, sosiale problemer og ugifte mødre (Diamond 1998: 112).

I følge Diamond er kampen mot abort og homofili særlig opphetede fordi de alle handler om *seksuelle* forhold (Diamond 1998: 130). Også Peter Beyer vektlegger det *kroppslige* aspektet ved NCRs kampsaker. Jeg vil ta en omvei om Beyers analyse av NCRs kampsaker, siden denne vil kunne sammenholdes med det norske materialet senere i oppgaven.

Kroppskontroll og nasjonal storhet

Fra Beyers perspektiv handler alle de viktigste moralsakene i NCR om kroppskontroll, da særlig seksuell kontroll. Den enkelte skal etterfølge Guds bestemmelser om den korrekte bruken av kropp og seksualitet. I NCR tenkes det nærmeste man kommer denne gudgitte moralkoden å være den amerikanske evangelikale og fundamentalistiske kulturen som majoriteten av amerikanere *forlot* da de tok del i den moderne, menneskesentret rasjonaliteten på slutten av 1900-tallet (Beyer 1994: 125).

Beyer knytter fordringen om kroppslig disiplin til det han anser som NCRs overordnede budskap: religiøs vekking, moralsk gjenreisning, og gjenoppblomstring av den amerikanske nasjonen (Beyer 1994: 122). De tre komponentene henger sammen. Den religiøse *vekkelsen* er en forutsetning for *moralsk gjenreising*, som videre er en forutsetning for *nasjonal styrke*. Logikken går som følger: Når religionen står svakt formidles heller ikke de religiøse moralreglene videre til den oppvoksende generasjonen. Dette får direkte følger for nasjonens posisjon i verdenssammenheng. Den religiøse moralkoden, normene for kroppslig adferd slik de fortolkes ut av Bibelen, er nemlig en forutsetning for å kunne gi Amerika tilbake rollen som ledende i verdenssammenheng. Denne kroppskontrollen hjelper borgerne til å kanalisere kreftene sine mot nasjonen framfor sin egen nytelse (Beyer 1994: 122-124).

Mens den religiøse vekkingen er vagt beskrevet, står den moralske gjenreisningen i hjertet av NCR-diskursen, i form av spesifikke moralsaker, særlig rettet mot seksuell kontroll (Beyer 1994: 123). Motstanden mot abort og homofili er her av de mest åpenlyse kampsakene. Beyer viser imidlertid hvordan andre kampsaker er direkte relatert til disse. Disse befinner seg på et annet nivå enn de vi hittil har sett på. Kampen mot abort, homofili og feminisme alle relatert til NCRs *ideologi*, da særlig deres familieverdier. Kampsakene som er direkte relatert til disse retter seg mot *formidlingen* av NCRs ideologi (Beyer 1994: 123). Av de mest sentrale institusjonene for denne formidlingen er familien og utdanningsvesenet. Familien representerer den overordnede autoritetsstrukturen i NCR, og det primære stedet for barns sosialisering. Familien trues imidlertid av andre sosiale institusjoner som vil påvirke de unges kroppskontroll i andre retninger enn normene innenfor NCR tilsier. Særlig gjelder dette statsdrevne institusjoner, som det offentlige skolevesenet, offentlige helsestasjoner og regjeringens departementer for helse og utdanning (Beyer 1994: 124 - 125). Trusselen fra disse institusjonene har ført til opprettelsen av private institusjoner og initiativ. Kampen *for* disse formidlingsinstitusjonene, og *mot* en stadig ekspanderende stat, vil belyses i det videre.

6.1.4. Kampen om ideologiformidlingen – hjemmeskolene

NCR vil beskytte den enkelte mot statsmakten. Statsmakten kritiseres her på flere nivå. Først kritiseres velferdsstatsmodellen for å ha innført et økonomisk fordelingsystem som fører til arbeidsløshet og inflasjon (Kepel 1992: 156). Samtidig har staten overtatt oppgaver og ansvarsområder som tidligere lå hos private og religiøse organisasjoner og grupper, som i skole- og helsevesenet. Dette forstås som en frarøvelse av makt og innflytelse. At denne maktovertakelsen er særlig uheldig, hvis ikke farlig, viser seg tydelig i det de statlige institusjonene tenkes å være overbefolket med såkalt sekulære humanister. De sekulære humanistene vil behandles nærmere under avnittet om fiendebilder. For å kunne forstå motivasjonen bak NCRs engasjement i ideologiformidlingen til egne barn må vi imidlertid påpeke hvordan de sekulære humanistene tenkes å formidle en liberal ideologi, forstått som en ideologi som oppfordrer til en komplett frihet. Mens den individuelle friheten oppfattes som svært verdifull når det gjelder privat foretaksvirksomhet, tenkes den på det moralske området å føre til abort, homofili og pornografi, altså ulike måter å ødelegge familien på (Kepel 1992: 157).

For å forhindre formidlingen av denne ideologien til egne barn blir det viktig å skape og forsterke de strukturene som framstår som formidlere mellom den enkelte og staten. Det er her spørsmålet om atskilt undervisning kommer inn. Fordi det offentlige skolevesenet tenkes å formidle den liberale ideologien, velger mange familier med tilknytting til NCR å undervise barna sine hjemme, eller på kristne privatskoler. At dette valget er blitt forstørret til en egen kampsak i bevegelsen kommer av den motbøren hjemmeundervisningen har blitt møtt med fra statlig hold. Særlig ble kampsaken opphetet etter et lovforslag i 1994 om statssertifisering av fagene hjemmeskolelærerne skal undervise i (Diamond 1998: 173). Lovforslaget ble lest som en inngripen i *foreldrenes rett* til å undervise egne barn uten statlig innblanding. Denne foreldreretten er videre knyttet til et overordnet mål om å smalne inn *alternativene* av forestillinger og ideer barna blir presentert for, og som kan så tvil om de tradisjonelle autoritetsskillene, som mellom kvinner og menn, voksne og barn og frelste og syndere (Diamond 1998: 175).

Sist har bevegelsen også tatt del i diskusjonen rundt verdiformidlingen i den offentlige skolen, og slik engasjert seg i den moralske oppfostringen av *andres* barn. NCR vil involvere seg på

alle områder hvor familieverdiene står på spill. Også andres barn må nås, siden målet er et samfunn som i sin helhet er forordet etter bibelsk, hierarkisk mønster (Diamond 1998: 182).

6.1.5. Israel

At Israelspørsmålet tas med i en gjennomgang av sentrale kampsaker i NCR kan kritiseres. I flere studier av bevegelsen tildeles synet på Israel liten, eller ingen plass (Beyer 1994; Diamond 1998; Haynes 1998). Noen teoretikere fremhever likevel koplinger mellom NCR og sterke Israelsympatier. Bill Berkowitz hevder å finne en økende vekst av pro-Israelholdninger i NCR i sin artikkel fra 2006 (Berkowitz 2006), og Buss og Herman og Nicholas Guatt viser i sine studier hvordan skjønnlitterære bøker innenfor den såkalte profetisjangeren påvirker NCRs medlemmer mot en markant Israelstøtte (Buss & Herman 2003; Guyatt 2007). Sven Lindhart fremhever hvordan sterke lederskikkelser i bevegelsen, som Jerry Falwell og Pat Robertson, har videreført den kristensionistiske idétradisjonen med sin Israelstøtte (Lindhardt 2007). Jeg vil undersøke de linjene som blir trukket mellom NCR og pro-Israelholdninger i forskningslitteraturen. I hvilken grad henter Israelstøtten inspirasjon fra den kristne sionismen, som har en lengre tradisjon i Amerikansk kristendom? Følger motstand og hat mot muslimer med Israelforestillingene?

Israelspørsmålets tilsynekomst i NCR- diskursen

Seksdagerskrigen i 1967 vekket Jerry Falwells interesse for Israel, og som flere andre evangelikale kristne gav han sin fulle støtte til Israels seier (Cohn-Sherbok 2006: 161). Falwells Israelstøtte stanset imidlertid ikke der. I følge Cohn-Sherbok maktet Falwell på en enestående måte å overbevise sine tilhengere om at det var en *kristen plikt* å støtte den Israelske staten (Cohn-Sherbok 2006: 162). Også andre sentrale NCR-ledere har nådd fram til et stor tilhengerskare med sine Israelsympatier, slik som Pat Robertson, som understreket sin støtte gjennom den kristne TV-kanalen Christian Broadcasting Network og i organisasjonen The Christian Coalition. I følge Cohn-Sherbok har Falwell og Robertson bidratt til opprettholde agendaen til en eldre idétradisjon, nemlig den kristne sionismen (Cohn-Sherbok 2006: 164). Lindhart hevder majoriteten av NCR-tilhengere støtter seg på denne idétradisjonen når det gjelder synet på Israel. Skal vi forstå Israels rolle og betydning i NCR-diskursen synes dermed kristensionismens tanker og forestillinger å være en vei å gå.

Den kristne sionismen

Sionismen kan defineres som en lengsel i det jødiske folket etter at Messias skal komme og føre jødene tilbake til Israel, i tråd med Guds løfter til Abrahams etterfølgere slik det står beskrevet i 1. Mosebok (1 Mosebok 12.1-3 og 17.7-9 i Lindhardt 2007: 12). Den *kristne* sionismen, her også kalt kristensionismen, kan forenklet sett forstås som kristne som aktivt understøtter de jødiske sionistene i å vende hjem til Israel (Lindhardt 2007: 11).

Kristensionistene føler seg *forpliktet* til dette arbeidet ut fra deres bokstavtro lesninger av Bibelen, da spesielt lesningene av profetiene og paktinngåelser. For de kristne sionistene er jødenes gjeninnsettelse i Israel avgjørende for at Jesu gjenkomst kan finne sted, og frelseshistorien kan fullendes (Lindhardt 2007: 11).

Millenarismen, forestillingen om at tusen år med et ideelt jordisk rike skal virkeliggjøres politisk en gang i fremtiden (Kvanvig 2004, 12.02), har en sentral plass i kristensionismen. Kristensionistene er premillenarister, der Jesu gjenkomst tenkes å markere begynnelsen på dette tusenårsriket. Bibelens profetier leses som en skildring av historiske begivenheter som må inntreffe før denne tiden, herunder jødenes gjeninnsettelse i Israel (Lindhardt 2007: 29).⁷ For de kristnes del blir deres oppgave å legge til rette for denne hjemvendingen, for slik å hjelpe fram Guds frelsesplan (Lindhardt 2007: 50).

Med dette bakteppet vil jeg undersøke diskursen rundt Israelsaken i dagens NCR. En metode for å få innblikk i disse forestillingene er å undersøke noen av de bestselgende profetibøkene i USA, bøker om denne verdens siste dager og opprettelsen av en ny verden. Dette er bøker som kan antas å ha stor innvirkningskraft på forestillingene om Israel blant NCRs medlemmer (Buss & Herman 2003:9). Både Guatt, Diamond og Buss og Herman velger denne metoden for å få innblikk i sentrale forestillinger om Israel og endetid i NCR. Jeg vil se nærmere på noen av funnene fra disse studiene.

⁷ Den amerikanske kristensionismen skiller seg fra den engelske ved å ikke kreve konvertering av det jødiske folket. Denne kristensionismen bygger på en såkalt dispensasjonell premillenarisme, utviklet av John Darby på 1940-tallet (Lindhardt 2007: 48). Her tenkes Gud å ha inndelt frelseshistorien i sju ulike epoker, dispensasjoner, der Guds løfter til jødene virkeliggjøres innenfor en tidligere epoke enn løftene til de kristne. I oppfyllelsen av den jødiske paktten hevdet Darby det var Guds hensikt at jødene, uten å konvertere til kristendommen, skulle bosette seg i Israel (Lindhardt 2007: 49).

Israel gjennom endetidslitteraturen

I Tim LaHaye og John Hagees forfatterskap står kjærligheten til Israel i sentrum.

Israelskjærligheten, og holdningen til andre nasjoner er forankret i forfatterne nært beslektede forestillinger om endetiden. Hvordan beskrives så hendelsesforløpet ved verdens ende hos de to forfatterne?

Endetidsdramaet innledes med Israels gjenopprettelse som en egen nasjon, og er dermed allerede i gang. Verden utvikler seg videre mot ett eneste system, økonomisk som sosialt (Guyatt 2007: 17), som vil overtas av Antikrist, en satanisk kraft i menneskelig skikkelse (Buss & Herman 2003: 11). Alle kristustroende vil på et tidspunkt bli ”rykket opp” til Gud. Russland og arabiske og islamske land vil deretter samles i en allianse som går til angrep på Israel. Hagee skriver

Ezekiels war as described in chapters 38-39 will consist of an Arab coalition of nations led by Russia for the purpose of exterminating the Jews of Israel and controlling the city of Jerusalem (Hagee 2006: 17).

Israel vil spares, og verden vil samles i en fredsavtale, fremmet av antikrist, forkledd som en karismatisk leder i fredsærend. Antikrist vil herske fram til Kristus gjenkommer, bekjemper antikrist, og innfører sitt eget fredelige styre. Etter tusen år venter den endelige krigen mellom Gud og Satan, som ender med jordas ødeleggelse, og opprettingen av en ny jord (Guyatt 2007: 19-23).

Endetidsforestillingene forklarer både Israels særegne rolle, og skepsisen mot islamske nasjoner, Kina og Russland. LaHaye og Hagee har også en *politisk* appell til sine lesere. Gjennom lobbyvirksomhet skal tilhengerne aktivt støtte Israelske militæroperasjoner og motvirke Islamske regimer. Men hvorfor engasjere seg politisk hvis begivenhetene ved verdens ende uansett er forutgitte? Hagee og LaHayes svar er grunnleggende forskjellige. Hagee hevder tilhengerne, gjennom politikken, kan *fremskynde* endetidsbegivenhetene som må finne sted før Jesu gjenkomst (Guyatt 2007: 57-58). Et angrep på Iran vil for eksempel fremprovosere storkrigen der Iran og Russland angriper Israel. I *Jerusalem Countdown* begrunner Hagee sin oppfordring om at Amerika angriper Iran slik:

I believe this military action will lead to Russia bringing together a coalition of Islamic nations to invade Israel. The prophet Ezekiel paints that portrait clearly in Ezekiel chapters 38 and 39 (Hagee 2006: 29)

LaHayes oppfordringer om politisk engasjement bunner derimot i et ønske om å *forsinke* endetidsbegivenhetene. Dette kan gjøres ved å aktivt motarbeide alle tegn å på endetiden. For LaHaye er motarbeidingen av antikrists styre en kristen plikt (Guyatt 2007: 234 - 236).

LaHayes og Hagees premillenarisme kan beskrives som henholdsvis ”myk” og ”hard”. I den myke varianten er tidfestingen for Jesu annet komme nedtonet. Det kan fremdeles være lenge igjen til Jesu annet komme, og denne tiden må brukes til å nå de ufrelste, og til å involvere kristendommen i alle deler av samfunnet (Diamond 1998: 202). I den harde forsøkes hendelser i nåtiden å knyttes til tidsskjema for Jesu gjenkomst, og man vender seg bort fra langsiktig politisk aktivisme. Når verden likevel tenkes å ende innen kort tid, gir det liten mening å planlegge langt framover. Hagee understreker selv hvordan endetiden er rett rundt hjørnet: ”The war of Ezekiel 38-39 could begin before this book gets published” (Hagee 2006: 17). Militærstøtten til Israel gjøres for å forberede landet på det endelige slaget, ikke for å vinne tid.

Gjennomgangen har vist hvordan NCRs Israelstøtte må forstås innenfor rammen av bevegelsens endetidsforestillinger. Et aspekt vi ikke har berørt er hvordan Israelsaken er knyttet til de andre kampsakene i bevegelsen. Jeg vil undersøke hvordan denne forbindelsen behandles i forskningslitteraturen.

Israelsaken og de andre kampsakene

Fra Diamonds perspektiv er Israelsaken *sekundær* i sammenlikning med kampsakene knyttet til bevegelsens familieverdier. Israelsaken sees innenfor rammen av endetidsforestillingene, som videre betraktes som et viktig *middel* for å opprettholde det politiske engasjementet i bevegelsen, siden tilhørerne får følelsen av at seieren vil nås til slutt (Diamond 1998: 197). .

Dette til forskjell fra Guatt og Buss og Hermans studier. Her sidestilles Israelsaken med de andre moralske kampsakene, ved at de alle forstås som ulike *endetidstegn* (Buss & Herman 2003: 12-13). Buss og Herman viser imidlertid hvordan også en annen fortolkning av endetiden er gjeldende innenfor NCR: postmillenarismen (Buss & Herman 2003: 13).

Innenfor denne fortolkningen må tusenårsriket være ferdig etablert *før* Jesus igjen vil gjenkomme. Jødene og Israel spiller imidlertid ingen rolle for Jesu gjenkomst (Lindhardt 2007: 27). Dette tyder på at Israelsaken ikke nødvendigvis utgjør en hjertesak i alle grupperingene innenfor NCR.

Forskningslitteraturen viser altså nokså svake koplinger mellom Israelsengasjementet og kampsakene knyttet til familieverdier. Jeg finner det rimelig å se Israelstøtten som en sentral politisk kampsak hos flere av de store organisasjonene i bevegelsen, slik som The Moral Majority og The Christian Coalition, men ikke som en nødvendig kampsak for å innplasseres i kategorien NCR. Jeg vil avslutte med å undersøke hvor vidt NCRs Israelstøtte åpner for alliansebygging, både med andre trosretninger, og utover den religiøse sfære.

Allianser rundt Israelsaken?

Jennifer Butler hevder å finne en ambivalens i NCR når det kommer til spørsmålet om allianser rundt Israelsaken (Butler 2006: 135). På den ene siden påpeker hun tette bånd mellom NCR-miljøer, og såkalt nykonservative i Israelsaken. På den andre siden har disse tilnærmingene blitt sett på som ødeleggende for bevegelsens alliansebygging i andre saker, da først og fremst tilnærmingene overfor muslimske grupperinger.

Nykonservative fremmer i følge Butler en ”moralistisk utenrikspolitikk” fundert på tanken om at USA, i rollen som verdens eneste supermakt, aggressivt bør fremme amerikanskinspirerte verdier verden rundt (Butler 2006: 135-136). Hun hevder den nykonservative ideologien fant god grobunn etter terrorsanslaget mot USA 11.september 2001, og at det i denne forbindelse er bred enighet om at de nykonservative stod som arkitektene bak Irak-krigen.

Forsvaret av Israel står for mange nykonservative i en særstilling i følge Butler. Hun hevder mange nykonservative ser på Israel som en startrampe for å utbre den amerikanske demokratimodellen, og som en sikkerhet for USAs militære tilstedeværelse i denne regionen (Butler 2006: 139). En omforming av den Israelske regjeringen til et kapitalistisk demokrati som støtter USA, er derfor et mål for mange nykonservative.

Dette ønsket om å styrke Israel har sammenfalt med mange NCR- medlemmers ønsker for Israel. Fordi mange konservative evangelikale tror Jesu gjenkomst vil skje når staten Israel er gjenoppreist, støtter de opp om den harde politiske linjen innenfor nykonservatismen, der

palestinske territorier ønskes eliminert (Butler 2006: 139). Butler er imidlertid vel så opptatt av å vise hvordan denne pro-Israel alliansen skremmer andre potensielle alliansepartnere vekk. Butler trekker i denne forbindelse fram NCRs forsøk på allianser med konservative muslimer i saker som abort og homofili (Butler 2006: 135). Her har Israelstøtten, med tilhørende islamskepsis hos flere ledende NCR-organisasjoner, ført til vanskeligheter. Spørsmålet om Israel synes slik å avdekke en ambivalens i bevegelsen. På den ene siden finner vi sterke Israelsympatisører, som setter Israel inn i en bredere ramme av endetidstegn, og på den andre siden finner vi medlemmer som ikke tildeler verken Israel eller det jødiske folk noen særegen rolle.

6.1.6. Nyere utviklingstrekk ved NCRs kampsaker

Den amerikanske avisa *New York Times* skriver 21. mai 2007 hvordan Amerika er vitne til en ny generasjon av evangelikale ledere, som vil unngå den konfronterende linjen til forgjengere som Jerry Falwell (Luo & Goodstein 2007, 21.05). Disse lederne engasjerer seg i større grad i såkalt liberale spørsmål, som global oppvarming, AIDS og fattigdom. For de færreste evangelikale vil imidlertid dette gå på bekostning av de tradisjonelle moralsakene, som abort, homofili og pornografi. Avisen peker på en måling fra Pew Research Center som viser hvordan disse moralsakene framdeles prioriteres høyest blant evangelikale protestanter. Forskjellene mellom den nyere generasjonen og den eldre ligger mye i det politiske engasjementet, der de nyere lederne tillegger politikken mindre betydning. Denne utviklingen bekreftes også i en tilsvarende undersøkelse av *New York Times* blant evangelikale et år senere (Luo & Goodstein 2007, 21.05). Med tanke på NCRs kampsaker blir det dermed et spørsmål hvor vidt bevegelsen vil rette seg etter denne, voksende gruppen av mer sentrumsorienterte evangelikale. En utvikling i denne retningen vil kunne føre til at bevegelsens kampsaker i større grad retter seg mot humanitært arbeid, enn politisk lobbyvirksomhet.

Nyhetskanalen *CBS* viser til en annen gallupundersøkelse fra 2007, som forsøker å kartlegge hvilke politiske saker hvite evangelikale setter høyest før presidentvalget i 2008 (CBS News 2007, 18.10). Undersøkelsen overrasker ved at saker som helsevesenet og krigen i Irak kommer høyere opp enn sosiale og moralske saker som abort og homofili (CBS News Poll

2007, 18.10).⁸ Denne utviklingen synes bekreftet av tidligere journalist og utenriksreporter Bjørn Hansen (Hansen 2009, 02.01.). Hansen ser imidlertid de evangelikales neddemping av konkrete moralsaker i forbindelse med finanskrisen. Han hevder den økonomiske krisen har gjort evangelikale mer pragmatiske, og at dette får konsekvenser for hvilke kampsaker som frontes. Utenrikskorrespondent Tove Bjørgås viser til en annen fortolkning av finanskrisen innad i det evangelikale miljøet, der krisen leses inn under rammen av endetidsforestillinger (Bjørgås 2009, 02.01). Hun trekker i denne forbindelse inn John Hagees bok, *Financial Armageddon*, utgitt i november 2008, som omhandler dette temaet.

Hvor vidt NCR lar seg påvirke av de forskjellige utviklingstrekkene i den evangelikale gruppen kan vi vanskelig si noe sikkert om. Ut fra Buss og Hermans studie har vi imidlertid sett en større åpenhet for utviklingshjelp og humanitært arbeid i forbindelse med bevegelsens motstand mot befolkningskontroll. Buss og Herman hevder NCR organisasjoner som Concerned Women for America har gjort seg til talspersoner for en mer human tilnærming til internasjonale spørsmål som fattigdom og sult (Buss & Herman 2003: 74). De ser imidlertid denne forandringen i retorikk og politisk agenda i forbindelse med bevegelsens forsøk på å bygge allianser med andre konservative religiøse grupperinger, som katolske organisasjoner i FN-systemet (Buss & Herman 2003: 75).

6.2. Fiendebilder

NCR-diskursen preges av polariseringer og fiendebilder (Beyer 1994; Buss & Herman 2003; Diamond 1998; Lawson & Wuthnow 1994; Leirvik 2009). Jeg vil i det videre undersøke hvordan fiendebildene har forandret seg gjennom bevegelsens historie, hvordan disse er knyttet til bevegelsens kampsaker, og hva slags rolle disse spiller i diskursen.

6.2.1. Sekulære humanister

I NCRs kamp for sine familieverdier er det særlig en gruppe bevegelsen oppjonerer mot: de såkalt sekulære humanistene. I følge Beyer har begrepet blitt tillagt både en generell og en mer spesifikk betydning. Generelt benyttes den sekulære humanismen som en betegnelse på alt som er galt med dagens Amerika og med verden for øvrig. Mer spesifikt referer begrepet til en virkelighetsoppfatning som ikke er Gud-sentrert, men heller plasserer *mennesket* i

⁸ På den andre siden viser undersøkelsen hvordan evangelikale velgere, på direkte spørsmål om sosiale saker, dobbelt så ofte beskriver disse som "svært viktige" for valg av president, enn i den samlede velgergruppen.

universets sentrum (Beyer 1994: 124). Virkelighetsoppfatningen karakteriseres som den ”liberale intelligens”, der fornuften, driftene og instinktene er atskilt fra troen og lydigheten over Guds bud (Kepel 1992: 155). I kontrast til denne virkelighetsoppfatningen står den tradisjonelle familien, basert på jødisk-kristne prinsipper. Under avsnittet om NCRs kamp om ideologiformidlingen så vi hvordan de sekulære humanistene særlig tenkes å befinne seg innenfor statlige institusjoner, slik som i den offentlige skolen.

Polariseringene fiendebildet medfører kan knyttes til teorien om en amerikansk kulturkrig, som vi allerede har vært inne på. De ideologiske motsetningene NCR-diskursen tegner opp, mellom den sekulære humanismen på den ene siden, og de jødisk-kristne prinsippene på den andre, har tydelige likhetstrekk med de ideologiske motsetningene som ble tegnet opp i teorien om en kulturkrig, mellom konservative religiøse på den ene siden og liberale på den andre (Butler 2006: 9-12). Forskningslitteraturen om NCR-diskursen synes slik å underbygge kulturkrigteorien, og Butlers antakelse om at NCR er en av de sentrale bidragsyterne for polariseringene (Butler 2006: 12).

I følge Beyer trekker NCRs ledere klare forbindelser mellom den sekulære humanismen, ateistiske holdninger innenlands, og den internasjonale kommunismen. Den internasjonale kommunismen tenkes her å være den eksterne og tydelige legemliggjørelsen av det ugudelig onde som den sekulære humanismen leder Amerika mot (Beyer 1994: 126-127). I følge Beyer førte imidlertid oppløsningen av Øst-Europas kommunisme på midten av 1980-tallet til en svekkelse av NCRs fiendebilde i kommunismen. Han hevder dette har medført en svekkelse av bevegelsen generelt. NCRs budskap om den pressende nødvendigheten av moralsk opprusting er avhengig av *identifiserbare* fiender, og dette ble i følge Beyer vagere med kommunismens oppløsning (Beyer 1994: 132).

Konklusjonen om at kommunismens fall har ført til svekkede fiendebilder i NCR, og videre en svekket bevegelse, kan motsis fra flere perspektiv i forskningslitteraturen. Jeg vil begynne med teorien om at islam har erstattet kommunismen i NCR-diskursen.

6.2.2. Islam som en ny fiende?

Teorien om at islam er identifisert som NCRs nye fiende globalt, utgjør i følge Buss og Herman et av to hovedsyn i forskningslitteraturen når det gjelder NCRs konstruksjon av

fiendebilder etter kommunismens fall. Innenfor dette perspektivet hevdes det at muslimske land har overtatt den ondskapen som tidligere ble tilskrevet Sovjetunionen (Buss & Herman 2003: 141). Teoretikere som Anatol Lieven og Oddbjørn Leirvik hevder videre at terrorangrepet 11. september 2001 har fyrt opp under NCRs hat mot islam (Leirvik 2009: 4; Lieven 2005: 143-144). Sett i lys av vår undersøkelse av bevegelsens endetidsforestillinger, der islamske og arabiske nasjoner plasseres på side med Antikrist, synes teorien sannsynlig. I Hagees *Jerusalem Countdown* avsetter han da også et eget kapittel for å avsløre Islams sanne ansikt, som en voldelig og hatefull religion, grunnleggende forskjellig fra kristendommen: "Islam instructs its followers to kill their enemies, but Christianity instructs its followers to love their enemies" (Hagee 2006: 32 og 39).

Hagees hovedkilde for sin islamframstilling er bøkene til konvertitten Mark Gabriell, deriblant boka *Islam and terrorism*, der islam beskrives som iboende voldelig, og kristne advares mot muslimer som angivelig søker dialog, mens deres egentlige agenda er å ta kontroll over vesten (Leirvik 2009: 4). Leirvik påpeker at Hagee og Gabriells bøker utgis ved forlagene Front Line og Charisma House, og at disse forlagene eies av den NCR-orienterte organisasjonen Youth With a Mission. Funnene kan tyde på at fiendeforestillinger om islam og muslimer også har en institusjonell forankring i NCR-diskursen (Leirvik 2009: 4).

Om islam har *erstattet* kommunismen som bevegelsens hovedfiende, er likevel et annet spørsmål. Guatts viste hvordan kommunistiske nasjoner, som Russland og Kina, ble fremhevet som sentrale fiender også *etter* kommunismens fall, slik som i John Hagees *Jerusalem Countdown* fra 2006 (Guyatt 2007: 11). Buss og Herman hevder da også at det er direkte ukorrekt å hevde at den kalde krigen er over for NCR. De hevder antikommunismen blomstrer i NCRs organisasjoner, og at dette særlig kommer til syne i bevegelsens motstand mot USAs "vennligsinne" holdning mot Kina (Buss & Herman 2003: 141). Fra Buss og Hermans perspektiv avvises slik Beyers påstand om svekkede fiendebilder globalt etter kommunismens fall.⁹

⁹ Buss og Herman underbygger dette videre ved å argumentere for at NCR også har konstruert nye fiendebilder i forbindelse med sitt engasjement i FN-systemet. Her framheves særlig tre typer fiender: sosialister/globalister, sekularister og feminister. Hver av aktørene tenkes å fremme en bestemt global agenda, med ulike implikasjoner for "den naturlige familie", og religiøse verdier (Buss & Herman 2003: 43).

Butler og Buss og Herman går også et skritt videre, og stiller spørsmål ved hvor vidt fiendeforestillinger om islam faktisk utgjør noen fellesnevner i bevegelsen. De representerer med dette det andre hovedsynet i forskningslitteraturen, som svekker ideen om at islam utgjør NCRs nye fiende globalt. De viser begge til NCRs forsøk på alliansebygging med muslimske grupperinger rundt bevegelsens familieverdier i globale fora (Buss & Herman 2003: 141; Butler 2006: 12). Buss og Herman hevder 11. september, heller enn å ha ført til anti-islamske holdninger i bevegelsen, har ført til en ny bevissthet om at kristne ikke må fordømme alle muslimer for handlinger gjort av noen få radikale (Buss & Herman 2003: 142). Samtidig hevder de demoniseringene av islam er mer å finne i de nasjonale organisasjonene, som i mindre grad har vendt seg til islamske grupperinger for alliansebygging (Buss & Herman 2003: 141-142).

Gjennomgangen tyder på at bevegelsen er splittet når det kommer til synet på islam, og at det er mulig å knytte denne ambivalensen til hvilke kampsaker som frontes. Tydeligst er skillet mellom islamske nasjoners rolle i diskursen rundt Israel, og rollen de samme nasjonene tildeles som alliansepartnere, når bevegelsens familieverdier frontes internasjonalt.

6.3. Oppsummering

Hittil har vi undersøkt den språklige siden ved NCR-diskursen, det vil si måten bevegelsens organisasjoner forstår og beskriver virkeligheten rundt seg. Vi begynte med å trekke fram familiens sentrale posisjon i bevegelsens virkelighetsoppfatning, og så videre på tre kampsaker som på ulike måter kunne relateres til disse familieverdiene. Vi skilte her mellom ideologiske kampsaker og kampsaker rettet mot formidlingen av disse. Bevegelsens forsvar av Israel ble drøftet i lys av den kristne sionismen. Vi stilte imidlertid spørsmål ved hvor vidt Isarelsaken definerer NCR-diskursen. Sist så vi på noen nyere utviklingstrekk som kan ha innvirkning på NCRs kampsaker i fremtiden. Gjennomgangen av sentrale kampsaker ble etterfulgt av en undersøkelse av bevegelsens fiendebilder. Vi undersøkte her særtrekk ved den såkalt sekulære humanismen, som utgjorde en svært sentral fiende i bevegelsen. Videre diskuterte vi hvor vidt kommunismen har falt bort som fiendebilde i NCR-diskursen. Teorien om at islam har overtatt kommunismens rolle kunne kritiseres fra flere perspektiv i forskningslitteraturen. Det kunne også teorien om at NCRs fiendebilder har blitt mer utydelige.

I det videre vil fokuset rettes mot diskursens *materielle* side. Vi vil kaste lys over NCR-diskursens *institusjonelle* forankring, og undersøke hva som kjennetegner de organisasjonene og institusjonene hvor bevegelsens virkelighetsoppfatning kommer til uttrykk.

6.4. NCRs institusjonelle forankring

Når vi i det videre skal undersøke de meningsbærende institusjonene i NCR-diskursen vil dette gjøres i lys av generell sosiologisk teori om sosiale bevegelser. Innenfor denne innfallsvinkelen sees bevegelsen på bakgrunn av generelle trekk ved sosiale bevegelser, som strukturell oppbygging, sentrale organisasjoner, ledernes betydning og ulike typer av mobiliseringsstrategier. Innfallsvinkelen bidrar slik med noen knagger til vår undersøkelse av NCR-diskursen som et materielt fenomen.

6.4.1. Oppbygging og omfang

NCR er satt sammen av organisasjoner, ledere, aktivister og medlemmer (Wilcox 1996: 5). Forskjellene mellom de ulike aktørene i bevegelsen er viktig å ha med seg for å danne et riktig bilde av bevegelsens styrke. Mens en betydelig andel evangelikale kan regnes som mer passive tilhengere av NCR, kan kun et fåtall regnes som aktivister (Wilcox 1996: 6). Med tanke på bevegelsens styrke kan vi også merke oss forskjellen mellom *reelle* aktører i bevegelsen, og bevegelsens *potensielle* støtte. Wilcox hevder medias framstillinger av bevegelsen ofte mangler disse nyansene, og derfor tillegger bevegelsen en langt større styrke enn den i virkeligheten har (Wilcox 1996: 6). Potensielt hevder Wilcox bevegelsen kan støttes med en fjerdedel av Amerikas befolkning (Wilcox 1996: 137). Peter Beyer hevder så mange som 30-40 % av befolkningen støtter NCRs nøkkelsaker, og at bevegelsen dermed har enda flere potensielle tilhengere (Beyer 1994: 129). Det er ingen formell talsperson som representerer NCR, ingen entydig agenda eller målsetting, men heller en rekke overlappende agendaer (Wilcox 1996: 6). Til tross for dette mangfoldet, og den flytende strukturen, er det likevel mulig å peke ut noen nøkkelorganisasjoner som har hatt stor betydning for historien til bevegelsen kalt New Christian Right.

6.4.2. Nøkkelorganisasjoner

Ved å undersøke sentrale organisasjoner gjennom NCRs historie kan vi danne oss et bilde av bevegelsens utvikling. Med utgangspunkt i Wilcox studie fra 1996, vil jeg skille mellom

1980- tallets og 1990-tallets nøkkelorganisasjoner, og antyde noen utviklingstrekk mot organisasjonene på 2000-tallet.

1980- tallet

Ut fra studiene til Bruce (1988), Casanova (1994) og Wilcox (1996) kan tre organisasjoner skilles ut som nøkkelorganisasjoner på 1980-tallet: The Moral Majority, The Christian Voice og The Religious Roundtable (Bruce 1988: 63; Casanova 1994: 147; Wilcox 1996: 36).

To stikkord som kan knyttes til både Bruce, Casanova og Wilcox beskrivelser av de nøkkelorganisasjonene på 1980-tallet er *vekst og fall*. Organisasjonenes vekst knyttes særlig til valget av Ronald Reagan til president i 1980, og i igjen i 1984, som Jerry Falwell, lederen av The Moral Majority, tok mye av æren for (Casanova 1994; Kepel 1992: 141; Wilcox 1996: 36). Nedgangen kan knyttes til organisasjonenes vanskeligheter med å inngå allianser utover det evangelikale og fundamentalistisk kristne miljøet (Bruce 1988: 126). Med henvisning til Moral Majority viser både Bruce og Wilcox hvordan fiendtlige uttalelser mot andre religiøse retninger både umuliggjorde reelle allianser, samtidig som de skremte vekk potensielle tilhengere (Bruce 1988: 128; Wilcox 1996: 37). Også gjenvalget av Reagan kan knyttes til organisasjonenes fall. Med Reagan som president så mange det unødvendig å gi sin støtte, siden Amerika da endelig hadde vendt seg mot de kristne verdiene.

Organisasjonenes synkende støtte blir fortolket på ulike måter i forskningslitteraturen. I Bruce' studie fra 1988, og Haynes og Casanovas studie på 1990-tallet, leses nedgangen som et tegn på at bevegelsen er i ferd med å forvinne (Bruce 1988: 172; Casanova 1994: 166; Haynes 1998: 31). Spådommene om bortgang motsis av senere studier, der nedgangen på slutten av 80-tallet etterfølges av beskrivelsene av ny oppgangsperiode på 1990-tallet. Her vises det til nye nøkkelorganisasjoner, med fornyede taktikker for å utvide og styrke bevegelsen.

1990-tallet og utviklingen fram til i dag

Wilcox presenterer tre nøkkelorganisasjoner i NCR på 1990-tallet: The Christian Coalition, Concerned Women for America og Focus on the Family (Wilcox 1996: 61). Organisasjonene maktet det 1980-tallets organisasjoner ikke klarte: å bygge opp et mer *inkluderende* religiøst høyre. Retorikk og budskap tilpasses nå i større grad tilhørerne, noe som kommer til syne i offentlige taler, der religiøse argumenter nedtones, og saker som angår tilhørere utenfor religiøse miljøer vektlegges, som skattepolitikk og kriminalitet (Wilcox 1996: 43).

I Butler og Buss og Hermans studier av det internasjonale NCR på 2000-tallet trekkes organisasjonene Concerned Women for America og Focus on the Family fram som to nøkkelorganisasjoner (Buss & Herman 2003: xxvii; Butler 2006: 14). Butler viser også hvordan NCRs pro-familiepolitikk har funnet gjenklang hos mormonske og til en viss grad muslimske organisasjoner, og at dette har ført til allianser på tvers i enkeltsaker (Butler 2006: 88-89). Dette kan tyde på en videreutvikling av den økumeniske trenden rettet mot andre konservative kristne miljøer som Wilcox påpekte på 1990-tallet. Det nye ved disse organisasjonene, mot for nøkkelorganisasjonene på 90-tallet, er deres engasjement i FN-systemet. At flere NCR organisasjoner retter sin agenda utover USAs landegrenser kan leses som en videreføring av utviklingstrekk fra 1990-tallet. Organisasjonene synes i økende grad å fremme sosiale og politiske saker som det er mulig å danne allianser rundt på 2000-tallet, også i internasjonale fora.

6.4.3. Ledelse

Et kjennetegn ved vellykkede NCR- organisasjonene er i følge Bruce at lederne ved de ulike underavdelingene tidligere har vært baptistprester. De har slik erfaring med å starte sin egen menighet, og har utviklet lederegenskaper i forbindelse med organiseringen av denne (Bruce 1988: 63).

Lederskikkelsene i NCR kan imidlertid knyttes til både spenning og nedgang i bevegelsen. Ett aspekt er spenninger mellom ledernes og medlemmenes motiver og målsettinger. Bruce hevder medlemmene i NCR har kommet til bevegelsen ut fra idealistiske årsaker, og ofte har tolket kompromisser og tilpasninger som nederlag. Lederne har på sin side arbeidet for gjennomslag av bevegelsens *politiske agenda*, der kompromisser og tilpasninger kan være nødvendige elementer (Bruce 1988: 133).¹⁰

På slutten av 80-tallet rullet det opp flere økonomiske og moralske skandaler i forbindelse med TV-pastorenes virksomhet i bevegelsen. Særlig stor oppmerksomhet fikk TV-pastoren Jim Bakker, som i 1989 ble dømt for grovt underslag i forbindelse med TV kanalen PLT (Pray the Lord), og TV-pastoren "Oral Robert", som truet sine seere med at Gud hadde gitt han beskjed om å "hente han tilbake" dersom ikke seerne bidro med flere millioner dollar

¹⁰ Da Jerry Falwell tok avstand fra to av The Moral Majoritys underavdelinger, som uttrykte sterke antipatier mot homofile, mistet eksempelvis organisasjonen flere medlemmer, som begrunnet utmeldelsene med at organisasjonen var blitt for liberal (Bruce 1988: 128).

(Kepel 1992: 119-120). De økonomiske skandalene kan knyttes til bevegelsens nedgangsperiode på slutten av 1980-tallet (Wilcox 1996: 38). Folk ble mistenksomme, noe som resulterte i problemer med pengeinnsamlinger generelt i bevegelsen.

6.4.4. Mobiliseringsstrategier

NCRs metoder for å *organisere* og *mobilisere* sine medlemmer trekkes fram som en avgjørende suksessfaktor i både eldre og nyere studier av bevegelsen. Kombinert med at bevegelsen bruker det demokratiske systemet, som ved å fremme sine kandidater ved nominasjonsmøter, gjør de også utstrakt bruk av moderne kommunikasjonsstrategier for å mobilisere sine tilhengere (Rozell & Wilcox 1996: 279). I Steve Bruces studie fra 1988 framhever han bevegelsens bruk av personlig reklame, masseproduserte ”personlige brev” der mottakerens navn automatisk ble innplassert i teksten (Bruce 1988: 59-60), og televangelisme, fjernsynsprogrammer med evangelisk innhold. Åpenheten i de amerikanske massemediene gjør det mulig for private interessegrupper å kjøpe tid eller hele kanaler for å kjøre deres egne programmer. NCR har benyttet seg av denne trenden, og lar TV- pastorer, som Jerry Falwell og Oral Roberts, uttrykke sin bekymring om politiske, sosiale og moralske saker (Bruce 1988: 62).

Slik bruk og fornyelse av allerede eksisterende ressurser trekkes også fram i Beyers studie fra 1994. Beyer hevder mobiliseringens mål i NCR er som i alle andre nyere sosiale bevegelser; innvirkning i de store instrumentelle systemene, som det politiske, juridiske og utdanningsmessige. Han hevder NCRs bruk av de nyeste teknologiske verktøyene for å nå denne offentlige innflytelsen har *innskrenket* bevegelsen. På den ene siden har bevegelsen gjort seg avhengig av disse ressursene, og er slik også avhengig av tilhengers tid og innsats. På den andre siden er disse ressursene også tilgjengelige for andre sosiale bevegelser. NCR framstår slik kun som en del av mangfoldet av sosiale bevegelser i Amerika (Beyer 1994: 131).

Jennifer Butler hevder imidlertid NCRs kreativitet og fremsynthet når det gjelder teknologiske nyvinninger og organisasjonsteknikker har ført til at bevegelsen nå utkonkurrerer andre sosiale bevegelser (Butler 2006: 153). I følge Butler utviser også NCR en styrke når det gjelder *tilpassingen* av organisasjonsteknikker til moderne forhold. Får de ingen innflytelse i de eksisterende institusjonene i samfunnet, skaper de heller sine egne, parallelle institusjoner

enn å passiviseres. Slik har flere hundre tusen elever av konservative evangelikale gått over fra det offentlige skolen til hjemmeundervisning. (Butler 2006: 159).

Butler poengterer hvordan NCR identifiserer temaer som når fram til amerikanere som føler seg maktesløse i møte med storsamfunnet. Hun hevder NCR først fyrer opp under misnøyen, for så å tilby midlene for å gjøre noe med denne misnøyen. Rozell og Wilcox påpeker i denne forbindelse hvordan bevegelsen i økende grad har maktet å tilpasse budskapet til sitt publikum, slik vi også var inne på i forbindelse med NCR-organisasjonenes utvikling på 1990-tallet (Rozell & Wilcox 1996: 280).

7. Materiale og metode

Mens den amerikanske diskursen ble identifisert på bakgrunn av andre forskeres arbeid, vil undersøkelsen i den norske konteksten skje med utgangspunkt i et utvalg av primærtekster. I dette kapittelet vil jeg presentere og begrunne mitt utvalg av norske råtekster, og presentere min framgangsmåte i analysen av dette materialet.

7.1. Materiale

7.1.1. Valget av avistekster

Undersøkelsen i den norske konteksten er avgrenset til et tekstutvalg fra to norske aviser: *Magazinet*, som etter fusjonen med avisa *Dagen* i 2008 fikk navnet *DagenMagazinet*, og *Norge IDAG*. Avisene er valgt på grunnlag av flere indikasjoner på likhetstrekk mellom de sakene og holdningene som avisene fronter, og den diskursen vi tidligere har presentert i USA. De er med andre ord valgt ut fra en mistanke om å kunne knyttes til NCR-diskursen. Jeg vil komme nærmere tilbake til disse indikasjonene på likheter. Først noen ord om valget av nettopp avistekster.

I Yngve Benestad Hågstads innføringsbok i presseanalyse, *Å forstå avisa*, fremheves flere grunner for å analysere nettopp pressetekster (Hågvar 2007: 15-17). Begrunnelsene underbygger valget av avistekster for vår analyse, og ikke for eksempel menighetsblader. Den første grunnen til å analysere pressetekster er det faktum at *mange leser dem*. Selv om de avisene vi vil analysere er små i sammenlikning med de store mediene,¹¹ blir de likevel lest av langt flere enn andre tekster. Tall fra Norsk Mediebarometer viser at avisa var det suverent mest leste trykte mediet i 2007, der 72 % oppgav å lese en avis hver dag (Norsk Mediebarometer 2007). Ved å analysere avistekster kartlegger vi dermed en virkelighetsoppfatning som både kan tenkes å *påvirke* å *reflektere* tenkemåtene hos en relativt stor andel mennesker. Avisenes mål om å *fremstille virkeligheten* trekkes fram som en egen grunn til å analysere nettopp pressetekster. Mens skjønnlitterære tekster har som mål å skape en fiktiv verden for leseren, er journalistikkens formål å gjengi den virkelige verden som tekst. Ved å gjøre avistekstene til objekt for analyse kan vi dermed få innblikk i hva som regnes som den *sanne virkeligheten* i avisa. Avisas *påvirkningskraft* er en siste begrunnelse

¹¹ *Norge IDAG* hadde et opplag på 10167 i 2007 (Norsk Mediebarometer 2007). *Magazinet* hadde et opplag på 4005 aviser samme år (Norsk Mediebarometer 2007), og 9033 i 2008, etter fusjonen med *Dagen* (Mediebedriftenes Landsforening 2008).

for å velge nettopp avistekster for diskursanalysen. Avisenes utvalg av temaer bidrar både til å forme lesernes forståelser av hvilke temaer som det er legitimt og naturlig å engasjere seg i, og på hvilken måte det er naturlig å diskutere disse temaene. Samtidig gir pressetekstene signaler om hvilke temaer og tilnærmingmåter leserne antas å være opptatt av.

7.1.2. *Magazinet/DagenMagazinet* og *Norge IDAG*

Hvorfor nettopp avisene *Magazinet/DagenMagazinet* og *Norge IDAG* er valgt for å undersøke NCRs tilsynekomst i Norge, og ikke andre kristne aviser, som *Vårt Land* eller *Korsets seier*, kan begrunnes ut fra tre studier, som på ulike måter indikerer likhetstrekk mellom de valgte avisene og NCR-diskursen.

Tydeligst kommer dette til uttrykk i Oddbjørn Leirviks artikler som omhandler *Magazinets* publisering av de såkalte Muhammedkarikaturene i 2006, der både *Magazinet* (Leirvik 2006; Leirvik 2009) og *Norge IDAG* (Leirvik 2006) betraktes som mulige representanter for en norsk utgave av New Christian Right. Det gis ikke her nærmere eksempler på hvordan disse likhetstrekkene kommer til uttrykk i de to avisene. Påstanden ble imidlertid underbygget i det *Magazinets* redaktør, Vebjørn Selbekk, på et direkte spørsmål i 2006 selv bekreftet at avisa ideologisk sett ligger nært den amerikanske bevegelsen New Christian Right (Haakaas & Jonassen 2006, 31.01).

To masteroppgaver underbygger påstanden om likhetstrekk mellom NCR og avisene *Magazinet* og *Norge IDAG*. Runar Tengel Hovland hevder i sin masteroppgave å finne et økt politisk engasjement blant konservative kristne i Norge, noe som blant annet kommer til syne gjennom hans analyse av avisene *Norge IDAG* og *Dagen* (Hovland 2005; 92). Hovland hevder disse avisene, i tillegg til *Magazinet*, representerer en amerikanskinspirert religiøsitet med klare likhetstrekk med organisasjoner som "the Moral Majority" (Hovland 2005 og 92). Hva disse likhetstrekkene med den amerikanske religiøsiteten består av blir ikke nærmere belyst i Hovlands oppgave. Flere av de funnene han gjør i sin analyse av sentrale tema i *Norge IDAG* i 2003 har likevel klare likhetstrekk med de kampsakene vi identifiserte i NCR-diskursen, slik som motstand mot abort, Israelstøtte og kamp for kristne friskoler. Også i Sindre Grønmyr Rises masteroppgave kommer liknende trekk til syne i hans analyse av såkalte fundamentsaker i *Norge IDAG* (Rise 2008: 27). Heller ikke han kommenterer likhetstrekkene med den amerikanske bevegelsen nærmere.

Både Hovland og Rises oppgaver underbygger slik antakelsen om likhetstrekk mellom New Christian Right, og utvalget av aviser. I min analyse tar jeg utgangspunkt i disse indikasjonene, og gjør en nærmere undersøkelse av hvorvidt, og i tilfelle hvordan, disse avisene kan sies å ha diskursive likhetstrekk med den amerikanske bevegelsen New Christian Right.

7.1.3. Avgrensinger

Analysen er avgrenset både når det gjelder tidsrom, og type avistekst. Jeg vil avgrense meg til avisenes ledere. I Stein Gauslaa og Stein B. Hauglids bok "Vi. En bok om ledere" presenteres ulike forklaringer på hva en avisleder er. Som et utgangspunkt kan lederartikkelen kort defineres som "avisas mening" (Hauglid & Gauslaa 1997: 11). Mer utbrodert kan lederen forstås som

en presentasjon av fakta og meninger (...) for å underholde og influere opinionen, eller for å tolke viktige nyheter på en slik måte at den vanlige leser forstår deres viktighet. Lederen baseres normalt på en subjektiv oppfatning, og forsøker ikke å late som den er uten slagside (Hauglid & Gauslaa 1997: 12).

Lederen er altså ment å *påvirke* folks meninger, opinionen. Gjennom lederartiklene vil vi derfor kunne få innblikk i de *meningene* og *holdningene* avisa står for, og som den ønsker å overbevise sine lesere om. Dette tyder også på at vi gjennom studiet av ledere vil kunne kartlegge hvilke saker som står i sentrum for avisdiskursen. Sist viser definisjonen hvordan lederen skiller seg fra andre nyhetsartikler ved ikke å legge skjul på sin egen slagside.¹² Med mitt mål om å undersøke avisenes virkelighetsoppfatning har jeg avgrenset meg til lederartikler fordi jeg antar at det er her avisas profil *tydeligst* kommer til uttrykk. Det kan slik forstås som et pragmatisk valg for å gjøre det mulig å danne et bilde av avisdiskursen innenfor hele årganger, fremfor å gå grundigere til verks med utgangspunkt i et mindre utvalg.

Gauslaa og Hauglid definerer selv avislederen som "en usignert meningsytring på vegne av avisen" (Hauglid & Gauslaa 1997: 14). Ut fra denne definisjonen står lederartikler innenfor begge avisene i fare for å falle utenfor. I begge avisene er alle lederartikler signert i avisenes

¹² Definisjonen sier med dette samtidig at det ikke bare er i lederen at avisas ideologiske ståsted kommer til uttrykk. Bare i utvalget av nyhetssaker, og måten disse er vinklet på, vil vi kunne finne ideologiske spor av avisas holdninger. Gauslaa og Hauglid understreker imidlertid hvordan slike spor bryter med den overordna målsettingen om objektiv journalistikk, som er allment akseptert i de fleste avisredaksjoner (Hauglid & Gauslaa 1997: 23). Lederartikkelen skiller seg slik fra nyhetsartiklene ved ikke å behøve å dekke over avisas holdninger.

to første årganger, og for *Norge IDAGs* del fortsetter dette innenfor flere av lederartiklene også i 2008. Jeg vil imidlertid inkludere alle artikler som hevder å være avisas lederartikler.

Avgrensingen av lederartikler er gjort ut fra to hensyn. Først ønsket om å undersøke lederartiklenes utvikling over tid, for slik å se hvordan avisenes fokusområde og retorikk har utviklet seg i forhold til NCR-diskursen, og videre ønske om å gi et fyllestgjørende bilde av de ulike diskursene innenfor de årgangene jeg tar for meg. På dette grunnlaget har jeg valgt ut tre årganger fra hver avis. To felles årganger er valgt i begge avisene, 2008 og 2002, for slik å gjøre det enklere å sammenlikne avisene. I tillegg vil jeg se på den første årgangen for hver avis, 1996 for *Magazinets* del, og 1999 for *Norge IDAG*. Årgangene er valgt både med tanke på *tidsspennet*, for *Magazinets* del med seks års intervaller, og med tanke på den *historiske konteksten*. Valget av 2002 kan begrunnes med terroranslaget mot USA i 2001. Vi har sett hvordan forskningslitteraturen beskrides i om dette har ført til en sterkere motstand mot islam og muslimer i NCR. Jeg synes derfor det er interessant å undersøke hvorvidt situasjonen etter 11.9 har påvirket lederartiklene. Valget av 2008 kan i tillegg til tidsspennet også begrunnes med debatten rundt ekteskapsloven, og måten denne ble dekket i avisene. For *DagenMagazinets* del vil det være interessant å drøfte eventuelle forandringer i avisa i lys av fusjonen med *Dagen*.

Materialet er delvis hentet fra Nasjonalbibliotekets arkiver og delvis fra *DagenMagazinets* egne arkiver. Tabellen under viser antall aviser per årgang- og antall mangler i mitt materiale, og antallet lederartikler per årgang.

Avis	Årgang	Antall aviser	Antall mangler	Antall ledere
Magazinet	1996	43	1	42
Magazinet	2002	51	2	83
DagenMagazinet	2008	302	14	284
NorgeIDAG	1999	11	0	37
NorgeIDAG	2002	42	1	101
NorgeIDAG	2008	48	0	172

De to avisene vil presenteres grundigere i det etterfølgende analysekapittelet. Før jeg komme så langt må jeg presentere metoden jeg vil benytte for å analysere innholdet i de ulike avisårgangene.

7.1.4. Metode: diskursanalytiske verktøy

I arbeidet med det norske materialet trenger vi noen redskaper, både som en hjelp i kartleggingen av innholdet i de diskursene som kommer til uttrykk i avislederne, og for å kunne begrunne og dokumentere de funnene vi gjør. Redskapene kan slik hjelpe oss til å gjøre analysen så gjennomsiiktig som mulig, slik at leseren kan følge de skrittene vi har tatt for å komme fram til analyseresultatene. Som vi så i teorikapitlet er det ikke vanntette skott mellom teori og metode i diskursanalysen. I gjennomgangen av metodiske verktøy vil jeg derfor også komme inn på det teoretiske rammeverket som de metodiske verktøyene relateres til, og som også vil gi retning til vår innholdsanalyse. Den glidende overgangen mellom teori og metode kommer tydelig fram i Faircloughs modell (s. 59), som både inneholder konkrete metodiske verktøy for tekstanalyse, og et teoretisk rammeverk som disse funnene fortolkes og forklares i lys av.

Fordi det nettopp er et mål å gi et oversyn over den virkelighetsoppfatningen som kommer til uttrykk innenfor hele årganger, sier det seg selv at vi ikke kan gå inn i detaljerte analyser av enkelttekster. Vi må derfor begrense oss til eksempler fra tekstmaterialet i dokumentasjonene av de påstandene vi fremsetter. Samtidig vil påstandene vi fremsetter under analysen kunne underbygges ved å vise til kvantitative data om den prosentvise fordelingen av ulike tema for hver årgang. Jeg vil derfor innlede analysen av hver avis med et diagram som viser denne fordelingen. Kategoriseringen av det samlede avismaterialet er lagt som vedlegg til oppgaven for å gjøre analysen så gjennomsiiktig, og etterprøvbar som mulig.

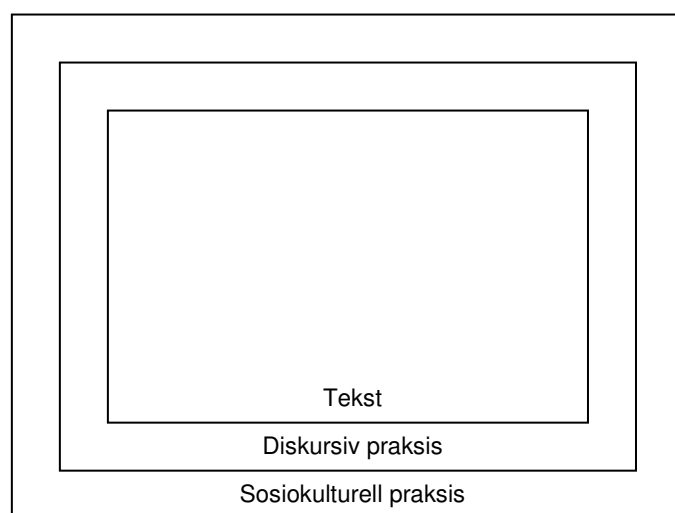
Det overordnede målet med analysen er å undersøke hvor vidt vi gjenfinner trekk fra den NCR-diskursen vi allerede har identifisert. Før vi kommer til denne sammenliknende analysen må imidlertid avisene presenteres på deres egne premisser, nettopp for å unngå at trekk fra den amerikanske diskursen leses inn i det norske materialet. Det norske materialet vil derfor presenteres for seg, avis for avis. Innenfor hver avis vil jeg kartlegge hvilke saker som står sentralt i avislederne og diskursen rundt disse, herunder eventuelle fiendebilder og ideologiske trekk. Jeg vil med andre ord forsøke å tegne et bilde av den

virkelighetsoppfatningen som kommer til uttrykk i de ulike avisårgangene, som samtidig gjør det mulig å senere sammenlikne med den amerikanske diskursen.

7.1.5. Tekst og kontekst: Faircloughs analysemodell

Vi har hittil brukt diskursbegrepet med referanse til et helhetlig system bestående av både språklige utsagn og sosiale praksiser, og materielle institusjoner som disse utsagnene og praksisene inngår i. Vi har imidlertid ikke sett på hvordan dette systemet kan identifiseres i faktiske tekster, slik som i vårt tilfelle i *lederartikler*.

Lingvisten Norman Fairclough tilbyr en analysemodell som kombinerer analysen av måten diskursene fungerer i samfunnet, med konkrete analyser av tekster. Utgangspunktet er at språket, her forstått som teksten, sees som en form for sosial praksis som står i et dialektisk forhold til den sosiale konteksten. Den enkelte teksten er både sosialt *formet*, og virker selv *formende* på det sosiale samfunnet teksten er en del av (Fairclough 2008: 148-149). Ved å analysere teksten hevder Fairclough altså at man kan si noe om diskursen. Sammenhengen mellom teksten og de kontekstuelle sammenhengene teksten inngår i, og som til sammen danner en diskurs, illustrerer Fairclough gjennom en tredimensjonal modell, gjengitt under. Denne modellen kan gi oss noen nyttige redskaper for vårt eget forsøk på å kartlegge en diskurs med utgangspunkt i et utvalg av tekster. Jeg vil derfor presentere hovedtrekkene i hans modell, og de tilpasningene som må gjøres i forhold til vårt tekstmateriale.

Faircloughs tredimensjonale diskursmodell

I Faircloughs modell tenkes tre dimensjoner å være tilstede ved et hvert tilfelle av språkbruk, som i en avisleder:

- den konkrete teksten,
- en diskursiv praksis, og
- en bredere sosiokulturell praksis.

Ytterst i modellen finner vi den sosiokulturelle praksisen som både diskursen og enkelttekstene er del av. I Yngve Benestad Hågvars bruk av Faircloughs modell omtaler han dette nivået som *tekstens kulturkontekst*. På dette nivået i analysen undersøker man det bredere kulturelle bakteppet tekstene er skrevet innenfor, og i videste forstand påvirker og reflekterer (Hågvar 2007: 30). Ideologiske trekk, virkelighetsoppfatninger og innarbeidede sosiale forestillinger i kulturen vil her være sentrale momenter å se nærmere på.

Nivået for den diskursive praksisen er knyttet til produksjonen, distribusjonen og konsumpsjonen av tekster (Fairclough 2008: 35). Spørsmålet om hva slags redaksjonelle overveielser som ligger til grunn for teksten, eller hvem leseren er, er relevante innenfor dette nivået. Den diskursive praksisen medierer mellom den sosiokulturelle praksisen og de konkrete teksttilfellene (Fairclough 2008: 152). Slik skapes det en forbindelseslinje mellom en type sosial praksis, som bestemte ideologier, og en konkret tekst.

Ideologiske trekk tenkes videre å være bygget inn i språket på ulike måter og på ulike nivåer (Fairclough 2008: 47). Dette gjør studiet av de enkelte teksttilfellene interessant, siden studiet av nettopp språket vil kunne danne utgangspunkt for kartleggingen av en større diskurs. Teksten, og tekstanalysen, utgjør da også det innerste nivået i Faircloughs modell.

Det innerste nivået er i følge Fairclough forebeholdt en detaljert *tekstanalyse*, i første omgang atskilt fra de andre nivåene. Analytikeren undersøker relevante språklige trekk som ordforråd, metaforer, pronomenbruk og presupposisjoner, underforståtte forutsetninger i teksten (Hågvar 2007: 92). I vår analyse må tekstanalysen tilpasses et langt større materiale enn hva Fairclough legger opp til. I stedet for å kunne innlemme detaljerte analyser av hver av lederne, må vi velge ut eksempler som illustrerer tendensene i materialet.

I vår analyse vil ikke tekstanalysen atskilles fra de andre nivåene i analysen. Som også Hågvar anbefaler i sin bok vil *tekstbeskrivelsen*, og *fortolkningene* og *forklaringene* av disse

beskrivelsene i lys av konteksten rundt, ofte foregå i samme operasjon, og ikke atskilt som i Faircloughs modell. Begrunnelsen er at analysen ellers ville blitt både svært lang, og med mange gjentakelser (Hågvar 2007: 36).

Tekstanalysen vil i vårt tilfelle også innlemme redskaper fra den retoriske analysen. Disse redskapene vil kort belyses i det videre.

Redskaper fra den retoriske analysen

Retorikk handler om framstillingsformen til en tekst. Med utgangspunkt i Aristoteles terminologi kan vi skille mellom tre sider ved denne framstillingsformen som kan undersøkes i en retorisk analyse. For det første tekstens *logos*, måten forfatteren presenterer og argumenterer for en sak. (Brodersen et al. 2007: 56-57). Videre, tekstens *etos*, måten forfatteren bygger opp og spiller på sin egen troverdighet. Bruk av en vitenskapelig stil, eller bombastiske og skråsikre argumenter vil for eksempel innvirke på vurderingen av forfatterens troverdighet (Brodersen et al. 2007: 48-49). Sist finner vi tekstens *patos*, måten forfatteren forsøker å appellere til bestemte følelser, verdier eller oppfatninger hos leseren. Bruken av adjektiver og språklige bilder som styrer lesningen og appellerer til aksept for tekstens budskap, er her aspekter å være oppmerksom på (Brodersen et al. 2007: 52-53).

I vår analyse vil vi kunne dra nytte av å undersøke retoriske grep i teksten fordi disse kan fortelle oss noe om hva slags samfunnssyn og virkelighetsoppfatninger tekstene legger opp til. De retoriske redskapene plasseres slik innenfor *diskursanalysens* rammeverk. I teorikapittelets avsnitt om diskurs og makt så vi hvordan Fairclough understreket den enkelte aktørs muligheter til å påvirke diskursene gjennom språket. Den retoriske analysen kan være til hjelp for å undersøke hvilke grep som blir brukt for å utøve makt i diskursen.

8. Analyse

8.1. *Magazinet* og *DagenMagazinet*: pressehistorie

8.1.1. Opprinnelse og etablering

Magazinet, som i 2008 fusjonerte med *Dagen* og fikk navnet *DagenMagazinet*, har sin opprinnelse, og sitt navn fra det svenske tidsskriftet *Magazinet*, utgitt i Uppsala i Sverige av Ulf Ekman fra 1989. Fra 1990 utkommer tidsskriftet månedlig på norsk, de seks først numrene med adresse i Uppsala og redaktør Ruben Agnarsson. Siden utgis bladet fra Oppdal, og noe senere Oslo med Vebjørn Selbekk som redaktør. Eierskapsforholdene endrer seg i 2006, da Ulf Ekman kjøpes ut av blant andre Vebjørn Selbekk.

Ser vi på *redaksjonsmedlemmene* i *Magazinets* første årganger kan avisa knyttes opp mot flere sentrale frimenigheter i Norge. Først finner vi Enevald Flåten, som selv opprettet menigheten Livets Ord i Bergen, senere kalt Levende ord Bibelsenter. Videre Åge Åleskjær, grunnleggeren av Oslo Kristne Senter, og sist Hans Rogstad, pastor i Oppdal Kristne Senter. I følge Geir Lie, lektor og redaktør for tidsskriftet Refleks, kan disse miljøene samles i at alle har hentet inspirasjon fra den såkalte trosbevegelsen (Lie 2008). Avisen kan ha blitt opprettet for å styrke dette fellesskapet mellom de ulike miljøene.

8.1.2. Pressehistorisk utvikling

Fra *Magazinets* første årgang i 1990 til avisa utkommer ukentlig i 1996, finner vi en utvikling mot et tydeligere nyhetsprofil. Fra 1991 utkommer bilaget "Nyhetsmagazinet", som har til mål å "belyse viktige spørsmål og gi deg argumenter ut fra et bibelsk perspektiv" (*Magazinet* 1991). Ønsket om en tydeligere nyhetsprofil lå også bak valget om å utkomme ukentlig. Ekman beskriver overgangen slik: "det vil bedre, raskere og bredere på nyhetssiden" (Ekman 1995).

Fra 2003 til 2008 økes avisas utgivelsesfrekvens gjennom tre etapper: Fra en til to ganger i uka i 2004 (Høst 2005), så fra to til tre i 2005 (Høst 2006), og sist fra tre ganger i uka til dagsavisa *DagenMagazinet*. I 2006 blir *Magazinet* allment kjent gjennom trykkingen av de såkalte Muhammedkarikaturene. Karikaturtegningene av muslimenes profet Muhammed, som først stod på trykk i den danske avisa *Jyllandsposten* i 2005, for så å trykkes i *Magazinet* januar 2006, fikk store følger, som ikke vil belyses her. Når det gjelder *opplagstall* er avisa

nokså stabil. Avisa har i 2002 et opplag på 4670, og 4005 i 2007 (Medienorge et al. 2008). Som en del av *DagenMagazinet* i 2008, er opplagstallene på 9033 (Mediebedriftenes Landsforening 2008).

8.1.3. Fusjonen med *Dagen*

Dagen ble opprettet i 1919, og var med dette Norges eldste, kristne dagsavis (Mediebedriftenes Landsforening 2008). *Dagens* statutter fra 1919 understreker hvordan idealet om bibeltroskap skal danne basis for avisa. Medievirksomheten skal ”på bibelsk grunn bringe god oppbyggelig stoff (...) og ”behandle religiøse og sosiale spørsmål i kristendommens lys” (Dagen 1919). *Dagens* statutter fra 1919 ble videreført i *DagenMagazinet*. På 2000-tallet har *Dagens* opplagstall variert fra 8310 i år 2000, til 9033 i 2007 (Medienorge et al. 2008). Tallene er altså over dobbelt så høye som *Magazinets*. Hva var så avisas begrunnelse for samarbeid og fusjon? Fusjonen i 2008 fulgte etter et års samarbeid om helgemagasinet *Velsignet Helg*. De to styrene hevdet samarbeidet viste at man deler et felles syn om å styrke stillingen blant kristenfolket (Fedrelandsvennen 17.12 2007). Av strukturelle endringer overtok *Dagens* redaktør Odd Sverre Hove som sjefsredaktør i *DagenMagazinet*, og hovedkontoret ble flyttet til Bergen. Vebjørn Selbekk fikk nå tittel som samfunnsredaktør. At fusjonen mellom de to avisene ikke bare var et enkelt valg kommer fram i en artikkel fra desember 2007:

Redaktør Johanens Kleppa sa at hvis dette hadde vært et ekteskap mellom bedehusbevegelsen og trosbevegelsen, hadde han ikke gått inn for fusjonen (...) Men nå gjør jeg det, på grunn av Vebjørn Selbekks måte å lede Magazinet på (Sævik 21.12.2007).

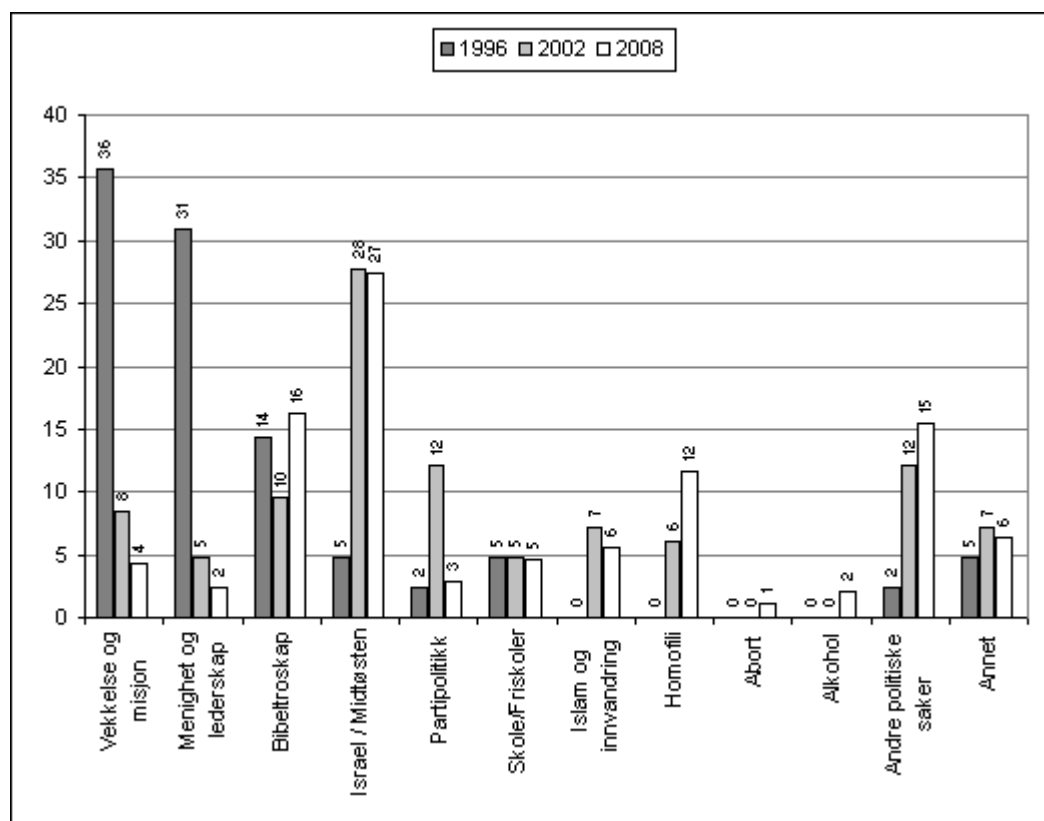
Kleppas utsagn gir en pekepinn om *Magazinets* utvikling, fra dens første år med tett tilknytting til Ulf Ekman og trosbevegelsen, til fusjonen med *Dagen*, med tilknytting til bedehusbevegelsen.

8.1.4. Temaoversikt

Lederartiklenes fordeling i tematiske kategorier, og måten dette utvikler seg fra årgang til årgang, er illustrert i diagrammet under. Diagrammet viser den prosentvise andelen ledere per kategori. Prosentomregningen er gjort fordi det samlede antallet ledere naturlig nok forandrer

seg drastisk da avisa går fra ukeavis til dagsavis. Et diagram basert på antall ledere ville derfor gikk et misvisende bilde.¹³

Diagrammet viser hvordan kategoriene ”vekkelse og misjon” og ”menighet og lederskap” blir kraftig svekket fra 1996 og 2002, og fortsetter å minke til 2008- årgangen. Dette til forskjell fra kategorien ”bibeltroskap”, som øker fra 2002 til 2008. Videre kan vi merke oss hvordan en rekke politiske saker kommer til i 2002, og opptar en stor andel av lederne. Disse nye kategoriene videreføres også i 2008, i tillegg til at to nye mindre kategorier kommer til syne, nemlig abort og alkohol. Av politiske temaer som holder seg gjennom alle tre årgangene, finner vi Israel, partipolitikk og skole/friskoler. Kategorien ”innvandring og islam” kunne vært større enn den nå framstår. Behandlingen av Iran i 2008- årgangen, som nå er plassert i kategorien ”Israel”, kan nemlig også sees i lys av avisas syn på islam. Jeg har valgt å gjøre det slik fordi det er Irans rolle som Israels fiende som står i fokus i disse lederne, mens Irans rolle som muslimsk land kommer mer indirekte til syne. I den samlede vurderingen av avisas syn på islam, kan holdningene til Iran likevel betraktes som en del av bildet.

Den loddrette akselen til venstre viser prosenttall. Tallene over søylene viser prosenttallet per søyle. Der et tema kun behandles av en årgang er de andre årgangene markert med 0.

¹³Antallet lederartikler per kategori kan leses ut av oppgavens vedlegg.

8.2. 1996: *Magazinet*- for et seierrikt liv

De 42 lederartiklene fra *Magazinet*s 1996-årgang er alle signerte, med et tilhørende bilde av skribenten. Fire lederskikkelser innenfor hver sin menighet veksler mellom lederartiklene: Ulf Ekman, Åge Åleskjær, Enevald Flåten og Hans Rogstad. Ansvarlig utgiver, Ulf Ekman, står for flest, 21 ledere.

8.2.1. Vekkelse

Ekman om vekkelsens mønstre

Ekman skriver i *Magazinet*s første nummer for 1996: ”Jeg er overbevist om at situasjonen i Skandinavia begynner å bli slik at det snart vil bryte gjennom med vekkelse” (Ekman 1996b). I følge Ekmans overbevisninger kan vi forvente oss en vekkelse over Skandinavia innen kort tid. Ekman kan forklare denne vekkelsens natur: ”Vekkelse følger bestemte lover og mønstre, selv om det ikke alltid er like tydelig for de som står på utsiden” (Ekman 1996b). Belæringene overfor leseren gir signaler om en asymmetri mellom skribenten, Ekman, og de antatte leserne. Samtidig markeres en felles lengsel hos både Ekman og leseren: ”Alt dette lengter vi etter” (Ekman 1996b, min utheving). Ut fra Ekmans leder kan vi slutte at avisa henveder seg til et miljø som samles i troen på en storstilt vekkelse, og et miljø der Ekman selv har stor autoritet i formidlingen av disse vekkelsesforestillingerne. Dette synes heller ikke urimelig sett i lys av avisas opprinnelse i miljøet rundt Ekmans stormenighet Livets Ord.

Kristne: kalt til å erobre seire og ha framgang

Flere ledere retter seg mot hvilke *konsekvenser* lengselen etter vekkelse bør få for lesernes liv og handlinger. Dette er ledere som synes å ville forme lesernes identiteter som kristne. Enevald Flåten skriver: ”Vi kristne er ikke kalt til å være vedlikeholdsarbeidere, men til å erobre, regjere og ha framgang i Kristus Jesus. Dette er det guddommelige nye livets natur” (Flåten 1996a). Avisa benytter seg av maktmetaforer for å beskrive de ønskelige egenskapene hos kristne: gode kristne erobrer og regjerer. Dette kan tolkes som en reaksjon på passivitet blant menighetsmedlemmene, og som et forsøk på å skape en mer offensiv og selvsikker identitetsoppfatning hos leserne. Skribentene appellerer til lesernes følelser, de benytter seg av tekstens patos, ved å sette likhetstegn mellom kristne og framgang og seier. Ønsket om å påvirke lesernes selvforståelse i en ny retning reflekteres også i avisas undertittel: ”For et seierrikt liv”.

Fiendene mot vekkelsen og bibeltro kristne

I følge Åleskjær er det *skeptikerne* som hindrer vekkelsen i å utbre seg i Norge. Skal vekkelsen få fullt gjennomslag hevder Åleskjær det kreves en omvendelse, bort fra ”kritikk, reservasjon, vurdering og spekulering” (Åleskjær 1996a). Vekkelsens *hjelpere* er altså de som lar innvendinger, spørsmål og kritikk ligge, og hengir seg i troen. Åleskjærs kritikk kan leses som et retorisk grep for å skape klare retningslinjer for ønskede karaktertrekk hos leseren, og for å trekke skillelinjer mellom leserens gruppe av vakte, omvendte kristne, og de uomvendte.

Et annet tydelig fiendebilde er *liberalteologien*. Liberalteologien beskrives som en fornektelsesideologi, noe som presiseres med at liberalteologene helt fra begynnelsen ”satte et stort spørsmålstegn ved de grunnleggende dogmene og overnaturlige innslagene i bibelen” (Ekman 1996c). Det negativt ladde ordet ”fornektelse” koples altså sammen med en bibellesning preget av både tvil og spørsmål. Ved å knytte tvilstankene til kristendommens fiender legges det press på leserens egen klarhet i troen.

8.2.2. Menighetsvekst og lederskap

Lokalmenigheten og Kristi legeme

Nært knyttet til vekkelsestematikken er spørsmålet om menighetenes rolle. Skal vekkelsen nå fram til alle, må menighetene videreutvikles og forsterkes. Ekman skriver om betydningen av den lokale menigheten: ”lokalmenigheten er – og kommer alltid til å være- det sted og den plan Gud har for vekkelse ”(Ekman 1996f). På veien mot dette målet kreves det en kontinuerlig byggevirkksomhet, hevder Åleskjær, som advarer leserne mot å lene seg tilbake: ”Pinsedagens gjennombrudd ble fulgt opp av DAGLIG byggevirkksomhet” (Åleskjær 1996c). Påminningen om det *daglige* menighetsarbeidet kan leses som en formaning fra en pastor til menighetsmedlemmene. Samtidig som det formaneres om lojalitet til lokalmenigheten, understrekes det i flere ledere hvordan den lokale menigheten må sees som *en del* at en større enhet, som en del av ”Kristi legeme”. Ekman skriver:

Jeg er overbevist om at Gud ser på kristenheten som Kristi legeme. Enten vi nå er lutheranere, baptister, pinsevenner, tilhører en trosmenighet eller en misjonsmenighet, så er vi lemmer på det samme legeme. Forutsetningen er selvsagt at vi er blitt rensket i Jesu blod, frelst av nåde, født på ny ved Guds Ånd og bekjenner Jesus som vår Frelser og Herre (Ekman 1996f).

Gjennom begrepet "Kristi Legeme" betones *fellesskapet* mellom alle gjenfødte. Denne enhetlige tankegangen er blitt motarbeidet, noe som belyses i flere ledere. I en leder er det menighetslederne som kritiseres for å motarbeide samarbeid på tvers av trosgrenser (Flåten 1996b), mens i en annen rettes brodden mot *leseren*, med oppfordringer om større raushet overfor andres tilnærmingmåter: "I stedet for å kritisere eller kontrollere det andre gjør, bør du derfor med glede og frimodighet bygge på din del av muren!" (Ekman 1996g). Gjennom lederartiklene irttesettes slik ulike deler av det vekkelseskristne Norge.

Den åndelige lederen

"Gi deg selv til din pastor og din menighet. Arbeid med glede på den visjon Gud har gitt til den gudsmann som han har satt over deg" (Flåten 1996c). Lederskapet er altså en *gudgitt* rolle. Flåtens direkte henvendelse levner ingen tvil om at leseren antas å være et menighetsmedlem som kan oppfordres til ydmykhet overfor menigheten og menighetens leder. Oppfordringen bunner i det som oppfattes som en utbredt og misforstått motvilje mot lederskap i Vesten. Ekman advarer mot det kaoset en slik holdning kan medføre: "Dersom en ikke våger å ta Bibelen på alvor, se Jesu lederskap og identifisere seg med det ansvaret lederskapet innebærer, havner en i total identitetsløshet, kaos og forvirring" (Ekman 1996h).

At det er avsatt så mye plass til dette temaet kan tyde på en virkelighet der lederne innenfor det norske vekkelseskristne miljøet har opplevd mye kritikk og motstand. At skribentene har hatt behov for å presisere sitt eget syn på lederskap, og slik også forsvare sin egen lederrolle, framstår dermed som en rimelig tolkning.

Betoningen av lederrollen kan også knyttes opp mot skribentenets kontakter med menigheter i USA, noe som kommer til uttrykk i to ledere. Først Ekmans hyllest til den da nylig avdøde amerikanske predikanten Lester Sumrall. Ekmans beundring og ydmykhet overfor predikanten kommer tydelig til uttrykk: forholdet var som mellom *far* og *sønn* (Ekman 1996a). Videre en leder av Åleskjær, der han overfører utdrag fra en amerikansk håndbok om "brukervennlige menigheter", til den norske virkeligheten. (Åleskjær 1996b). Lederne kan leses som tydelige forsøk på å videreformidle tanker og inspirasjon fra amerikanske forbilder.

8.2.3. Israel gjennom motstandernes øyne

Magazinet legger et Israelvennlig syn for dagen. Begge lederne om Israel er rettet mot *framstillingene* av Israel-Palestinakonflikten av det avisen oppfatter som *motstandere* av Israel i Norge. Først er det *massemedienes* framstillinger av PLO-leder Yasser Arafat som behandles. Ekman hevder vi her er vitne til en selvmotsigende sammenblanding av den såkalte ”kålsuppe-teorien”, nemlig teorien om at ”i en konflikt så er aldri den ene bedre enn den andre, og ”de forutinntatte meningers taktikk”, noe som innebærer ”at en med alle tilgjengelige midler forsøker å svartmale det en ikke liker, for så å forskjønne det en vil ha frem” (Ekman 1996d). Resultatet av denne sammenblanding av *relativistisk* tankegods og *forvrenginger* av fakta, er at Arafat framstår som frihetshelt, og Israel som kjeltring.

Ekman kommer ikke inn på årsakene bak disse antatte virkelighetsforvrengingene av konfliktbildet. Dette blir i større grad belyst i den andre lederen om Israel. Her forsøker Rogstad å finne forklaringer på Kåre Willochs Israelkritikk:

Å finne en rasjonell forklaring tror jeg ikke nytter, for man må jo gå ut fra at Willoch også i dette spørsmålet forsøker å opptre ærlig. Svaret tror jeg heller vi finner i at alt som har med Israel, jødene, Guds eiendomsfolk, sionismen og det lovede land å gjøre, er et åndelig spørsmål som rører ved åndelige krefter (Rogstad 1996c).

Kritikere av Israel gjøres med dette til *offer* for sterkere krefter de ikke selv kan råde over. Willoch framstår som et tegn på de overnaturlige kreftene som omgir hele Israelspørsmålet. Måten hele konflikten plasseres på et religiøst bakteppe, gir samtidig signaler til leseren om å holde holdet klart og ikke la seg manipulere av mennesker som Willoch, som inngår i et større, overjordisk fiendebilde.

8.2.4. Samfunnsaktuelle spørsmål

Kun fire ledere er rettet mot samfunnet *utenfor* det vekkelseskristne miljøet i Norge. I en av disse gis det et innblikk i avisas politiske plassering i det norske partilandskapet. Under overskriften ”Finnes det et realistisk borgelig alternativ?”, gjennomgår Rogstad hvilke alliansemuligheter som finnes på borgelig side. Det synes med dette forutsatt at leserne deler en felles frustrasjon over den sittende Arbeiderpartiregjeringen. Problemstillingen er ikke *om*, men *hva slags* borgelig alternativ som er ønskelig. Rogstad tar her utgangspunkt i Kristelig Folkeparti, og gir råd om mulige alliansepartnere. Første bud gjelder ryddigheten i forhold til

partier på sosialistisk side: ”Søk samarbeid med partier som kan defineres som klart ikke-sosialistiske” (Rogstad 1996a).

Videre gjør Rogstad et poeng av at Fremskrittspartiet ikke bør avskjæres som alternativ, fordi det er et parti som ”ligger så vidt nær Krf, Høyre og Venstre i familiesaker, og i flere verdispørsmål, og i tillegg framholder at det bygger på kristen grunn” (Rogstad 1996a). Lederen viser hvordan avisa har klare partipolitiske standpunkt, og forsøker å overbevise avisas lesere om disse.

To ledere retter seg mot behovet for kristne skoler. Ekman argumenterer for å opprette et kristent universitet i et samfunn hvor ”det kristne grunnlaget, det kristne ideinnholdet (er) rasert og fjernet fra utdannelsen” (Ekman 1996e). Kristendommens tapende posisjon i samfunnet er også tema for den siste lederen i denne kategorien. Rogstad viser hvordan ulike tegn på samfunnets forfall, som det økende antallet av aborter, inngåelser av homofile partnerskap og alkoholmisbruk, kan forklares med den *manglende ære* som blir vist overfor Gud i Norge i dag:

I dag drepes 16000 barn i mors liv hvert år i Norge. Homofile inngår ”ekteskap” og gjør krav på å få barn. (...) Hva kan årsaken være til at samfunnet kommer så ut av balanse? Det bør vel snart være på tide at vi ser klart hvilke følger det får når Guds navn blir vanæret og nedtrampet (Rogstad 1996b).

Rogstad knytter direkte forbindelse mellom et utvalg av moralske og sosiale fenomener, og det at Guds navn vanæres og nedtrampes. Motsatt vil altså ære av Guds navn, og etterfølgelse av Guds ord, være til ”gavn”, for samfunnet i sin helhet. Resonnementet kan knyttes opp mot den tidligere kommenterte forbindelsen mellom kristen vekkelse, seier og framgang.

8.2.5. Oppsummering og ideologiske trekk

Vekkelsestemaet står i sentrum for *Magazinets* ledere i 1996. Denne ideologien blir understreket gjennom lederartiklenes form. Skribentene bak lederartiklene var selv sentrale lederskikkelser innenfor det vekkelseskristne miljøet. At skribentene tar med seg den religiøse lederrollen inn i avisa, kom til uttrykk både gjennom belæringene og formaningene overfor leseren, og gjennom fotografiene og bruken av grammatisk første person, som gir skribenten *person* en dominerende plass. Avislederne framstår langt på vei som prekenere

eller formaninger fra religiøse ledere til menighetsmedlemmer. Lederne gir slik uttrykk for en lukket avisideologi, skrevet av og for mennesker innenfor det vekkelseskristne miljøet.

De religiøse lederskikkelse bak avislederne får legitimert sin posisjon ideologisk gjennom framstillingene av lederrollen som gudgitt. Tett knyttet til vekkelsestematikken er lederne om tros- og menighetsliv. I tillegg til hierarkiet mellom ledere og menighetsmedlem, uttrykker avisa en ideologi som understreker skillene mellom de *innenfor* og de *utenfor* det vekkelseskristne miljøet. Vektleggingen av skillelinjene bidrar til å definere hvilke egenskaper som er ønskelige og nødvendige for å være innenfor, samtidig som det skapes et klarere bilde av gruppens fiender. Når det gjaldt fiendene ble også de sett gjennom avisas religiøse ideologi, slik som liberalteologiens representanter. Knyttet opp mot overnaturlige krefter, og bibelprofetier, styrkes fiendebildet av menings- eller trosmotstandere.

Kun åtte ledere var avsatt til verden utenfor det vekkelseskristne miljøet. Det understreker i seg selv avisas innadvendte profil til eget miljø, og skarpe grenser utad. Lederne fokus utover det vekkelseskristne grenset imidlertid mot politikk. Av de temaene avisa her fokuserte på fant vi Israel, partipolitikk, religiøse skoler, og de ti buds posisjon i samfunnet. Partipolitisk bemerket vi avisas forsøk på å overbevise om et samarbeid mellom FrP og KrF. Dette kan tale for at avisa fremmer en politisk ideologi som ligger lengre til høyre enn den politiske plasseringen leserne forventes å ha. At kristendom og konservativ politikk hører sammen framstod uansett som en akseptert sannhet.

8.3. 2002: Politisering

Lederartiklene fra 2002-årgangen, i alt 83 artikler, veksler mellom overskriftene ”Leder”, og ”Magazinet Mener”. Mens Selbekk signerer samtlige av ”Magazinet Mener”-spaltene, finner vi også Ulf Ekman, Per Ole Aalberg og Åge Åleskjær under overskriften ”Leder”.¹⁴

8.3.1. Menighetsliv og enhet

Når det gjelder lederartikler om tros- og menighetsliv i 2002 kan vi merke oss to utviklingstrekk fra 1996-årgangen. Først måten det nå *advares* mot ukritisk beundring av menigheter fra USA. Åleskjær skriver: ”den nesegruse og naive beundringen, pluss troen på at ting lar seg kopiere på andre siden av ’dammen’ har brent mye krutt og ført til mye frustrasjon” (Åleskjær 2002). Åleskjær beskriver et miljø som i økende grad har hentet inspirasjon fra amerikansk menighetsliv, noe som får han til å formane om moderasjon og sunn skepsis.

Videre måten *enhetsbegrepet* blir brukt i 2002-årgangen. Åndelig enhet blant *gjenfødte* kristne var tema for flere ledere i 1996. I 2002 får enhetsbegrepet en ny fellesnevner, *bibeltroskapen*. Aalberg skriver: ”Ekte enhet er å kunne velsigne bibeltro kristne i andre leire reservasjonsløst” (Aalberg 2002b). De to grupperingene kan stå sammen i en rekke saker som ”respekten for det ufødte liv, ekteskapets ukrenkelighet, nei til homofile partnerskap og adopsjon, og motstand mot kvinnelige prester” (Aalberg 2002b).

Åpningen for kristne allianser rundt spesifikke saker kan knyttes opp mot Jennifer Butlers teori om at skillelinjene mellom konservative og liberale i økende grad vil prege det globale bildet i sosiale og moralske spørsmål (Butler 2006: 12). Hennes eksempler på hvordan konservative protestanter, katolikker og mormonere har inngått allianser i spørsmål som abort, og homofile partnerskap (Butler 2006: 64-67), har klare likhetstrekk med Rogstads eksempler på mulige alliansesaker mellom konservative kristne, på tvers av konfesjonelle grenser.

¹⁴ ”Magazinet Mener” spalten består ofte av to mindre kommentarer. Av årgangens 50 utgaver, finner vi derfor i alt 62 enkeltstående artikler under denne overskriften. Lederne utkommer sjeldnere, 21 ganger, men er da avsatt større plass. Både lederen og Magazinet Mener gir uttrykk for avisas meninger om ulike saker, og vil derfor behandles under ett, altså som i alt 83 lederartikler.

8.3.2. Israel

Massemediene og antisemittismen

Massemedienes dekning av Israel-Palestinakonflikten, og uttaleser fra opinionsdannere som Kåre Willoch ble kritisert i 1996. I 2002 er kritikken fortsatt sterkt til stede, men begrunnelsene er forandret. I 1996 fikk Willochs Israelkritikk en nærmest *religiøs* begrunnelse. I 2002 er det religiøse aspektet nedtonet, mens det tegnes opp forbindelser mellom Israelkritikk og *antisemittisk* ideologi. I forbindelse med Olav Bergo, redaktør i Bergensavisen, sin sammenlikning av Ariel Sharon og nazistenes propaganda skriver Selbekk: ”Dessverre er ikke Bergo alene om å bevege seg farlig nær og til tider over grensen for antisemittisme” (Selbekk 2002i). Antisemittismen gjøres til tema også utover mediedekningen av Israel-Palestinakonflikten. I forbindelse med en serie av synagogebranner i Europa, skriver avisa: ”(det blir) helt feil å framstille disse hendelsene som politisk inspirerte aksjoner. Det er det rene og ufordekte jødehatet som igjen viser fram sitt skremmende ansikt” (Selbekk 2002l). Selbekk spiller på tekstens patos gjennom assosiasjonene til jødehatet under 2. verdenskrig. Dette understrekes i lederens avsluttende setning: ”Dette ukens hendelser viser at det kan skje igjen..” (Selbekk 2002l).

Politiske tilnærminger

Politiske tilnærminger til Israel-Palestinakonflikten er tema for flere ledere. Fredsprosessene i forbindelse med Oslo-avtalen behandles her i kritiske ordelag: ”Avtalen som skulle føre til fred og stabilitet i Midtøsten, men som heller har sett flere døde på begge sider enn noen annen fredstid for Israel” (Ekman 2002a). Selbekk henviser til ”Norges overdrevne tro på egen rolle i den såkalte fredsprosessen” (Selbekk 2002f). Han hevder at både deltakelsen her, og den ensidige mediefordømmelsen har ført til at Norges omdømme i Israel er svekket (Selbekk 2002d). Når det gjelder imøtegåelsen av mennesker som Yasser Arafat betviles andre framgangsmåter enn maktbruk: ”Det kan nesten virke som maktbruk er det eneste språket denne mannen forstår.” (Selbekk 2002a). Dette underbygges også i Rogstads beskrivelser: ”Vi må heller ikke miste av syne at bak denne konflikten ligger den islamske, demoniske åndsmakten som Yasser Arafat er eksponent for” (Rogstad 2002). Framstillingen av islam demoniserer Arafat, som står som representant for denne religionen.

8.3.3. Norsk partipolitikk

I flere ledere kritiseres Kristelig Folkeparti for manglende klarhet i sentrale saker for kristne velgere. Selbekk peker på KrFs prinsippprogram, og målsettingen om ”å fremme Guds skapervilje for det enkelte mennesket og for fellesskapet” (Selbekk 2002m). Dette innebærer i følge Selbekk at man må motarbeide visse ting, som selvbestemt abort og partnerskapsloven. At KrF mister velgere ser Selbekk som et resultat av manglende klarhet i slike spørsmål (Selbekk 2002m). *Magazinet* er imidlertid også opptatt av å påvise en generell politisk ”høyredreining” i kristen-Norge, som KrF bør ta alvorlig. Tendensen knyttes til KrFs tap av velgere for FrP:

Disse tallene er nok et signal til Bondevik og Valgerd Svarstad Haugland om at den høyreorienteringen i kristenfolket som vi tidligere har påpekt på lederplass, virkelig er en realitet (Selbekk 2002b).

Som Rogstad rådet KrF til samarbeid med partier til høyre i 1996, gir også Selbekk et tilsvarende råd i 2002: ”Vi er overbevist om at partiet har mest å hente i et samarbeid til høyre i det politiske landskapet”(Selbekk 2002b).

Avisas fremste politiske fiende, Arbeiderpartiet, er tema for flere ledere. Arbeiderpartiets tilnærminger overfor kristne beskrives med metaforer fra psykiatrien, og får karakter av å være både irrasjonelle og aggressive: partiet kommer med ”angstbiterske utfall” og har ”den lengts fremskredne *nevrosen* i forhold til alt som lukter av kristenmannsblod” (Selbekk 2002k, mine uthevinger). Samtidig kan vi også merke oss koplingene som gjøres mellom Arbeiderpartiet og sosialdemokratiske partier for øvrig, og kommunistisk ideologi: ”samtlige sosialdemokratiske partier har sin opprinnelse i gudløs sosialisme og kommunisme (...) den kristendomsfiendtlige arven er uomtvistelig” (Selbekk 2002g).

”Arbeiderpartiets mektige kvinnebevegelse” framstår som særlig truende med tanke på kristne hjertesaker: ”Aps kvinnebevegelse vil fjerne statsstøtten til alle kristne skoler. De sier ja til adopsjon for homofile par og de ønsker at lesbiske skal få adgang til inseminasjon” (Selbekk 2002c). At partiets kvinnebevegelse framheves spesielt kan tolkes som en brodd mot feministisk ideologi i avisa. Samtidig er ikke dette noe entydig bilde i avisa. I forbindelse med utnevningen av Laila Riksaasen Dahl til biskop uttrykker nemlig avisa kun glede over bispeutnevningen, grunnet biskopens konservative ståsted: ”Riksaasen Dahl vil gjøre Jesus-troen til det sentrale i sin bispegjærning (...) det (er) all grunn til å glede seg til fortsettelsen”

(Selbekk 2002j). Formidler avisa en motstand mot feministisk ideologi, synes denne i tilfelle avgrenset til sosialistiske miljø.

8.3.4. Homofili: livsstil og rettighetskamp

Homofilitemaet omtales med både religiøse og allmenne argumenter i Magasinets 2002-årgang.¹⁵ Ekmans behandling av temaet kan her skilles fra Selbekk og Aalbergs ledere.

I Ekmans leder "Løsaktighetens runddans" står den "homofile livsstilen" i fokus. Homofili knyttes til en levemåte som forfekter "alt det som alle kristne kulturer gjennom alle tider har kalt perverst og umoralsk" (Ekman 2002b). Denne levemåten tenkes homofile videre å pådytte andre, da særlig gjennom manipuleringer av massemediene. Homofile tillegges slik en politisk agenda, noe som underbygges i bruken av begrepet "homolobbyister". Fordi levemåten er dypt umoralsk og ukristelig, og fordi den blir forsøkt utbredt, er man som kristen *pliktig* til å protestere: "Når mennesker velger en slik livsstil, og dessuten får media til å støtte den, da er det i et fritt samfunn naturligvis vår rett og moralske plikt å protestere" (Ekman 2002b).

Ekman plasserer homofilitemaet innenfor en religiøs ramme: "Det som et 'in' i dag imponerer neppe Gud, og det er for Ham enhver sjel skal legge fram sitt regnskap" (Ekman 2002b). Dette til forskjell fra Selbekk og Aalbergs ledere, som preges av allmenn argumentasjon. Tre ledere er her knyttet opp mot en konkret politisk sak, nemlig den svenske riksdagens vedtak om full adopsjonsrett for homofile par. Mens Aalberg vektlegger advarslene mot vedtaket fra "tunge aktører som Helsetilsynet, adopsjonsforeningene og Psykologiforbundet" (Aalberg 2002c), altså verdslige institusjoner, ser Selbekk vedtaket innenfor et rettighetsperspektiv: "dette (er) et forslag som setter de homofiles rettigheter foran barnas. Unger har best av å vokse opp med en far og en mor" (Selbekk 2002h).

Bruken av allmenn argumentasjon kan tolkes som et forsøk på å tilpasse avisas synspunkt til den offentlige, politiske debatten. At Selbekk og Aalberg har en mer distansert stil enn Ekman, og unngår moralisering og belæring, kan også tolkes som at avisa forsøker å nærme seg sjangerkonvensjonene i de store nyhetsavisene.

¹⁵ "Allmenne argumenter" forstås i min oppgave som argumenter alle borgere med rimelighet bør kunne forstå og godta, uavhengig av tro. Dette til forskjell fra "religiøse argumenter" som er basert på religiøse overbevisninger.

8.3.5. Friskoler

I 2002 er skoletematikken plassert innenfor et *politisk* rammeverk. Utgangspunktet for samtlige av kategoriens fire ledere er *friskolene* og de *statlige reguleringene* for opprettelser av friskoler.

Verdien av friskoler beskrives i allmenne vendinger, og kan slik også relateres til ikke-kristne skoler. Aalberg henviser i denne forbindelse til en artikkel i bladet *Dine Penger*:

myten om at dette (friskolene, min anm.) bare er for rikfolk og fundamentalister ble tatt livet av.
Foreldrenes argument for å velge friskole gikk for eksempel på at det her var mer motiverte lærere, bedre miljø, pedagogikk og bedre karakterer (Aalberg 2002d).

Friskolediskursen er knyttet opp mot *foreldrenes rett* til å velge skole på vegne av barna. Aalberg hevder foreldre ”ikke lenger finner seg i å bli diktert av politikere som Trond Giske” (Aalberg 2002d).

Forskjellene mellom arbeiderpartiregjeringens skolepolitikk til friskolereguleringene med høyrestatsråd Kristin Clemet som utdanningsminister i 2002, sammenliknes med ”et klimaskifte like sterkt som overgangen fra vinter til sommer” (Aalberg 2002a). Avisas plassering til høyre i det norske partilandskapet er tydelig.

8.3.6. Islam

- Et granskingsbehov

Islam er nytt tema i 2002, og utgjør seks ledere. *Forskjellene* mellom islam og kristendommen står i fokus i Ekmans leder ”På tide å granske islam”. At de *egentlige* skillelinjene har blitt skjult, indikerer at en falsk likhet har blitt framsatt. Ekman retter her brodd mot relativismens effekter: ”En av relativismens umiddelbare effekter har blitt at man plasserer alt på samme nivå. Forskjellige religioner sammenliknes og presenteres som om de i prinsippet handler om det samme” (Ekman 2002c). Slike sammenlikninger er i følge Ekman virkelighetsfornektende og skadelig. Han forklarer: ”islam er en religion som definitivt fornekter, sier i mot, og ofte fullstendig motarbeider det som er selve grunnlaget og kjernen i den kristne troen” (Ekman 2002c). Islams sanne ansikt er altså en religion i opposisjon til kristendommen.

Selbekk tar tak i Koranens *voldelige* utsagn: ”Den som tar seg tid til å lese islams hellige bok, Koranen, vil nemlig oppdage hvor mye voldspolemikk det finnes i den” (Selbekk 2002e). I Selbekks leder knyttes tekstbevis på voldelige utsagn i Koranen til påstander om at terror i islams navn er *misbruk* av religionen. Selbekk spør:

Er alle disse hendelsene misbruk av den muslimske tro, eller kan det være slik at det finnes elementer i den som tvert i mot kan forklare og kaste lys over de voldshandlingene som deres tilhengere utfører? (Selbekk 2002e).

Formuleringen om at islam i seg selv kan forklare terror og vold, gir religionen karakter av å være en genuint voldelig. Det *egentlige* islam framstår med dette som det voldelige og mørke islam.¹⁶ Å *granske* islam, som fremheves som et ”maktpåliggende behov”, er å synliggjøre nettopp disse sidene.

Selbekks leder knytter seg konkret opp mot terroranslaget mot USA 11. september 2001, som han hevder gjorde granskinger av islam ”enda mer maktpåliggende” (Selbekk 2002e). Selbekk viser hvordan konservative amerikanske predikanter har blitt truet på livet i muslimske land etter sine utsagn om islam, og poengterer: ”vold og drapstrusler kan ikke hindre borgere i et fritt og demokratisk land i å uttrykke sine meninger. I vestlige land er det nemlig tillatt å debattere og granske religioner. Islam inkludert” (Selbekk 2002e). Til forskjell fra Ekman, som ser islam fra et tydelig *kristent* perspektiv, skrives Selbekk fra et *vestlig* perspektiv. Med formuleringer som ”i vestlige land”, ”i vår del av verden”, og ”i et fritt, demokratisk rettssamfunn” (Selbekk 2002e) skriver Selbekk på vegne av flere enn bibeltro kristne. Ved å nedtone det spesifikt kristne perspektivet kan avisa nå fram til også sekulære miljøer som fremmer tilsvarende islamkritikk.

8.3.7. Oppsummering og ideologiske trekk

Magazinets lederartikler for 2002 var dominert av et utvalg *politiske* saker.

Vekkelsestematikken, som gjennomsyret 1996- årgangen, er skjøvet til side på flere måter.

Kvantitativt er temaer rettet mot vekkelse og menighetsliv redusert fra omlag 80 % til ca 20 % i 2002. *Innholdsmessig* så vi innenfor disse, religiøst fokuserte lederne, hvordan erfaringen av

¹⁶ At avisa forfekter et slikt syn på islam kan underbygges av måten boka ”Islam og terrorisme” av Mark Gabriell, fikk stor annonseplass i *Magazinet*, og også ble anbefalt på avisas ”topp 10 bok liste” da den utkom på det norske forlaget ProklaMedia i 2003 (Magazinet 2003). I denne boka knyttes det tette forbindelser mellom islam, hat og vold (Leirvik 2009: 4).

gjenfødelse ble nedtonet som skillemerke mellom "oss" og "dem". I stedet ble *bibeltro* fremmet som fellesnevner. *Formelt* er ikke lenger Ekman den dominerende skribenten av avisas ledere, men Veibjørn Selbekk. At lederartiklene ikke lenger skrives av en religiøs leder, som også er en sentral autoritetsperson innenfor det vekkeskristne miljøet, underbygger utviklingen bort fra det rent vekkesorienterte.

I 1996 ble det brukt religiøse forankrede argumenter også i behandlingen av politiske saker, som Israelsaken og religiøse skoler. I 2002 gjorde avisa i større grad bruk av allmenn argumentasjon. Hvordan kan denne overgangen forklares?

En mulig tolkning er at bruken av allmenn argumentasjon gjenspeiler avisas ønske om borgelig samarbeid. Fra dette perspektivet kan bruken av allmenne argumentene fortolkes som et forsøk på å synliggjøre mulige allianser mellom KrF og partier til høyre politisk.

En annen mulig tolkning er at argumentasjonen reflekterer en ideologisk utvikling der *målet* om sakenes gjennomslag tenkes å *hellige* bruken av allmenne argumenter, som i større grad vil kunne bli hørt og tatt på alvor i den offentlige, politiske debatten. Avisa synes med dette å reflektere det religionshistoriker Torkjell Brekke vil kalle en *ideologisk religiøs nasjonalisme*, der politikken benyttes som et middel for å nå religiøse forankrede mål (Brekke 2002: 105). At avisa reflekterer og formidler en slik religiøs og politisk ideologi kan underbygges i avisas ønskede ideologiske utvikling innenfor Kristelig Folkeparti. Her ble partiet påminnet sitt prinsipp om å fremme Guds skapervilje for enkeltmennesket og skaperverket. Målet er altså at religionen virker styrende på både samfunnsplan og for den enkelte, og politikken er middelet som brukes.

De politiske sakene avisa fokuserer på kan i ulik grad, og på ulik måte, forankres til kristendommen. Både motstanden mot homofili og kvinnelige prester, og Israelstøtten kan sies å være utledet fra bokstavtro lesninger av bibelen. Kampen for friskolene kan knyttes opp mot ønsket om å at kristen tro og kristne verdier blir formidlet til egne barn. Når det gjelder islam er det nærliggende å se temaets tilsynekomst i forbindelse med terrorangrepet mot USA 11. september 2001. Markeringen av skillelinjer og forskjeller mellom kristendommen og islam, muslimske samfunn og vestlige, og måten islams angivelig *voldelige* side ble trukket fram for å markere disse forskjellene, tyder på at avisa appellerer til holdninger til islam som ble styrket etter 11. september 2001.

8.4. 2008: Fusjonen med *Dagen*

Fra *Magazinet* i 2002 til *DagenMagazinet* i 2008 kan vi merke oss flere formelle forandringer. Først går alle lederartiklene under overskriften "Leder". Med unntak av lørdagsavisa er lederne usignert. Lørdagslederne er "signert" med et bilde av skribenten, sjefsredaktør Odd Sverre Hove, samfunnsredaktør Vebjørn Selbekk eller redaktør Johannes Kleppa. Alle er skrevet på vegne av avisa. "Jeg"-formene som vi både gjenfant i enkelte ledere i 2002, og som et fast mønster i 1996, er helt ute. Førsteintrykket av 2008- årgangen er dermed en avis som lever opp til redaksjonelle konvensjoner for lederartikler.

8.4.1. Bibeltroskap

Fellesskapet mellom bibeltro kristne ble understreket i 2002-årgangen. Med utgangspunkt i denne fellesnevneren ble det åpnet for saksorienterte allianser på tvers av konfesjonelle grenser. I 2008 har begrepet "bibeltroskap" fått en mer omfattende og forpliktende betydning for den enkeltes tro og levemåte. Med disse idealene advarer nå avisa mot grenseoverskridende samarbeid med andre konfesjonelle retninger:

moderne åndsbylgjer som går på tvers av trossamfunn og organisasjonsgrenser og moderne økumenikk som nedtoner læreforskjeller, kan lett undergrave idealet om å være overtydde og gjere oss åndeleg flytande (DagenMagazinet 2008a-d).

Fokuset på læremessig bevissthet understrekes i to ledere rettet mot læremessige forskjeller mellom kristendommen og katolisismen. Den mer pragmatiske og saksorienterte fellesskapstankegangen fra de tidligere årgangene er altså erstattet med et nytt fokus på grenseoppgangen rundt den protestantiske, bibeltro kristendomsforståelsen. Innenfor denne kristendomsforståelsen er det et mål at Guds ord virker styrende både i den private sfære, og i offentligheten.

Praktiske konsekvenser: i menighetsliv og i offentligheten

I 2002 advarte Åleskjær mot ukritisk beundring av såkalte vekkelsesbølger fra USA. I 2008 er denne *kritiske* holdningen forsterket. Samtidig medfører idealet om bibeltroskap en ny tilnærmingstype til menighetsliv og lederskap.

I møte med all lære og forkynnelse understrekes nemlig den enkeltes ansvar for å *kritisk etterprøve* det som blir sagt på Bibelens ord. Johannes Kleppa skriver: "Vi må prøva all

forkynning, alle andaktsformer og alle trusytringar på om det held mål i høve til den sunne trua” (Kleppa 2008c). Den sunne trua defineres vidare som en tro ”styrt av Guds ord, og ikkje av menneskeblod, former og uttrykksmåter” (Kleppa 2008c). Behovet for etterprøving understrekes særlig i møte med vekkelsesbevegelser fra USA. I forbindelse med den såkalte Lakeland-vekkelsen skriver Hove: ”I møte med slike fristelser og avveier fra troen er det viktig at gammeltroende kristne fremholder Bibelens lære og hva sann kristen modenhet er for noe” (Hove 2008). Etterprøvingen gjelder også i møte med åndelige ledere: ”Forsømmer vi elementær læreprøving risikerer vi (...) stor skade fra menneskelige ledere som erstatter Guds bud med egne tanker og forestillinger” (DagenMagazinet 2008a-a).

Kontrasten er stor fra 1996- årgangens oppfordringer til ydmyk etterfølgelse av menighetens åndelige leder. At det er de to *Dagen*-redaktørene som har avsatt hver sin lørdagsleder til denne tematikken kan leses som et signal om at fusjonen har brakt inn en ny type kristendom i avisa. I *Magazinets* årgang fra 1996 ble det med tydelighet hentet inspirasjon fra amerikansk vekkelseskristendom. I 2008 markerer *Dagen*-redaktørene avstand fra nettopp denne kristendomstypen, samtidig som det formanes til en streng etterfølgelse av Bibelens ord. Disse idealene kan sees i lys av avisas tilknytting til bedehusbevegelsen.

Bibeltroskapen skal ikke bare virke styrende i den enkeltes private liv, i følge *DagenMagazinet*. I flere ledere formanes nemlig leserne også til å arbeide for at Bibelens ord også virker styrende i det offentlige livet. Avisalister opp fire samfunnsområder der kristne må arbeide for at Guds ord igjen får plass og makt:

på det personlege planet hjå Guds folk (...), i oppsedinga av dei oppveksande generasjonane ved kristendommens plass i den offentlige skulen, ved kristne friskular og heimeundervisning, i det offentlege rommet gjennom media og der folk samlast, (...) i politikken ved at lovgjevinga og forvaltninga vert prega av Guds vilje (DagenMagazinet 2008a-e).

Troen skal altså få *praktiske* konsekvenser i form av politisk og sosialt arbeid for å styrke kristendommens posisjon både hos den enkelte, og i skolen, mediene og i politikken. Dette er ikke bare en rett kristne har, men også en *samfunnsplikt*. Selbekk skriver: ”troende personer har like mye rett - og faktisk også plikt - til å arbeide for den utviklingen av samfunnet som vedkommende finner best” (Selbekk 2008g).

8.4.2. Israel

Israel er et dominerende tema i 2008 som i 2002. Vinklingene er imidlertid forandret. Fra 2002- årgangens fokus på holdninger til Israel og det jødiske folk i Norge, ligger hovedfokuset i 2008 på selve *konflikten* i Israel, og på det som anses som landets hovedfiende, nemlig Iran.

Konflikten i fokus

DagenMagazinet både kritiserer, analyserer og gir råd til Israels politikere gjennom sine ledere. Avisa synes slik å forsøke å *svare* på behovet for en annen vinkling av Israel-konflikten, som ble påpekt både i 1996 og 2002. Samtidig utstyres leserne med allmenne argumenter som kan brukes i den offentlige debatten. At avisa har en slik agenda bak den nye, og mer saksorienterte vinklingen av konflikten, underbygges i i det Selbekk selv oppfordrer til leseren til å ”ha et bevisst forhold til hvilke argumenter man bruker i den offentlige debatten” (Selbekk 2008h).¹⁷

Flere ledere retter seg også mot *amerikanske* tilnærminger til konflikten. I sentrum for disse lederne står politikernes holdninger til Iran, omtalt som ”det siste punktet i kampen mot ondskapens akse” (DagenMagazinet 2008g). Dette fiendebildet, som ikke bare relateres til Israel, men også vesten for øvrig, vil belyses i det videre.

Fienden: det iranske prestestyre

Under overskriften ”Det begynner å haste” skriver *DagenMagazinet*:

Til og med det internasjonale Atomenergibyrået IAEA sier nå offisielt at Iran synes å ha lurt til seg tilstrekkelig med uran til å produsere fem-seks atombomber (...) Derfor er det viktig at Israel nå holder hodet kaldt til å treffe gjennomtenkte beslutninger (DagenMagazinet 2008a-b)

At Iran brygger på en atombombe, snart ferdig til bruk, blir stadfestet i en rekke ledere. Avisa argumenterer ved å styrke sitt eget etos. Også andre troverdige kilder, som det internasjonale atomenergibyrået, eller, som i en annen leder, den ”velrenommerte avisa New York Times”,

¹⁷ At avisa bevisst tilpasser argumentasjonen rundt Israelsaken til den offentlige debatten kan også underbygges med en kronikk av Vebjørn Selbekk til Bergens Tidende, januar 2009. Selbekk skriver: ”Den dagsaktuelle situasjonen i Midtøsten debatteres utvilsomt best med historiske og politiske argumenter. Først da har man muligheter til å bli forstått og tatt på alvor” (Selbekk 2009). Ut fra målet om å fremme Israelsaken argumenterer altså Selbekk for å benytte et allment tilgjengelig språk i den offentlige debatten.

støtter avisas antakelser om Irans atombombeprogram. Iran knyttes også opp mot påstått allierte nasjoner. Avisas taler i denne forbindelse om Irans ”stedfortredere” i Gaza, Libanon og Syria (DagenMagazinet 2008a-c). Slik bygges et mer omfattende fiendebilde opp, som innlemmer flere nasjoner.¹⁸ Dette underbygges i omtalen av Irans angrepsmål. For selv om Israel framheves som Irans fremste angrepsmål, skinner det likevel igjennom hvordan heller ikke andre land bør følge seg trygge. Avisas spør retorisk:

Forestiller man seg at Irans ayatollaer vil begynne å bli snille med oss forsvarsnedbygde europeere straks de har bombet Iran av kartet og senket oljetankene i Gulfen? (DagenMagazinet 2008x).

At Iran må stanses har altså også å gjøre med vår egen *sikkerhet*. Vi ser hvordan den religiøse argumentasjonen er fjernet. Avisas leser kan med andre ord være sekulær,¹⁹ og fremdeles føle seg uroet ved trusselbildet som tegnes opp. Hvordan bør så fienden møtes?

Forhandlinger eller *samtaler* med Iran forstås som farlig naivt. Skal Iran bekjempes framstår krig som det eneste mulige alternativet. At *Israel* må støttes i en krig mot Iran begrunnes med henvisning til både kristne og politiske autoriteter. Avisas gjør et poeng av at *både* den amerikanske pinselederen Jack Hayford, og den nykonservative²⁰ John Bolton, sier ja til krig mot Iran, og understreker hvordan Hayford ”aldri på lettsindig vis ville ha endt opp med en konklusjon som sier ja til en krig” (DagenMagazinet 2008m). Avisas får slik sagt hvordan standpunktet for krig ikke er overfladisk krigshisseri, men den eneste løsningen ved grundig gjennomtenkning. At avisas påpeker enigheten mellom Hayford og Bolton kan videre leses som et forsøk på å synliggjøre mulige allianser mellom nykonservative og konservative kristne i saker som omhandler Israel, og Israels fiender.

Mediedekningen: fordummende

Avisas beveger seg i 2008 bort fra konspiratoriske påstander om en forsøkt skjult, antisemittisk ideologi i massemediene, til en kritikk som hevder at norske journalister mangler faglig ballast. Nyhetsvinklingene beskrives som ”affekterte, men tankesløve og fordummende”, men også farlig: ”vrøvlet støtter hamasterroristenes sak” (DagenMagazinet 2008o).

¹⁸ Vi kan merke oss hvordan disse allianseforestillingerne har likhetsrekk med John Hagees beskrivelser av Israels fiender, belyst i kapittelet om NCR-diskursen.

¹⁹ Sekulær forstås i denne forbindelse som ikke-religiøs

²⁰ Se definisjon på nykonservatisme i kapittelet om NCR-diskursen

Kritikken av pressen med henvisning til presseskikk og profesjonalitet kan tolkes som et forsøk på å nå fram til et bredere publikum. Dette underbygges i det også avisas *lesere* oppfordres til å ta i bruk argumenter ”som gjør det intellektuelt vanskeligere for det automatiserte selvforsvaret innen det norske mediekorpset” (DagenMagazinet 2008u).

8.4.3. Norsk partipolitikk

Lederartiklene rettet mot det norske partilandskapet signaliserer en ambivalens i avisa. På den ene siden oppfordrer avisa til en langt større kompromissløshet i Kristelig Folkeparti når det gjelder vernet om de kristne hjertesakene, eller absoluttene. Kompromissløshet og troskap overfor kristne hjertesaker understrekes også i forbindelse med partiets mulige alliansepartnere. Her skriver avisa: ”Det er likevel dei spesifikt kristne verdispørsmåla, dei vi finn direkte og absolutt rettleiing om i Guds ord, som må vega tyngst i samarbeidsspørsmålet” (Kleppa 2008b). Med tanke på reelle samarbeidspartnere ut fra disse verdispørsmålene, uttrykker Johannes Kleppa pessimisme: ”Da finn faktisk ikkje KrF naturlege samarbeidspartnarar i noko parti på Stortinget” (Kleppa 2008b). Han hevder partiet må basere seg på samarbeid fra sak til sak, men plassert på den ikke-sosialistiske siden, fordi ”Ap og venstresida historisk har vore og dagsaktuelt er i spissen for avkristninga av folket vårt” (Kleppa 2008b). Som i 2002-årgangen knyttes fremdeles Arbeiderpartiet til en avkristningsideologi. 2002-årgangens koplinger mellom Arbeiderpartiet og kommunistisk ideologi er imidlertid ikke eksplisitt uttalt i 2008.

På den andre siden finner vi også en mer samarbeidsorientert stemme i avisa. Her er det samarbeidet mellom KrF og FrP som står i fokus. Selbekk beskriver sakene de to partiene enses om, som holdningen til homofile partnerskap, som ”tunge verdisaker” og ”skjebnesaker”, og understreker slik betydningen av fellesskapet (Selbekk 2008f). Samtidig kritiseres ”samarbeidsfiendtlige utspill” overfor FrP, for å bidra til at statsminister Stoltenberg ”klamrer seg til makten”(Selbekk 2008a). Vi ser med dette en mer pragmatisk tilnærming, der samarbeidsviljen settes høyere enn kompromissløshet rundt hver og en sak. *Alt i alt* tenkes et borgelig regjeringssamarbeid å være et bedre alternativ for de kristne hjertesakenes posisjon.

Det er nærliggende å tolke denne mer samarbeidsrettede orienteringen som en videreføring av Magazinet partipolitiske linje, der sammenfall med FrP i verdisyn og kampsaker har blitt

påpekt helt siden 1996. ²¹ Den mer kompromissløse stemmen, som oppfordrer KrF til standhaftig fastholdelse i verdisaker, kan knyttes til Dagens inntreden i avisa.

8.4.4. Islam

I 2002-årgangen påpekte Magazinet et *granskingsbehov* av Islam. I 2008 gjør avisa granskinger i praksis, og avdekker de *egentlige* motivene og holdningene blant muslimer.

Forskjellene mellom islam og kristendommen poengteres i flere ledere, og knyttes opp mot ulike budskap. I en leder knyttes forskjellene opp mot teologiprofessor Oddbjørn Leirviks spådommer om fremtidige allianser mellom konservative kristne og muslimer rundt felles hjertesaker (NTB 2008, 18.03). Selbekk vil ikke avskrive mulig samarbeid rundt enkeltsaker, men modifierer og poengterer: ”der er betydelige problemer og fallgruver knyttet også til et slikt begrenset samarbeid (...)” (Selbekk 2008c). Problemene knytter seg mot de to religionenes forskjeller i verdier og tilnærmingsmåter. Som i 2002 framstilles her islam som en dypt voldelig religion. Selbekk eksemplifiserer med en pågående debatt om norske imams holdninger til dødsstraff av homofile. Enkelte imams manglende avstandstaking beskrives som en av ”islams løsninger”, som skiller seg kraftig fra kristendommens forkynnelse av nåde, muligheter for tilgivelse og gjenopprettelse”. Selbekks budskap synes å være at sammenfall mellom kristne og muslimer i enkeltsaker, ikke må utydeliggjøre *grunnleggende forskjeller* mellom de to religionene. For å poengtere dette velger han eksempler som ikke levner tvil om forskjellene til lesernes egne verdier og holdninger.

8.4.5. Homofili

Av *DagenMagazinet*s 33 ledeartikler om homofili kan de aller fleste knyttes opp mot forslaget til ny ekteskapslov, framlagt 14. mars 2008, der homofile gis samme rett til ekteskapsinngåelse som heterofile.

Homofilidebattens betydning

Homofilidebatten knyttes både til et individuelt frelsesperspektiv, og til et mer allment orientert samfunnsperspektiv. Når det gjelder *frelsen* tar avisa utgangspunkt i Bibelens lære: ”Bibelen lærer at homoseksuelt samlevende mennesker ikke vil få arve Guds rike med mindre de omvender seg” (DagenMagazinet 2008n). Fra dette perspektivet finner vi framstillingen av

²¹ Fortolkningen kan underbygges med en artikkel i *Aftenposten* fra 2006, der Selbekk selv bekreftet at avisa så det som en merkesak å få FrP inn i det borgelig-politiske samarbeidet (Haakaas & Jonassen 31.01.06).

den *lidende* homofile, som lever i strid mot sin egen natur: ”De drives av en dyp tomhetserfaring. Fordi de lever i relasjoner som aldri vil kunne tilfredsstille det som er hjertets egentlige lengsel og behov” (DagenMagazinet 2008v). Avisa appellerer til lesernes medlidenhetsfølelser. At avisa vil belyse de homofiles vanskeligheter, kan tolkes som en reaksjon på hetsende kommentarer fra kristelige miljøer i forbindelse med homofilidebatten. Dette kan underbygges i det avisa også understreker at konservative kristne parallelt med kampen mot homofile samliv har en utfordring i å ”omtala og omgåst homofile med respekt og kjærleik” (Kleppa 2008a).

Avisa skiller imidlertid skarpt mellom homofile ”som opplever utfordringer i forhold til homofile følelser” og de som ”tar steget ut i homoaktivismens rekke” (Selbekk 2008d). I forbindelse med politisk aktive homofile finner vi et mer allment orientert samfunnsperspektiv. Allment orientert fordi de homofiles rettighetskamp tenkes å få konsekvenser for samfunnet i sin helhet. Fra dette perspektivet beskrives kampen for homofile samliv og ekteskapsinngåelser som ”eit hogg inn i hjarta for Guds skaparordning for livet på jorda” (DagenMagazinet 2008p). Et slikt brudd på Guds ord og vilje, vil straffe seg for oss alle. Derfor skriver avisa dagen etter *vedtaket* av den nye ekteskapsloven: ”denne vrakinga av sann gudskunnskap har destruktive konsekvensar i sitt fylgje, og det fører med seg at Gud vrakar folket- med alt som ligg i det” (DagenMagazinet 2008i).

Avisas fiendebilder i forbindelse med homofilidebatten er altså først og fremst homofile som kjemper for de homofiles rettigheter, og som lever ut sin samlivsform. I neste rekke finner vi de homofiles allierte. Avisa skriver hvordan ”liberalteologien og den antikristelige samfunnsideologien set hovedstøyten inn i kampen for aksept for homofilt samliv” (DagenMagazinet 2008p). Avisa markerer med dette tydelige ideologiske motpoler i homofilidebatten: bibeltro kristne på den ene siden, og liberalteologien og antikristelig ideologi på den andre.

Motstandskampen – Argumentenes forankring

Flere ledere retter seg mot hvordan motstandskampen mot homofilt samliv og den kjønnsnøytrale ekteskapsloven best føres. Et sentralt aspekt er hvordan kristne må strebe etter å fastholde argumentenes *bibelske* forankring, også i den offentlige debatten. Avisa skriver i denne forbindelse: ”Læra om det kristne ekteskapet må vi henta frå Guds ord (...) Det allmenne vil i denne samanhengen ha ein støttefunksjon” (DagenMagazinet 2008h).

Presiseringen av de ulike argumentenes rolle og funksjon i debatten kan tyde på en bekymring for at gjennomslaget for de politiske sakene blir så viktig at det går på bekostning av den religiøse forankringen. Avisa signaliserer at saken ikke helliger alle midler: ”Opererer vi på eit grunnlag som ikkje er bibelsk fundert, vil vi over tid tapa både i samfunnet, og i den kristne forsamlinga” (DagenMagazinet 2008q). Signalene står i et spenningsforhold til *Magazinets* utstrakte bruk av allmenn argumentasjon i 2002, og finner klangbunn i *Dagens* fokus på bibeltroskap.

8.4.6. Friskoler og offentlig skole

I følge *DagenMagazinet* har alle barn behov for en kristen skole. Begrunnelsen er bibelsk forankret: ”Det treng barn fordi dei er skapte i Guds bilete og til et samfunn med Gud” (DagenMagazinet 2008e). Med dette utgangspunktet retter avisa kritikk mot den offentlige skolen, noe som markerer en tydelig forskjell fra *Magazinets* allmenne argumentasjon i 2002, med henblikk på resultater, pedagogikk og statlig overstyring.

Den offentlige skolen beskrives som *avkristnet*. Avkristningen kobles til politiske vedtak, som fjerningen av den kristne formålsparagrafen, og nedtoningen av kristendommens posisjon i skolens religionsundervisning. Avisa oppfordrer til ulike motstrategier mot denne utviklingen. Som ”den mest effektive motstrategien mot sekulariseringen av skolen” er opprettelsen av kristne grunnskoler. Men parallelt må også kampen gå om kristendommens plass i den *offentlige* skolen. Husmor Linda Austnes’ forsvar av bordbønnens plass i skolen trekkes fram som forbilledlig eksempel i flere ledere: ”Husmor Linda Austnes (...) satte i gang en aksjon som vokste så eksplisjonsartet at det som starter som en lokal underskriftsaksjon på S-laget endte som en bred folkebevegelse foran Stortinget” (DagenMagazinet 2008r). Framstillingen av Austnes forteller om de holdningene avisa ønsker å formidle. Kristne skal ikke bare hegne om egne private institusjoner, men også aktivt kjempe for kristendommens plass i offentligheten.

8.4.7. Abortsak og alkoholpolitikk

Abort og alkohol er to nye tema i 2008-årgangen. Temaene samles i måten det både gis en allmenn politisk og en kristen moralsk begrunnelse for avisas standpunkt.

Om abortsaken argumenteres det i et kristent moralsk perspektiv for hvordan abortpraksisen må forstås som *drap*. Fra dette perspektivet hevdes et mer radikalt språk å være nødvendig for å få fram sakens moralske karakter: ”det kan synast som at det trengs ein radikal språkbruk som eit vekkarrop for kva som skjer (...) eit vekkarrop fordi det dreiar seg om drap” (DagenMagazinet 2008a).

Fra et allment, politisk perspektiv settes abortpraksisen i sammenheng med det som forstås som en dramatisk demografisk (befolkningsmessig) utvikling i Europa: ”den livsfiendtlige abortlovgivingen som de fleste europeiske land har vedtatt (...) er en sterk medvirkende årsak til de demografiske problemene vi opplever”(Selbekk 2008e).

Når det gjelder alkoholpolitikken dominerer den allmenne argumentasjonen. Avisa argumenterer ut fra et helseperspektiv, og et politisk perspektiv med fokus på grensene for den individuelle friheten liberalistiske partier fremhever (DagenMagazinet 2008k; DagenMagazinet 2008w). Sistnevnte kan leses som en kritikk av Fremskrittpartiets liberale alkoholpolitikk. Avisa berømmer da også Arbeiderpartipolitiker Arild Storbergets mer restriktive alkoholpolitiske uttalelser (DagenMagazinet 2008t). Dette underbygger den saksorienterte politiske orienteringen i avisa vi har påpekt tidligere, og synes å bryte med den mer samarbeidsorienterte tilnærmingen, som særlig ville åpne dørene mot FrP.

Fra et kristent moralsk perspektiv knyttes alkoholspørsmålet både til Bibelens advarsler, og forholdet til vår neste. De svenske pinsevennene berømmes fordi de ”tør å være konkrete”, og fremmer klare mål om totalavholdenhet i menighetene, til forskjell fra en norsk ”mur av taushet” i dette spørsmålet (DagenMagazinet 2008b). Avisa maner slik til engasjement innad i menighetene, med henvisning til Bibelens ord om saken. De to perspektivene som kan identifiseres innenfor kampsakene tyder igjen på spenninger som følge av fusjonen. Magasinets mer pragmatiske orientering, med åpning for allmenn argumentasjon, synes å dele plassen med Dagens argumentasjon, som har tydelig Bibelsk forankring.

8.4.8. Andre politiske saker

44 ledere omhandler mer eller mindre dagsaktuelle politiske saker. I diagrammet ble lederartiklene behandlet samlet, kategorisert under ”andre politiske saker”, fordi de i mindre grad er knyttet til avisas prinsipper, men mer kan sees som en del av det generelle

nyhetsbildet i 2008. Noen saker er det likevel avsatt betydelig mer plass til enn andre, og bør synliggjøres i det samlede bildet av avisdiskursen for 2008. Jeg har her identifisert fire saker, behandlet med minimum 5 ledere:

Statskirken	10 ledere
Norsk forsvarsoppbygging	12 ledere
Amerikansk valgkamp og politikk	8 ledere
EU- spørsmålet	5 ledere

Statskirketematikken er først fremst relater til statskirkeforliket, framlagt 11. april 2008.

Avisa hevder forliket har lite praktisk betydning, og avdekker samtidig sin egen motstand mot statskirkeordningen: ”man vil gi folket inntrykk av at kirken ikke lenger er fullt så slavelenket. Derfor skifter man ut de rustne jernlenkene med nye lenker av bronse” (DagenMagazinet 2008y). ”Fangevokteren” innenfor dette metaforskjemaet er i særlig grad Arbeiderpartistatsråd Trond Giske, som hevdes å utvise en ”utilslørt vilje til politikeroverstyrt statskirkelighet” (DagenMagazinet 2008z). Beskrivelsene underbygger Arbeiderpartiets fiendestatus også i 2008.

Hele 12 ledere omhandler **det norske forsvaret**. Innfallsvinkelen er i første rekke konflikten mellom Russland og Georgia, sommeren 2008. ”For Norge bør lærdommen fra Georgia handle om gjenoppbygging av forsvaret” (DagenMagazinet 2008s). Det rettes skarp kritikk mot den ”vestlige mediepasifismen” (DagenMagazinet 2008s), og til ”pasifistpartiet SV” (DagenMagazinet 2008c). Samtidig understrekes det hvordan Norge må ha ”evne til den formen for selvforsvar som består i å gå offensivt til motangrep” (DagenMagazinet 2008c). Argumentasjonen finner gjenklang i avisas holdninger til håndteringen av Iran, der en hard, militær linje framstod som eneste reelle alternativ.

I lederartiklene rettet mot **det amerikanske presidentvalget og amerikansk utenrikspolitikk** kan vi trekke fram to aspekter som forteller om avisas politiske holdninger. Først måten avisa indirekte viser sine sympatier med neokonservativ ideologi, ved å støtte president Bushs utenrikspolitikk. Dette skinner igjennom når det som forstås som en ”nesten full seier i Irak” hevdes å være ”utformet i forlengelsen av den neokonservatives politiske filosofi” (DagenMagazinet 2008f). Videre avisas begrunnelse for å sympatisere med det republikanske partiet under presidentvalget. Avisa henviser til partiets motstand mot abort og homofile partnerskap: ”slik sett har Obamas konkurrerende parti på mange måter et program

som faller mer i smak hos oss”(Selbekk 2008b). Den saksorienterte tilnærmingen til partipolitikken understrekes slik også i møte med amerikansk politikk.

DagenMagazinet sier **nei til EU**. På den ene siden argumenterer avisa ut fra et *demokratisk* perspektiv, der unionen beskrives som ”eit elitestyrte prosjekt med uhyre svak basis i demokratiet” (DagenMagazinet 2008j). På den andre siden argumenterer avisa med henblikk på Tyrkias EU-søknad. Her er de *vurderingen* av å gi innpass til det *muslimske* Tyrkia som taler i mot EU-medlemskap: ”Også EU- søkerlandet Tyrkia har sin betydelige del av menneskerettighets- og demokratiproblemer som særpreger den muslimske verden”. Å åpne for Tyrkia i EU blir muliggjør en ”muslimsk bro inn i Europa” (DagenMagazinet 2008l). Argumentet finner gjenklang i avisas øvrige behandling om islam, der det voldelige og undertrykkende aspektet dominerte. Tyrkias eventuelle EU- søknad framstår fra dette perspektivet som en potensiell trussel mot Europas demokratier.

8.4.9. Oppsummering og ideologiske trekk

2002-årgangen utmerket seg i måten det ble brukt *allmenne* argumenter i kampen for religiøse mål. I 2008 gjenfant vi en slik allmenn argumentasjon i forbindelse med blant annet Israelsaken, islam og innvandring, og avholdssaken.

Denne mer pragmatisk orienterte stemmen i avisdiskursen fikk imidlertid sterk konkurranse fra en stemme som i langt større grad vektla det *religiøse* argumentets posisjon. Dreiningen i argumentasjonen har sammenheng med måten *bibeltroskap* fikk en ny, og mer forpliktende betydning i 2008-årgangen. Vi så hvordan det ble oppfordret til etterprøving i lys av Bibelens ord i alle saker. Kravet om etterprøving kan også knyttes til presiseringen av de religiøse argumentenes *førsteprioritet*, og til vektleggingen av *kompromissløshet* i forbindelse med kristne hjertesaker i politikken. Alle deler av livet skal kunne etterprøves på Bibelens ord, også de argumentene man benytter, og de politiske valgene som tas underveis.

Vektleggingen av bibeltroskap ble fulgt av et økt fokus på den protestantiske læren og bekjennelsen, noe som innebar advarsler mot samarbeid og allianser på tvers av konfesjonelle grenser. Det skapes slik strengere rammer for politisk engasjement blant kristne. Også i den nye stemmen i avisdiskursen vektlegges det politiske engasjementet blant kristenfolk på grasrotnivå. Men dette engasjementet er i større grad enn tidligere fokusert på å gjøre

kristendommen og de kristne verdiene *synlige* i offentligheten, og å nå fram med *kunnskap* og *lære* til alle deler av befolkningen. Særlig var denne retorikken tydelig i lederne om den offentlige skolen. Mens det i 2002 ble fokusert på friskolene, er avisa i 2008 hovedsakelig opptatt av *alle* barns rett til kristen opplæring. Bak denne tilnærmingen synes det å ligge et *misjonsaspekt*. Misjonsaspektet bygger videre ned noen av polariseringene som stod sterk i 2002, slik som i homofilispørsmålet, der vi så en langt mildere tilnærming i de tilfellene der det var håp for omvendelse.

Mye peker mot at den nye dreiningen i avisdiskursen kan knyttes til *Dagens* posisjon i *DagenMagazinet*. *Dagens* statutter, med vekt på behandlingen av både religiøse og sosiale saker i kristendommens lys, og betoning av den bibeltro tenkningens basis i avisa, kan knyttes til de religiøse argumentenes styrkede posisjon. I forbindelse med fusjonen ble det fra *Dagens* side understreket at dette ikke var snakk om et "ekteskap mellom bedehusbevegelsen og trosbevegelsen" (Sævik 21.12.2007). Analysen av 2008-årgangen peker da også mot at bedehuskristendommen er den dominerende i avisdiskursen.

I lederne som i større grad kan sees i forlengelse av 2002-årgangen, synes imidlertid polariseringene forsterket. Nye fiendebilder ble etablert, av Iran og Russland, og det ble uttrykt frykt for islamsk innflytelse i Norge og Europa. Måten det etableres klare, og utvetydige fiendebilder kan knyttes opp mot nykonservativ ideologi (Butler 2006: 138). Denne ideologien ble også berømmet i forbindelse med Bushs utenrikspolitikk.

8.5. Norge IDAG

8.5.1. Pressehistorie

Eablering

Avisa *Norge IDAG* ble etablert av Finn Jarle Sæle i 1999. Sæle etablerte avisa i etterkant av at han ble tvunget til å slutte som redaktør i *Dagen*. Årsaken til bruddet kommer indirekte fram i avisas første nummer: ”Denne avisen skal mobilisere i de store slag i åndskampen, ikke bare referere på en armlengdes avstand. Synet på dette førte til at vi ble kastet ut av *Dagen*” (Sæle 1999h). Sæles visjoner om å *mobilisere* til åndskamp gjennom journalistikken blir altså oppgitt som grunnen for hans avskjedigelse.

Finn Jarle Sæle står som redaktør av avisa fra dens oppstart og fram til i dag. Fra 2002 til 2009 fikk avisa pressestøtte under posten ”ymse publikasjoner” (Medietilsynet 2002). I 2009 avgjorde Norsk Kulturråd at avisa ikke lenger ville motta pressestøtte. I følge avisa *Vårt Land* ble det i begrunnelsen vist til avisens journalistiske kvalitet, som manglende bevissthet ved sjangerstiler, og fravær av kritisk journalistikk mot egne hjertesaker (Kallestad 2009, 24.03). Assisterende redaktør Bjarte Ystebø reagerte på avgjørelsen med å trekke paralleller til en skjønnhetskonkurranse.: ”Vi kan ikke lage avis i en årlig skjønnhetskonkurranse, hvor juryen består av folk som vi har interesse av å omtale i vår avis” (Kallestad 2009). Utsagnet tyder på at avisa anser seg selv som en opposisjonsavis, og at denne posisjonen forklarer tapet av pressestøtte.

Norge IDAG ble først utgitt annenhver uke, med oppstart i juli 1999, for så å bli *ukeavis* fra år 2000. I 2000 hadde avisa et opplagstall på 9452 aviser (Medienorge et al. 2008). På 2000-tallet hadde avisa sitt toppunkt i 2002 med 12 222, og har siden ligget på rundt 10 000 aviser (Medienorge et al. 2008).

Innhold

I *Norge IDAGs* første nummer blir avisas profil tydelig markert. Sæle hevder avisa tilbyr ”et annerledes journalistisk syn” ved at både ”ledelse og journalister tror på en kristen journalistikk”, noe som knyttes til en felles oppfatning om at ”en kristen avis skal også være mobiliserende. Den skal stå for Guds ord i et og alt” (Sæle 1999i). I de første numrene gis en innføring i de temaene som vil vies ekstra plass. Her finner vi temaet ”Bedehusland”, der avisa lover å rapportere fra ”den usynlige stormakten i Kristen-Norge”, bedehusene og temaet

”Næringsliv”, der avisa vil gi oppmerksomhet til ”småbedriftene langs kysten, ryggraden i norsk økonomi”. Temaet ”Ja til livet” er med siden avisa ”tør tale for de svakeste av de svake” (Sæle 1999i). Israel fremheves ikke som et av disse temaene, og utgjør en liten del av avisas samlede stoffmengde i 1999. I 2002 har dette endret seg, der spalten ”Israel i dag” ofte er over flere sider.

Form

Format, layout og størrelse er nokså uforandret fra 1999 til 2008. Et trekk kan imidlertid kommenteres: plassen avsatt til lederartikler. I 1999 og 2002 finner vi opptil fire lederartikler per avis. I 2008 opptar lederartiklene tre til fire sider av avisa, samlet sett hele 172 lederartikler fordelt på årgangens i alt 48 utgaver. Lederne fra 1999 og 2002 er alle signert. I 1999 er samtlige signert Finn Jarle Sæle, i 2002 står assisterende redaktør Bjarte Ystebø for 8 ledere, og Sæle for de resterende. I 2008 er lederne dels signert av Sæle, og dels usignert. Antallet ledere, og redaktørens signatur, viser med tydelighet at avisa ikke etterfølger tradisjonelle konvensjoner for lederartikler. Dette kan imidlertid være et bevisst valg, jamfør ønsket om å bidra med en ”annerledes journalistikk”.

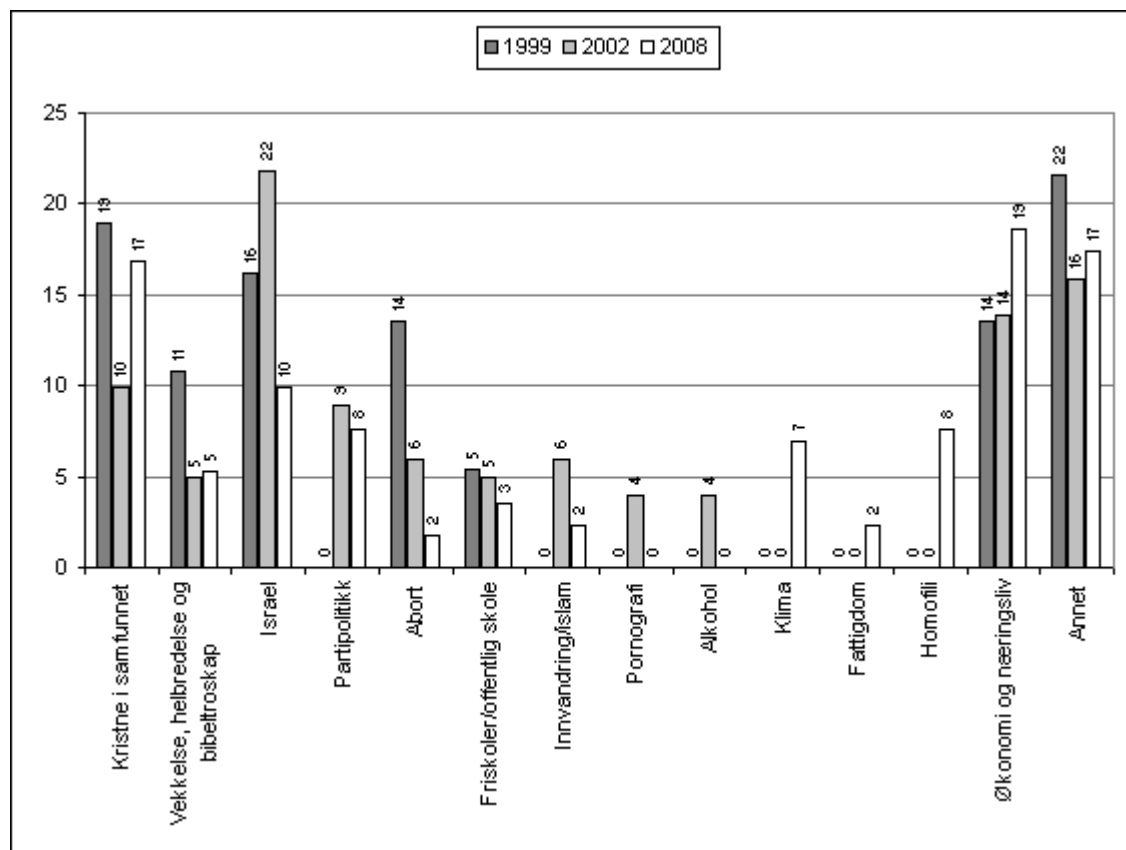
8.5.2. Gangen i analysen

Jeg vil i det videre gi en oversikt over sentrale temaer, holdninger og budskap i *Norge IDAGs* lederartikler for 1999, 2002 og 2008, og sammenlikne med *Magazinet/DagenMagazinets* utvikling. Både tematisk og innholdsmessig finner vi mange kontinuerlige trekk gjennom de tre årgangene med lederartikler. I sammenlikning med *Magazinet/DagenMagazinets* utvikling er det for eksempel mindre forandringer i avisas vektning mellom vekkestoff og politiske saker, i tillegg til at fokuset på økonomi og næringsliv holder seg stabilt gjennom de tre årgangene. Også innholdsmessig er det heller mindre forandringer i de argumentene og holdningene som kommer til uttrykk i avisas ledere. Samtidig endres avisas profil i at nye politiske saker kommer til, eller de vektlegges ulikt innenfor de ulike årgangene. For å unngå gjentakelser mellom de ulike årgangene har jeg valgt å behandle alle tre årganger under ett, men fremdeles sortert under tema. Utviklingstrekk vil likevel kommenteres.

8.5.3. Temaoversikt

Diagrammet under viser hvordan noen temaer holder seg gjennom alle de tre årgangene, slik som ”kristne i samfunnet”, ”Israel”, ”økonomi og næringsliv”, ”friskoler/offentlig skole”, og

”abort”. Temaene ”partipolitikk” og ”islam og innvandring” er representert fra 2002. Ellers ser vi hvordan 2002 og 2008-årgangene har ulike politiske saker i fokus, alkohol og pornografi i 2002, og klima, fattigdom og homofili i 2008.

Diagrammet viser den prosentvise andelen lederartikler innenfor hvert tema. Lederartiklene i kategorien ”Kristne i samfunnet” retter seg mot de kristnes *utfordringer* i et antatt avkristnet samfunn, og mot *tiltak* og *motstrategier* fra kristenfolket.²²

8.5.4. Kristne i samfunnet

Avkristningen av samfunnet

Ansvar og mulighetene hos den *enkelte* til ”å gjøre kristendommen til en offentlig sak” (Sæle 1999k) står i sentrum for *Norge IDAGs* ledere. Oppfordringen bunner i opplevelsen av at kristendommen taper posisjon og innflytelse i samfunnet. Denne utviklingen var tema også i *Magazinet/DagenMagazinet*. I begge avisenes første årgang påpekes kristendommens tapende innflytelse på *individnivå*. I likhet med Rogstad i *Magazinets* 1996-årgang knytter også Sæle ulike samfunnsproblemer til manglende gudfryktighet i befolkningen (Sæle 1999g).

²² Kategorien ”annet” rommer ledere som ikke kan innplasseres i noen av kategoriene, her under flere ledere rettet mot det som oppfattes som urettferdig behandling av *Norge IDAG*, og kontroverser med andre aviser. At 1999-årgangen er representert i færre kategorier må forstås ut fra årgangens kun 11 nummer.

I 2008 beskriver begge avisene det omliggende samfunnet som *avkristnet*. Men der *DagenMagazinet* fokuserte på det *institusjonelle* nivået, nemlig kristendommens tapende innflytelse i skoleverket, er Sæles fokus på det *politiske* nivået. Sæle viser her til valget av den rødgrønne regjeringen som forklaring på avkristningen i 2007: ”Avkristningen kom fra toppen, fra en regjering som ble valgt med et mindretall av stemmene”(Norge IDAG 2008b).

Til forskjell fra *DagenMagazinet* gir *Norge IDAG* kristne selv noe av ansvaret for avkristningen. Avisa henviser til amerikaneren Ron Luce, som trener ”evangelister og kulturkrigere” til å ”invadere sin kultur”: ”Hvis menigheten ikke holder de kristne skansene i nasjonen, blir den selv invadert av kulturen” (Norge IDAG 2008i). Avisa utvikler seg også mot en stadig mer krigersk retorikk. I 2008 tales det om de kristnes deltakelse i en ”åndskamp”, og det understrekes hvordan kristne ”ikke er her på jorda på ferie (...) Vi er rett og slett her for å stride” (Norge IDAG 2008n). Krigsretorikken har likhetstrekk med *Magazinets* bruk av maktmetaforer i beskrivelsen av kristne i avisas 1996-årgang. Hensikten synes også å være beslektet, nemlig å mane til en mer *offensiv* holdning hos sine kristne lesere. Forskjellene er imidlertid hvordan *Norge IDAGs* fiender er knyttet opp mot politiske saker, og ikke vekkelsens utbredelse.

Kristent samfunnsengasjement var i *DagenMagazinet* nært tilknyttet plikten til å arbeide for et samfunn i tråd med Guds ord. I *Norge IDAG* har begrunnelsen feste i en antatt forbindelse mellom kristendommen, velstand og seier. Kristendommen beskrives som den ”suksessoppskriften” Norge har etterfulgt (Norge IDAG 2008k), men også som forklaringen på den *vestlige* verdens fremgang og velstand:

Jesus gav oss evangeliet og bygde vår vestlige kultur, med kjærlighet, barmhjertighet, frihet, det parlamentariske system, skolevesen, likeverd mellom kjønnene, med velstand og økonomisk suksess (Norge IDAG 2008f).

Mobilisering

Hver og ens muligheter til å til å kjempe for kristne verdier er i sentrum helt fra *Norge IDAGs* begynnelse. Avisa skiller seg fra *Magazinet/DagenMagazinet* i sine svært *konkrete* og *anvendbare* beskrivelser av mulige mobiliseringsstrategier for sine kristne lesere.

Aksjonsformene blir mer og mer radikale ettersom årene går. I 1999 oppfordres leserne til å ”be politikerne klargjøre hvor de står i politiske spørsmål” (Sæle 1999m), og med dette

utgangspunktet lage *velgerveiledninger* for kristne velgere, og til å ”skape nye medier” (Sæle 1999d). I 2002 er *medietanken* videreutviklet, og *Norge IDAG* ser seg som ”begynnelsen på en ny medieallianse” (Sæle 2002b). Avisa kommer ikke inn på mulige alliansepartnere, men berømmer en annen kristen mediekanal, TV-Inter og TV-pastor Egil Svartdal.

I 2008 er *deltakelse på nominasjonsmøter* den sentrale mobiliseringsformen: ”det er virkelig tid for å handle. Og delta på nominasjonsmøter der hele den politiske innflytelsen i Norge er samlet (...) Vi må stanse ideene før de er blitt lover og kultur” (Norge IDAG 2008n).

Avisa gir detaljerte beskrivelser av *hvilke* saker det må fokuseres på under nominasjonsmøtene: omkamp om ekteskapet, Israelstøtte, fattigdom og rus, friskolene og modernisering av Norge (Norge IDAG 2008n). Avisa synes med dette å ville sikre seg en samlet bevegelse. Kristne medier blir fremdeles framhevet. Avisa understreker nå hvordan det er ”i mediene kampen om opinionen finner sted” (Norge IDAG 2008v), og oppfordrer leserne til å investere i kristne medier. Dette kan sees i sammenheng med avisas kjøp av Forum Kino i Bergen i 2007, for å huse både TV kanalen Visjon TV og *Norge IDAG* (Bergens Tidende 2007, 20.06).

Forbilder og motstandere

Forbildet for den kristne mobiliseringen er hentet fra USA. Allerede i 1999 fremheves mobiliseringen rundt velgerveiledninger i NCR-organisasjonen ”The Christian Coalition”(Sæle 1999m). I 2008 er de amerikanske kristnes rolle som *forbilder* for norske kristne mer eksplisitt uttalt:

(...) de kristne i USA tar det demokratiske blodomløpet alvorlig. De sender SMS-meldinger til sine parlamentsrepresentanter og deltar i partienes nominasjonsmøter (...) De samme metodene vil bli suksess i Norge også (Norge IDAG 2008l).

Som i *Magazinet/DagenMagazinet* identifiserer også *Norge IDAG* visse *fiender* som kristne må hankses med i samfunnet. I *Magazinet/DagenMagazinet* framstod Arbeiderpartiet og den sosialistiske siden i norsk politikk som hovedfiende. I 2002 ble det trukket eksplisitte forbindelseslinjer mellom sosialistisk side i norsk politikk og kommunistisk ideologi. Også i *Norge IDAG* trekkes det liknende forbindelser. Under overskriften ”Mao og venstresiden” skriver avisa i 2008:

Vi markerer i år 40 års-minnet for 68-generasjonen som rekrutterte opp den venstresiden som i dag er samlet i SV og forandret Arbeiderpartiet til et redskap for utdanningsmiddelklassen. Ikke alle dyrket Mao selvsagt. Men flere enn vi skulle tro (...) (Norge IDAG 2008q).

Ap og SV har med andre ord ideologiske røtter i kommunistisk ideologi. Samtidig er ikke avisa like kategorisk avvisende til den politiske venstresiden når det kommer til mulighetene for politiske allianser. Jeg vil komme tilbake til dette under avsnittet om norsk partipolitikk.

Et annet tydelig fiendebilde i avisa er *massemediene*. Avisa skriver om ”den ateistiske, sosialistiske og humanistiske dominans i media” (Norge IDAG 2008u). Det er altså medienes ideologiske forankring avisa oppjonerer mot. Dette forsterkes i det massemediene framstilles som særlig aggressive overfor bibeltro kristne: ”Pressen og kulturlivet er full av fordommer og løgner mot bibeltro kristne” (Sæle 2002h).²³

8.5.5. Vekkelse og helbredelse

I sammenlikning med *Magazinets* første årgang er det få ledere rettet mot vekkelse eller helbredelse i *Norge IDAG*, kun en leder i 2002 og ni i 2008. Når det gjelder lederartiklene for 2008 kan vi imidlertid merke oss en tydelig forskjell fra *DagenMagazinet*. I *DagenMagazinet* ble det gitt uttrykk for en *skeptisisme* i møte med såkalt ”vekkelsesbølger”, og avisa oppfordret til etterprøving på Bibelens ord. Denne holdningen preger ikke *Norge I DAG*, som derimot understreker de positive *samfunnsmessige* konsekvensene av vekkelse: ”vekkelsen er en enorm samfunnsbyggende kraft i den nye globaliserte verden. Norge lar seg ikke holde i en ikke-kristen bakevje” (Norge IDAG 2008w).

8.5.6. Israel

Fra mediekritikk til egen dekning av konflikten

Behandlingen av Israelkonflikten har tydelige likhetstrekk med *Magazinet/DagenMagazinet*, også når det gjelder utviklingen innad i de to avisene. På samme måte som i *Magazinet* dominerer den norske *mediedekningen* av Israelkonflikten *Norge IDAGs* to første årganger. I 1999 anklages NRK for å bedrive historieforfalskning (Sæle 1999j), og på samme måte som i

²³ I takt med avisas mer kontroversielle mobiliseringsformer fremstår imidlertid også andre kristne medier som motstandere av avisa. I 2008 er flere ledere skrevet som motsvar på kritikk av avisas mobilisering rundt nominasjonsmøter fra kristne aviser som *Vårt Land* og *DagenMagazinet*.

Magazinet hevdes mediene å bidra til fremveksten av antisemittiske holdninger i 2002-årgangen.

I likhet med *DagenMagazinet* finner vi også i *Norge IDAG* en dreining mot selve konflikten i 2008. I likhet med *Magazinet/DagenMagazinet* kan dette tolkes som et forsøk på å framstå mer saklig, for slik å bli tatt mer på alvor i den offentlige debatten.

En sentral forskjell fra *Magazinet/DagenMagazinet* er likevel hvordan Iran som fiendebilde er fraværende i *Norge IDAG*, mens dette tok stor plass i *DagenMagazinet*. Avisa er også mer eksplisitt i koplingene mellom Israelsaken og endetidsforestillingene, og med tanke på konsekvensene ved ikke å støtte Israel:

Gud vil velsigne de som velsigner Israel, og forbanne dem som forbanner Israel (...) han vil føre folkeslagene som ikke vil være med på hans store velsignelsesplan, men går til angrep på Israel i endetiden (Sakarja 12) ned og dømme dem (...) (Sæle 1999b).

Avisa synes her å finne gjenklang i kristensionistiske forestillinger, der nettopp forbindelseslinjen mellom Israelstøtte og fullendelsen av Guds frelsesplan står sentralt (Lindhardt 2007: 11).²⁴

Sist finner vi i *Norge IDAGs* ledere om Israel en mer konkret appell til *handling* enn i *Magazinet/DagenMagazinet*. Avisa oppfordrer til bønn: ”vi som venner av Israel må be om fred for Jerusalem”, til deltakelse i støttedemonstrasjoner, og til å aktivt bidra i *Norge IDAGs* arbeid for å nyansere nyhetsbildet: ”vi ber våre lesere om hjelp og støtte til å bygge opp et dokumentasjonssenter som kan utgjøre opptakene og avisutklippene som avslører løgnene” (Sæle 2002j).

8.5.7. Partipolitikk

Norge IDAG tar til orde for en saksorientert tilnærming til politikken. Partier velges etter deres stillingstaking i bestemte spørsmål. Fra 2002 gis det spesifikk rettledning med tanke på *hvilke partier* som i størst grad oppfyller avisas kriterier. Kristelig Folkeparti kritiseres her for å ha ”glemt at det er et saksparti, som (...) har gjort det stort når de har fokusert på abort,

²⁴ At avisa formidler kristensionistiske forestillinger er også sannsynlig sett i lys av at Finn Jarle Sæle står som redaktør av avisa ”Et ord fra Jerusalem”, som er en del av den norske avdelingen av den kristensionistiske organisasjonen Den Internasjonale Kristne Ambassade Jerusalem (IKAJ) (IKAJ Norsk avdeling Udat.; Tranøy & Westlie 2006, 29.07)

kontantstøtte, Israel osv” (Sæle 2002g). Avisa ønsker seg et KrF som fokuserer på utvalgte saker, og som med dette utgangspunktet går i allianse med andre partier. Av mulige alliansepartnere fremheves Fremskrittspartiet som et godt valg i både 2002- og 2008-årgangene. FrP framstilles som den mest *logiske* samarbeidspartneren ut fra avisas saksorienterte perspektiv: ”Listen over saker der KrF og FrP er enige er lang, og består av viktige hjertesaker for kristenfolket” (Norge IDAG 2008m).

Oppfordringene om samarbeid med FrP har store likhetstrekk med *Magazinets* partipolitiske ståsted. *Norge IDAG* er imidlertid ikke like kategorisk avvisende til samarbeid med partier på sosialistisk side, så lenge den konkrete *saken* fremmes. Avisa presiserer hvordan det er på grunn av de konkrete *sakene* at Arbeiderpartiet utelukkes for *Norge IDAG*: ”Det er vanskelig å finne en eneste KrF hjertesak der man finner støtte hos Ap” (Sæle 2002f).

8.5.8. Friskoler og den offentlige skolen

Norge IDAGs skolerelaterte ledere retter seg først og fremst mot *friskolene*. Argumentasjonen likner *Magazinets* behandling av temaet i 2002. Også *Norge IDAG* benytter seg hovedsakelig av allmenn argumentasjon. Først vektlegges foreldreretten: ”Når vi snakker om oppdragelse står foreldreretten over statens rett” (Sæle 1999f). Videre vektlegges *kvalitetsmessige* aspekter. Friskolene knyttes til en tenkning som tar ”kjærligheten til læring inn igjen i skolen, og alt dillet ut”, som framstår som ”en god hjelper til å skape en bedre skole for alle i Norge (Sæle 2002d)” og som kan vise til ”utrolige resultater” (Sæle 2002n).

Når det gjelder den *offentlige* skolen, retter *Norge IDAG* sterk kritikk mot kristendommens tapende posisjon. Men der *DagenMagazinet* kritiserte ut fra forestillingen om alle barns rett til en kristen opplæring, finner vi andre begrunnelser i *Norge IDAG*. Om forslaget om neddemping av de ti bud i norske læreplaner skriver avisa:

om en ikke får inngitt en respekt for en Gud som har gitt oss de ti bud (...) vil tyverier og kriminalitet bare øke og øke. Og så må skattebetalerne skattes hardere og hardere (Sæle 2002l).

Kristendommens posisjon i den offentlige skolen har med andre ord et *økonomisk* aspekt. I 2008 kommenteres kristendommens tapende posisjon i skoleverket på liknende måte: ”Hvorfor fjerne det verdigrunnlaget som gjør at Norge er blitt det beste land i verden å leve i- og som har gitt oss frihet og velstand (...)?” (Norge IDAG 2008s).

8.5.9. Islam og innvandring

I likhet med *Magazinet/DagenMagazinet* er islam og innvandring nye tema i *Norge IDAGs* 2002-årgang.

Avisa kritiserer ”dialoglinjen” i norsk innvandringspolitikk for å være naiv og ”snillistisk”: ”Det er på tide at vi stiller krav og har kontroll som er streng nok i vårt land” (Sæle 2002c). Kravet om *kontroll* finner begrunnelser både ut fra et sikkerhetsperspektiv og et økonomisk perspektiv. *Sikkerhetsmessig* skriver avisa på vegne av Europa i 2008: ”Innvandring har brakt Europa flammende gateopptøyer- og terroristtrusselen vokser i de misnøyde sjikt av muslimske proletarer hele tiden”(Norge IDAG 2008p). Innvandring fra muslimske land knyttes altså til en frykt for terrorisme.

Fra et *økonomisk* ståsted skriver avisa om Mullah Krekar i 2002: ”norske skattebetalerne må slippe enda en stor utgift på slikt” (Sæle 2002k). Formuleringen ”på slikt” indikerer at Krekars sak ikke er enestående. I 2008 knyttes det økonomiske perspektivet også til en appell om urettferdighet. Utgangspunktet er et muslimsk opprør i Danmark, som generaliseres til et opprør mot hele Europa: ”Vi delte våre goder - og våre trygder. Vi fortjener ikke det danskene nå har opplevd”(Norge IDAG 2008e). ”Vi”, avisa, leserne og andre europeere, har altså gitt av våre goder, og slik ofret, angivelig uten å få noe igjen.

Framstillingen av islam som en sikkerhetsmessig trussel finner gjenklang i *Magazinet/DagenMagazinet*s ledere. Det økonomiske perspektivet er imidlertid kun til stede i *Norge IDAG*. Videre tar kun *Norge IDAG* innvandringsspørsmålet med ut i den norske partifloraen, der de berømmer FrPs innvandringspolitikk fordi den ”stiller krav”, i motsetning til ”snillisme-partiet SV” (Sæle 2002m).

8.5.10. Abortsaken

Helt fra 1999-årgangen retter Sæle fokus mot det som forstås som ”den drepande demografiske utviklingen” (Sæle 1999a), som følge av ”lave fødselstall og høye aborttall” (Sæle 1999e). Den befolkningsmessige utviklingen tenkes å få fatale økonomiske konsekvenser: ”Pensjonene våre er i fare. Helsetjenestene våre kan ryke. Økonomien kan crashlande” (Sæle 1999a). I 2002 og 2008 forsterkes de foruroligende fremtidsutsiktene, der hele *Europa* tenkes å stå i fare: ”nå blir det født så få barn at Europa kan gå under”(Norge

IDAG 2008h). Fra 2002 finner vi imidlertid ikke bare et økonomisk trusselbilde. Avisas løfter også fram den demografiske trusselen mot ”europiske folkeslag”. Avisas kilde er den amerikanske journalisten Pat Buchanans advarsler mot hvordan ”hvite europeiske folkeslag” vil bli i mindretall, og fremmedkulturelle i flertall i europeiske byer. ”I Oslo skjer det samme” konkluderer Sæle (Sæle 2002p). Med utgangspunkt i en forbindelse mellom aborter og demografi, knyttes altså abortsaken både til økonomiske krisetider, og utrydding av ”europiske folkeslag”.

Avisa spår at vi snart vil se at ”politikere må kripe til korset fordi de har feilet slik at velferdsstat, pensjoner og økonomi går i stå” (Sæle 2002p). Kritikken mot abortpraksisen rettes mot en politisk administrasjon som har feilet gjennom sin liberale abortlovgiving. Et nytt trekk ved 2002-årgangen er hvordan avisa også synliggjør partipolitiske standpunkt i saken. Avisa viser til hvordan ”Valgerd tenker demografi” og fører ”god kristen politikk” ved å ville gi ekstra pensjonspoeng til kvinner som føder barn (Ystebø 2002), og hvordan KrF, med støtte fra regjeringen og SV fikk vedtatt forbud mot blant annet forskning på befruktede egg. Avisa gir honnør til SV i denne saken, partiet hevdes å ha ”forsterket sin tendens til verdiprofil” (Sæle 2002i). Dette underbygger avisas partipolitiske tilnærminger, der sak, og ikke partiideologi, kommer først.

8.5.11. Homofili

Homofili er nytt tema i 2008, og er i hovedsak relatert til debatten rundt ny kjønnsnøytral ekteskapslov. I *DagenMagazinet* ble ekteskapsloven sett på som et angrep på *Guds skaperverk*. I Norge IDAG er det ødeleggelsen av den kristne kulturen som står i fokus. Regjeringen ”spiller russisk rulett med kulturen” ved å gå ”foran med å avskaffe det kristne ekteskapet vårt samfunn har bygget på i over 1000 år” (Norge IDAG 2008t). Å rokke ved samfunnets kulturelle forankring i kristne verdier, betyr samtidig å rokke ved grunnlaget som har gitt oss velstand og suksess. Også i *DagenMagazinet* ble det advart mot de samfunnsmessige konsekvensene ved å rokke ved den kristne ekteskapsdefinisjonen. Årsaken bak disse konsekvensene blir angitt som religiøse: bruddet på Guds ord medfører straff fra Gud. I Norge IDAG er bibelforankringen dempet, mens kristendommens verdier og normer framstår som en oppskrift på suksess mer allment. Med tanke på homofile partnerskap knyttes suksessoppskriften også til samfunnets overlevelse:

kristendommen har det eneste syn som er tilpasset utviklingen og reproduksjonen. De andre har blandet spørsmålet om en god og likeverdig behandling av homofile inn i spørsmålet om ekteskap og reproduksjon (Norge IDAG 2008g).

Forestillingen om en dramatisk *demografisk* situasjon i Norge og Europa trekkes slik også inn i homofilidebatten.

I *DagenMagazinet* ble leserne formant om bevissthet rundt bruken av sekulære argumenter. I *Norge IDAG* er oppfordringene langt mer praktisk orienterte. Under spørsmålet ”Hvorfor vinner de kristne i USA - mens de taper i Norge?” lister avisa opp ulike aksjonsformer til anvendelse, som SMS-aksjoner rettet mot stortingsrepresentanter, og deltakelse på nominasjonsmøter. Veien til seier i kampen for ekteskapsloven handler om å utnytte de mulighetene *demokratiet* tilbyr: ”vi kan seire når det gjelder ekteskapsloven - om vi bare bruker de praktiske metodene overfor det politiske liv som vi har til disposisjon” (Sæle 2008d)

Til forskjell fra *DagenMagazinet* belyser *Norge IDAG* ekteskapslovens betydning *partipolitisk*. Avisas hevder loven endrer norsk politikk, og framhever samarbeid mellom KrF og FrP som det eneste mulige alternativ for en mulig omkamp om den gamle ekteskapsloven: ”Den eneste måten å få til en omkamp om ekteskapet på er at KrF innleder regjeringsforhandlinger direkte med Fremskrittspartiet” (Norge IDAG 2008r).

8.5.12. Alkohol og pornografi

Avisas behandling av norsk alkoholpolitikk har paralleller til abortsaken. Også her er det *økonomiske* perspektivet dominerende: ”Samfunnets totale regning årlig for alkoholreparasjoner kan øke fra 50 til 100 milliarder kroner” (Sæle 2002o). Dette til forskjell fra *DagenMagazinets* allmenne argumenter som hadde forankring i en helsediskurs. Økningen i alkoholforbruk, og dermed også av samfunnskostnader, knyttes videre til landets økende *avkristning*: ”Avkristningen koster Norge dyrt. For nå er det helt klart at når den kristne vekkelseskulturen mister taket, er det kong alkohol (...) som tar over” (Sæle 2002o). Dette underbygger avisas syn på kristendommen generelt, som nøkkelen for velstand og seier.

Også pornografitemaet har paralleller til behandlingen av abortsaken, her med tanke på det demografiske aspektet: ”Gud gav oss seksualiteten for at livet skulle blomstre. I stedet har vi

omgitt den med død og undergang, med porno og abortindustri” (Sæle 2002e). Pornografien settes altså i sammenheng med synkende befolkningstall.

8.5.13. Fattigdom og klima

Fattigdom og klima er nye tema i 2008. Fattigdomstematikken retter seg mot Norges økonomiske støtte til Afrikas kristne: ”de kristne bekjemper AIDS og fattigdom i Afrika og gjør like mye som FN” (Norge IDAG 2008a). *Norge IDAG* ser for seg en *dobling* av u-hjelpsstøtten til Afrika, og hevder å få støtte fra tidligere fremskrittspartipolitiker Carl I Hagen: ”Carl I Hagen var som første norske stortingspolitiker åpen for det (dobling av u-hjelpen til Afrika, min anm.) i Forum sist høst” (Norge IDAG 2008a). Samtidig rettes det sterk kritikk mot den sittende, rødgrønne regjeringen, for å favorisere muslimer i Midtøsten, og ignorere kristne i Afrika: ”Hvorfor veier noen få tusen liv på arabisk side (...) mer enn syv millioner liv i Afrika?” (Norge IDAG 2008d).

Norge IDAGs engasjement i klimapolitikken begrunnes ut fra to perspektiv: På den ene siden argumenterer avisa ut fra omsorgen for skaperverket: ”Vi må forlange skaper-omsorg straks, som de evangelikale vekkelseslederne i USA” (Sæle 2008b). På den andre siden har avisa et sikkerhetsperspektiv på klimaspørsmålet. Ved at vi gjør oss mer uavhengig av oljen, er vi indirekte med på å motvirke islamsk terrorisme, finansiert av oljepenger: ”Bare slik kan vi fjerne det økonomiske grunnlaget for islamsk terror”(Sæle 2008c). I følge *Norge IDAG* er *løsningen* på klimaspørsmålet er en ny politikk. Som i fattigdomsspørsmålet legger avisa seg også her tett opp mot Fremskrittspartiet. Partiet berømmes for å ville føre en ”mer folkelig miljøpolitikk” (Norge IDAG 2008o), forstått som en politikk som bruker ”mer penger på forskning for å stanse CO₂, og mindre på hysteri”. Hysteriet knyttes opp mot det som oppfattes som ”moralisme” og ”forslag om enda mer kontroll, skatter og avgifter” på sosialistisk side i norsk politikk (Norge IDAG 2008o; Sæle 2008a). Avisa tar til orde for en miljøpolitikk, der CO₂ utslippene reduseres uten at det medfølger statlig inngripen i den enkeltes liv.

Vi ser med dette hvordan både fattigdomsspørsmålet og klimasaken relateres til norske partiers ståsted, der avisa hevdet å finne gjenklang i sine synspunkt hos Fremskrittspartiet i begge saker.

8.5.14. Økonomi og næringsliv

Det aspektet som skiller seg tydeligst ut i *Norge IDAG* i sammenlikning med *Magazinet/DagenMagazinet*, er avisas engasjement i økonomi og næringsliv. Temaet holdt seg stabilt gjennom alle tre årgangene. Innholdsmessig finner vi også små forandringer i de holdningene som formidles.

Avisa argumenterer for at Norges oljepenger må brukes til en *opprusting* av landets næringer. Samtidig må landets produktivitet økes, som ved senking av høyskatten som ”slår i hjel produktiviteten, og driver folk ut i arbeidsledighet” (Sæle 2002a). Ut fra dette ønsket kritiseres Arbeiderpartiet for å ”legge øde arbeidsplasser og ekspertise” (Sæle 1999l). Motsatt framstilles Fremskrittspartiet i et positivt lys. I forbindelse med stortingsrepresentant Åslaug Hagas brudd på strandloven, skriver for eksempel avisa: ”I et FrP samfunn ville hun sluppet all elendigheten hun nå står ovenfor” (Norge IDAG 2008j).

Avisas hovedfokus ligger på *vestlandskommunenes* småbedrifter, og bidrag til den nasjonale økonomien. Avisa setter søkelyset på hvordan ”småbedriftene i Osterøy” (Sæle 1999c), trues av høye avgifter, og hevder ”Vestlandet bidrar med 70 prosent av inntektene til statskassen og får bare 28 prosent tilbake” (Norge IDAG 2008c). Det regionsspesifikke fokuset kan forstås i lys av avisas lesergruppe. I følge tall fra Mediebedriftenes Landsforening er alle avisas abonnenter plassert i Hordaland kommune, helt fra avisa først ble registrert i 2002 til 2008 (Mediebedriftenes Landsforening 2009). Sett fra dette perspektivet kan avisas næringslivsfokus sammenliknes med andre *lokalavisers* tilpasninger til lesergruppen.

8.5.15. Oppsummering

Norge IDAG har et sterkt fokus på kristen mobilisering, basert på et ønske om å bevare og styrke kristendommens makt og posisjon i samfunnet. Bak fokuset på mobilisering fant vi forestillingen om kristendommen som *nøkkelen* til velstand, økonomisk vekst, sikkerhet og seier. Kristendommen framstår med andre ord som et overordnet *middel* for samfunnsmessig suksess. Dette til forskjell fra *DagenMagazinet*, der kampen for kristne verdier ble sett på som et mål i seg selv, jamfør idealet om bibeltroskap.

Ut fra dette overordnede ønsket, forsøkte avisa å mobilisere sine kristne lesere til kamp for utvalgte saker, som er godt representert i avisa. Av de politiske sakene avisa fokuserte på

gjenfant vi flere saker som også stod sentralt i *Magazinet/DagenMagazinet*. Flere av disse kan knyttes til et forsvar av kristen moral, slik som kampen mot abort og homofili, og kampen for friskolene. På samme måte som i *Magazinet/DagenMagazinet* var også Israelstøtte et sterkt representert tema. Til forskjell fra *DagenMagazinet*, der den religiøse argumentasjonen var dominerende innenfor flere tema, var argumentene i stor grad allmenne, med særlig fokus på økonomi og demografi. Dette kan forstås i lys av avisas overordnede mål om økonomisk vekst og velstand. Av temaer som kun var representert i *Norge IDAG* fant vi både moralsk orienterte saker, som pornografi, fattigdom og klima, og ledere relatert til økonomi og næringsliv. Sistnevnte med et tydelig lokalt fokus rundt avisas nedslagsfelt på Vestlandet.

Sakene ble fremmet på flere måter. For det første ved å definere hvilke spørsmål kristne særlig må samle seg om, og ved å synliggjøre hvilke politiske partier som i størst grad tenkes å sammenfalle med avisas holdninger. Videre ved å foreslå konkrete mobiliserings- og aksjonsformer kristne på grasrota kan ta i bruk for å påvirke politisk. Sist ved å ta i bruk en sterkt polariserende retorikk. *Norge IDAGs* fiendebilder var ideologisk definert, og avisa talte da også om de kristnes deltakelse i en ”åndskamp”. Blant avisas fremste fiender fant vi den politiske venstresiden og massemediene, begge tilknyttet sosialistisk, humanistisk og ateistisk ideologi.

9. Avsluttende analyse

Vi har nå kommet til den avsluttende analysen, og det er på tide å diskutere analysefunnene fra de norske avisene i lys av New Christian Right-diskursen. I innledningskapittelet ble religionssosiolog Grace Davies påstand om at New Christian Right ikke finnes i Europa omtalt. Davies utgangspunkt var New Christian Right forstått som en sosial bevegelse av konservative kristne, som har en reell politisk innvirkning i den nasjonen det er snakk om, og som har gjort utstrakt bruk av såkalt televangelisme for å nå fram med sitt budskap (Davie 2007: 151). Vi har undersøkt New Christian Right fra et annet perspektiv enn Grace Davie, nemlig ut fra en diskursforståelse som rommet både virkelighetsoppfatninger og diskursens institusjonelle forankring. Finner Davies påstand gjenklang også ut fra vårt perspektiv? Hva er likt og hva er forskjellig fra New Christian Right-diskursen i de norske avisene?

Jeg vil i denne sammenliknende analysen undersøke hvordan funnene fra analysen av *Magazinet/DagenMagazinet* og *Norge IDAG* forholder seg til NCRs kampsaker, fiendebilder og institusjonelle forankring. Innledningsvis vil jeg imidlertid undersøke hvordan avisene forholder seg til et annet grunnleggende kjennetegn ved NCR: det politiske engasjementet.

9.1. Religion og politikk i avisene

Analysen av *Magazinet/DagenMagazinet* viste store endringer i avisa, både innholdsmessig og formalt, fra 1996 til 2002. Vekkelse, åndelig lederskap og menighet opptok hovedandelen av lederartiklene i 1996. Avisa framstod på denne tiden hovedsakelig som en vekkellesavis, tydelig laget for og av mennesker i et avgrenset vekkelleskristent miljø. I 2002 var disse temaene trengt til side til fordel for en kraftig økning av ledere rettet mot politiske saker og norsk partipolitikk. Fra 1996 til 2002 fant vi med andre ord en tydelig *politisering* av *Magazinet*. Med denne politiseringen fant vi også en økning i bruken av allmenne argumenter i avisa. Dette kan tolkes som en tilpasningsstrategi til den offentlige debatten. Fra dette perspektivet har 2002-årgangens politisering likhetstrekk med NCR. Et av den amerikanske bevegelsens nyere utviklingstrekk var nettopp retoriske tilpasninger for å appellere til et bredere publikum, også utover religiøse miljøer.

Vekkelsestematikken fortsatte å minske i omfang fra 2002 til 2008. Antallet ledere som omhandlet bibeltroskap økte imidlertid. Dette ble forklart med fusjonen med *Dagen*, som med sine røtter i det vestlandske bedehusmiljøet førte en ny type kristendomsforståelse inn i avisa.

Selv om det politiske engasjementet fremdeles var til stede, ble den religiøse argumentasjonen nå mer framtrædende.

Norge IDAG holdt en mer stabil profil. Avisene hadde helt fra begynnelsen av en stor andel ledere rettet mot politiske saker, i tillegg til lederartikler som rettet seg mot de kristnes rolle i samfunnet. I sammenlikning med *Magazinets* første år, var vekkelser et lite dominerende tema i *Norge IDAG*. Avisenes behandling av temaet skilte seg imidlertid fra *Magazinets* ved å vektlegge vekkelserens samfunnsbyggende funksjon. Som i *Magazinets* 2002-årgang var den allmenne argumentasjonen dominerende i *Norge IDAG*. Begge avisene kan dermed sies å representere en politisk aktiv kristendom i Norge.

9.2. Kampsaker

Flere av de sentrale kampsakene i NCR-diskursen ble gjenfunnet i de norske avisene: motstanden mot homofili og abort, og kampen om ideologiformidlingen til oppvoksende generasjoner. Koplingen mellom NCR, Israelstøtte og islamskepsis, som er mer omstridt i forskningslitteraturen, kunne også gjenfinnes i begge av de norske avisene. Andelen ledere innenfor hver kampsak varierte imidlertid både mellom avisene, og mellom de ulike årgangene av hver avis.

Det politiske engasjementet og sammenfall i type kampsaker behøver likevel ikke å bety at avisene har latt seg influere av New Christian Right. Flere av disse kampsakene har for eksempel også stått sentralt i Kristelig Folkeparti. For å kunne si noe om eventuelle likhetstrekk eller forskjeller mellom kampsakene i NCR-diskursen og i de norske avisene, må vi dermed gå et skritt videre, og sammenlikne diskursene rundt de ulike sakene. Hvilke argumenter er det som brukes, og i hva slags sammenheng inngår sakene i?

9.2.1. Forsvaret av den tradisjonelle kjernefamilien

Ut fra forskningslitteraturen så vi hvordan forsvaret av den tradisjonelle kjernefamilien ofte framstilles som en overordnet kampsak i NCR (Buss & Herman 2003; Diamond 1998). Flere av bevegelsens kampsaker tenkes å være utledet fra dette familieforsvaret ved å representere ulike trusler mot familien.

Forsvaret av familien var imidlertid ikke den eneste sammenhengen NCR-kampsakene kunne innordnes i. Peter Beyer knyttet nemlig NCRs kampsaker til en forestilling om at moralsk opprustning vil medføre nasjonal framgang (Beyer 1994: 125). Også her spiller imidlertid familien en sentral rolle, nemlig som formidlere av den korrekte moralen til den oppvoksende generasjonen.

I verken *Norge IDAG* eller i *Magazinet/DagenMagazinet* var forsvaret av familien en eksplisitt uttalt kampsak. Analysen av de norske avisene gav imidlertid flere indikasjoner på at vernet av familien er en bakenforliggende faktor for avisenes kampsaker. Særlig gjelder dette i omtalen av homofili, og i kampen for kristne friskoler. Jeg vil komme tilbake til disse indikasjonene når vi i det videre vil sammenholde avisenes dekning av de familieorienterte kampsakene i NCR-diskursen.

9.2.2. Selvbestemt abort

I NCR-diskursen blir abort betraktet som mord, og slik brudd på kristen moral. I *DagenMagazinet* kom abortsaken først til syne som egen sak i 2008. Også her ble abort betraktet som mord, og *DagenMagazinet* mente det ikke burde legges skjul på dette i den offentlige debatten. Retorikken har likhetstrekk med det tidlige NCR, der sterke virkemidler ble brukt for å minske aksepten for abort i offentligheten.

I en av *DagenMagazinets* ledere fant vi imidlertid også bruk av allmenne argumenter. Disse argumentene sammenfalt med argumentasjonen som ble brukt i *Norge IDAG*, der abortmotstanden helt fra avisas begynnelse ble knyttet opp mot en antatt dramatisk befolkningsmessig nedgang i Europa. Dette ble hevdet å gi fatale økonomiske og sosiale konsekvenser. Den liberale abortlovgivingen ble sett på som en sentral del av årsakene til denne utviklingen. At ansvaret legges på politisk nivå, abortlovgivingen, og ikke de enkelte kvinnene, har likhetstrekk med NCR-diskursens nyere dreining. Forskningslitteraturen påpekte her en utvikling vekk fra stigmatiserende beskrivelser av kvinner som velger abort, til et økt fokus på lovverket bak.

Norge IDAGs økonomiske argumenter synes imidlertid å stå langt fra NCR-diskursen. Dette endrer seg om vi fokuserer på den *ideologiske* sammenhengen som abortspørsmålet inngår i i avisa. Abortsaken ble i *Norge IDAG* satt i forbindelse med Norges økonomiske situasjon og

sosiale velstand. Denne tankegangen har likhetstrekk med Beyers teori om NCRs ideologiske overbygning – nemlig at motstanden mot abort henger sammen med en fordring om økt kroppskontroll, og slik moralsk gjenopprusting, som tenkes å styrke nasjonens globale makt og posisjon. Det globale fokuset er ikke tilstede i *Norge IDAG*, men vi gjenfinner den samme koplingen mellom moralsaker og nasjonal styrke.

9.2.3. Homofili

Forskningslitteraturen om NCR viste til ulike type argumentasjon mot homofili. Fra et kristent moralsk perspektiv blir homofili forstått som en syndig og skadelig seksualitetsform. Homofile samliv og ekteskap settes i kontrast med det som oppfattes som den religiøst og sosialt sett korrekte familieformen, nemlig det heterofile ekteskapet. Motstanden mot homofili underbygger dermed bevegelsens forsvar av den tradisjonelle kjernefamilien. Motstandskampen dreier seg først og fremst om de homofiles angivelige forsøk på å *fremme* denne livsførselen ved å gjøre krav på ulike rettigheter. Når det gjaldt homofile som ikke engasjerte seg i denne rettighetskampen, finner vi et frelsesperspektiv i diskursen.

Ulike trekk fra NCR-diskursens argumentasjon i homofilisaken ble gjenfunnet i ulike årganger av *Magazinet/DagenMagazinet*, og vi fant forskjellige argumenter innad i hver årgang. Som i NCR-diskursen stod de homofiles *rettighetskamp* i sentrum for *Magazinets* motstand mot homofili i 2002. NCRs kopling mellom denne rettighetskampen, og de homofiles angivelige forsøk på å spre en umoralsk livsførsel, var imidlertid kun til stede i Ekmans ledere. I Selbekks og Aalbergs ledere ble de homofiles rettighetskamp kritisert i lys av allmenne argumenter, noe som kan tyde på en tilpasningsstrategi til den offentlige debatten. Også i forskningslitteraturen om NCR-diskursen ble bruken av allmenne argumenter i homofilidebatten påpekt, som når det ble trukket forbindelseslinjer mellom homofili og HIV/AIDS. Selbekks konstatering av at ”unger har best av en far og en mor”, kan videre leses som et signal om at *Magazinets* engasjement i homofilisaken er knyttet opp mot et forsvar av den heterofile familieformen, i likhet med NCR-diskursen.

I 2008 fant vi en ny dreining i avisdiskursen med en mildere tilnærming overfor homofile som ikke fremmet egne rettigheter, men derimot led under sin egen ”naturstridige legning”. Denne tilnærmingsmåten til homofile har likhetstrekk med NCR-diskursens *frelsesperspektiv*, der

muligheten for omvendelse var mer dominerende enn fordømmelse. Et nytt trekk var også oppfordringene til å fastholde argumentenes Bibelske forankring i den offentlige debatten. Disse oppfordringene finner liten gjenklang i NCR-diskursen, der nettopp tilpasningen av argumentene til en bredere tilhørerbase ble fremhevet.

I *Norge IDAG* ble homofili et tema først i 2008, i forbindelse med avisas motstand mot den kjønnsnøytrale ekteskapsloven. De kristne moralske argumentene i NCR-diskursen finner liten gjenklang i avisa. Derimot kan argumentasjonen igjen knyttes opp mot Beyers forståelse av NCR. *Norge IDAGs* motstand mot homofile ekteskap dreide seg nemlig først og fremst om Norge og Europas *framtidsutsikter*. Homofile ekteskap brøt med den kristne ekteskapsinstitusjonen, som i følge avisa har sikret oss velstand og suksess.

9.2.4. Feminisme

I forskningslitteraturen ble det påpekt en ambivalens i NCR-diskursens forestillinger om feminisme og tradisjonelle kjønnsroller. Bevegelsens opprinnelige motstand mot feminisme, begrunnet med feministenes forkludring av tradisjonelle kjønnsroller, ble vanskelig ettersom flere av bevegelsens kvinner selv brøt med tradisjonelle kjønnsrollemønstre. Utviklingen kunne knyttes til oppkomsten av begrepet ”radikal feminisme”, som blir knyttet til en ideologi som aktivt søker å undergrave kvinners særegenheter.

Sett i lys av *Magazinets* 2002-årgang synes nettopp denne spenningen å komme til syne. Trusselbildet i Aps kvinnebevegelse på den ene siden, og berømmelsen av den konservative kvinnelige biskopen Riksaasen Dahl på den andre, gav et tvetydig bilde av avisas syn på tradisjonelle kjønnsrollemønstre. I verken *DagenMagazinet* eller *Norge IDAG* var imidlertid feminisme eller tradisjonelle kjønnsroller et eksplisitt uttalt tema. En mulig tolkning på dette er at likestillingsidealet står så sterkt i Norge at det også har fått innpass i de kristne konservative miljøene som avisene representerer, og henvender seg til.

9.2.5. Utdanningsarenaen: kampen om verdiformidlingen

Kampen om *ideologiformidlingen* står sentralt i NCR-diskursen. Kampsaken har rot i en frykt for at statlige institusjoner, særlig den offentlige skolen, formidler en liberal ideologi på kollisjonskurs med bevegelsens egne verdier og holdninger. Som en konsekvens av dette framstår hjemmeundervisning som den beste løsningen. Fordi disse initiativene har blitt møtt

med restriksjoner og krav fra statlig hold, har *foreldres rett* til å undervise egne barn, uten statlig innblanding, blitt en kampsak NCR. I forskningslitteraturen ble det imidlertid også påpekt et engasjement rettet mot verdiformidlingen i den *offentlige* skolen. Dette var begrunnet ut fra et overordnet mål om at samfunnet som helhet skal ordnes etter bibelsk mønster.

Mens retten til hjemmeundervisning uten statlig innblanding står i fokus i NCR-diskursen, rettes kampen mot statlige reguleringer av *kristne friskoler* i de norske avisene. Dette må forstås i lys av forskjellene i utdanningssystemene, der restriksjonene for private skoler er strengere i Norge enn i USA.

Argumentasjonen som blir benyttet er uansett nært beslektet. I begge avisene fant vi *foreldrerettargumentet* med tanke på skolevalget for egne barn. Kampen for friskoler ble både i *Magazinet* i 2002 og i *Norge IDAG* gjort gjennom allmenne argumenter, først og fremst men henblikk på kvalitet. Er da friskolekampen drevet av et ønske om å skjerme egne barn fra ideologiformidlingen i den offentlige skolen, som i NCR-diskursen?

Måten begge avisene beskrev den offentlige skolen som *avkristnet* kan tolkes i denne retning. I både *Norge IDAG* og i *DagenMagazinet* fant vi da også et engasjement utover kampen for private skoler, nemlig styrkingen kristendommens posisjon i den offentlige skolen. Begge avisenes argumenter er beslektet med NCR-diskursens, men på ulik måte.

I *DagenMagazinet* var kampen mot avkristningen av den offentlige skolen en del av målet om å styrke kristendommens posisjon og makt i samfunnet generelt. Tankegangen har likhetstrekk med NCR-diskursen i måten rekristningen av skolen også i NCR-diskursen inngikk som en del av bevegelsens overordnede mål om at samfunnet ordnes etter bibelsk mønster.

I *Norge IDAG* ble kristendommens posisjon framstilt som en avgjørende faktor for et trygt og velfungerende samfunn. Argumentasjonen finner paralleller i Beyers teori om NCR-diskursen. Beyer hevdet utdanningsinstitusjonene framstår som et avgjørende punkt for hvorvidt den moralske opprustingen av befolkningen kan muliggjøres, og dermed helt avgjørende for nasjonens framtid (Beyer 1994: 124).

9.2.6. Israel

Av de studiene som så *Israelstøtten* som en sentral kampsak i NCR-diskursen, ble NCR hevdet å videreføre kristensionistiske forestillinger om at kristne er forpliktet til å arbeide for den jødiske folkets gjeninnsettelse i Israel.

Mye kan tyde på at *Israelstøtten* også i Norge i DAG og *Magazinet/DagenMagazinet* er forankret i kristensionistiske forestillinger. I begge avisenes første årganger ble norske medier refset for å gi en angivelig skjev nyhetsdekning av Israel-Palestinakonflikten, til palestinerne fordel. I 2008 fant vi en dreining i begge avisdiskursene mot at avisene selv tilbød en *alternativ* nyhetsdekning fra et Israelfvennlig ståsted. Overgangen fra religiøs til allmenn argumentasjon i 2002, og overgangen fra mediekritikk til egen dekning av Israel-Palestina konflikten kan fra et kristensionistisk perspektiv tolkes som pragmatiske tilpasninger i arbeidet for å støtte Israel- og det jødiske folkets sak.

Når det gjelder *Magazinet/DagenMagazinet* finner vi også flere likhetstrekk med NCR-diskursen. Omtalen av Iran gjør det nemlig aktuelt å spørre om avisa er påvirket av forfattere som John Hagee, som i følge forskningslitteraturen hadde en betydelig innflytelse på NCR-diskursen rundt Israelspørsmålet. I Hagees *Jerusalem Countdown* blir det argumentert for et militært angrep på Iran, som angivelig har inngått en allianse med andre muslimske nasjoner med mål om å angripe Israel. Også i *DagenMagazinet* ble det oppfordret til et snarlig angrep på Iran fra USAs side, og fredelige initiativ ble ansett som naivt og farlig.

En alternativ tolkning er at avisa er influert av nykonservativ ideologi. Også innenfor denne ideologien ble det fremmet en angrepsvennlig utenrikspolitikk med mål om demokratisering, noe som kan koples til avisas ønske om å angripe den islamske staten Iran. Bruk av allmenn argumentasjon, til forskjell fra Hagees endetidsforestillinger, kan underbygge dreiningen mot nykonservatisme.

9.2.7. Nye utviklingstrekk

I forskningslitteraturen ble det stilt spørsmål ved hvor vidt NCR ville ta opp i seg nye utviklingstrekk i den evangelikale gruppen. Utviklingstrekkene dreier seg om en utvidelse av bevegelsens interesseområder, som også innlemmer temaer som klima, og bekjempelse av fattigdom og HIV/AIDS.

I *Magazinet/DagenMagazinet* ledere var ingen av disse temaene omtalt. I *Norge IDAG* fant vi derimot både fattigdomstematikken og klimaspørsmålet i avisas 2008-årgang. Dette kan tale for at avisa reflekterer liknende utviklingstrekk i det kristenkonserervative miljøet i Norge som man finner i det evangelikale miljøet i USA. Et utviklingstrekk i det evangelikale miljøet i USA var imidlertid at det politiske aspektet ble mindre vektlagt. Det ble derfor stilt spørsmål ved hvor vidt også det politiske engasjementet i NCR ville dempe seg. Dette trekket var ikke reflektert i *Norge IDAG*, der partipolitiske tilnærminger til de ulike sakene ble poengtert og vurdert. Om avisa reflekterer utviklingstrekk i det kristenkonserervative miljøet i Norge, synes dermed hovedprosjektet å være å påvirke lesernes politiske holdninger i disse spørsmålene.

9.3. Fiendebilder

I forskningslitteraturen ble polariseringer og fiendebilder trukket fram som et kjennetegn ved NCR-diskursen. Fiendebildene kan identifiseres både på nasjonalt og globalt nivå. I nasjonal sammenheng fremheves den såkalt *sekulære humanismen*, som representerer en menneskesentrert ideologi i konflikt med NCR-diskursens Gud-sentrerte ideologi. I følge Beyer er forestillingene om den sekulære humanismen tett knyttet opp mot et annet og globalt fiendebilde, nemlig kommunismen. Noen hevdet imidlertid at islam overtok kommunismens fienderolle etter murens fall. Her pekte forskningen i ulike retninger.

I både *Magazinet/DagenMagazinet* og *Norge IDAG* fant vi tydelige ”fiender” som avisene opponerte mot. Flere av disse fiendebildene har også likhetsrekke med NCR-diskursens sekulære humanisme. Dette vil belyses i det videre.

9.3.1. Den sekulære humanismen

I *Magazinet* så vi en markant endring i avisdiskursens fiendebilder fra 1996 til 2002-årgangen. I 1996 framstod liberalteologien som vekkelseskristnes fremste fiende. Da avisa begynte å omtale politikk i 2002, var det Arbeiderpartiet og den sosialistiske venstresiden i norsk politikk som ble avisas hovedfiende. Arbeiderpartiet ble hevdet å ha sterke antipatier mot kristne hjertesaker, og for å arbeide for en avkristning av Norge. Partiets ideologi framstod som en motpol til avisas kristne ideologi. Polariseringene mellom de to ideologiene likner NCR-diskursens grensedragnings mellom den sekulære humanismens menneskesentrerte ideologi og bevegelsens Gud-sentrerte.

Polariseringen mellom bibeltro kristne og sosialistiske partier stod sterkest i *Magazinets* 2002-årgang. I 2008 kunne avisa eksempelvis berømme Arbeiderpartipolitiker Arild Storberget for hans avholdsstandpunkt. Liberalteologien, fiendebildet fra 1996, kom samtidig inn i diskursen igjen. Endringene i fiendebilder kan, på samme måte som i diskursen rundt kampsakene, sees i sammenheng med fusjonen med *Dagen*, der det forsterkede idealet om bibeltroskap igjen gjør liberalteologien til en sentral fiende.

I *Norge IDAG* merket vi oss en mer krigersk retorikk enn i *Magazinet/DagenMagazinet*. I forskningslitteraturen ble NCR sett på som en sentral pådriver for polariseringene i den såkalte kulturkrigen mellom konservative religiøse på den ene side, og liberale og sekulære på den andre. *Norge IDAGs* retorikk kan sies å legge opp til tilsvarende polarisering. Også her ble det talt om de kristnes deltakelse i en *åndskamp*.

Avisas fiender i denne ”åndskampen” kom til syne i de ulike kampsakene. I skolesaken var det regjeringens antatte avkristning avisa opponerte mot, i abortsaken var det den liberale lovgivingen, og når det gjaldt både homofili, fattigdom og klima var det den rødgrønne ”sosialistiske”, regjeringens politikk. Det er med andre ord den *ideologiske overbygningen* som angripes. Dette har klare likhetstrekk med NCR-diskursens fiendebilder.

Ideologien avisa opponerer mot har fellestrekk med NCR-diskursens sekulære humanisme. Avisas forestillinger om ”staten”, ”liberal lovgiving”, og den ”rødgrønne regjeringen” har alle til felles at de knyttes opp mot en menneskesentrert ideologi. I NCR-diskursen knyttes den sekulære humanismen opp mot ønsket om en sterk stat. Dette synes også å ligge bak den rødgrønne regjeringen framstår som *Norge IDAGs* fiende i lederne rettet mot næringsliv og økonomi. Her var det nettopp statlige reguleringer, i form av skatter og avgifter, som ble angrepet.

I både *Norge IDAG* og i *Magazinets* 2002-årgang ble det trukket eksplisitte forbindelseslinjer mellom dagens sosialistiske partier og kommunistisk ideologi. Dette forsterker likhetstrekkene mellom fiendebildet i den sosialistiske venstresiden og NCR-diskursens sekulære humanisme, der nettopp koplingen til internasjonal kommunisme ble framhevet.

I følge Beyer representerte imidlertid kommunismen den eksterne *legemliggjørelsen* av det den sekulære humanismen leder Amerika mot. Kommunismen synes slik å fylle behovet for

et konkret og håndgripelig fiendebilde. Fra dette perspektivet hevdet Beyer at kommunismen mistet sin funksjon som fiendebilde etter murens fall. I de to norske avisene synes koplingene til kommunismen først og fremst og fungere som en *forsterker* av fiendebildet i den sosialistiske venstresiden. Avisene appellerer til antikommunistiske holdninger, og bekrefter et fiendebilde som Beyer hevdet ble lagt dødt etter den kalde krigen.

I 2008 forsvant imidlertid de eksplisitte koplingene til kommunistisk ideologi i *DagenMagazinet*. Samtidig ble islam et tydeligere fiendebilde. Fiendebildet i islam vil belyses i det videre.

9.3.2. Islam

Islam framstod i økende grad som et fiendebilde i *Magazinet/DagenMagazinet*. Måten islam framstod som en genuint voldelig religion hadde paralleller til bøker med tilknytning til NCR, slik som *Islam og Terrorisme* av Mark Gabriel fra 2003. I 2008 kunne fiendebildet islam gjenfinnes i flere politiske saker, slik som i EU-spørsmålet og indirekte i forbindelse med beskrivelsen av Israels fiender.

I forskningslitteraturen om NCR ble det stilt spørsmål ved om islam har overtatt kommunismens rolle som NCRs globale fiende. Islams forsterkede fiendestatus gjennom de tre årgangene av *Magazinet/DagenMagazinet*, og bortfallet av eksplisitte referansene til kommunismen i 2008, synes å underbygge denne påstanden. Videre ble det hevdet at islam i større grad framstår som fiendebilde i nasjonale grupperinger av NCR, som i mindre grad har tenkt på alliansebygging med muslimske grupperinger på et globalt plan. Sett fra dette perspektivet kan *Magazinet/DagenMagazinet*s islamskepsis leses som et NCR-trekk. Når det gjelder allianser rundt enkeltsaker i nasjonale fora var Selbekk likevel ikke kategorisk avvisende.²⁵

Fra 2002 markerte *Norge IDAG* et innvandringskritisk standpunkt, da særlig mot innvandring fra muslimske land. Avisas bekymring for islamsk terrorisme gjør det nærliggende å se den nye tematikken i lys av terroranslaget mot USA 11. september 2001. Islam i seg selv var imidlertid et langt mindre fremtredende fiendebilde i *Norge IDAG* enn i *Magazinet/DagenMagazinet*. Forskningslitteraturen om NCR påpekte en ambivalens i

²⁵ Allianser mellom konservative kristne og muslimer i Norge så vi da også i 2005, i forbindelse med kampen mot kjønnsnøytral ekteskapslov (Hagen 2005).

bevegelsens tilnærminger til islam. I tillegg til fiendtlige tilnærminger, både nasjonalt og i forbindelse med bevegelsens Israelforestillinger, er det også grupperinger i bevegelsen som ser muslimer som mulige alliansepartnere. Retorikken i *Norge IDAG* kan dermed tenkes å reflektere noe av den ambivalensen til islam som også ble antydnet i NCR-diskursen.

9.4. Institusjonell forankring

I kartleggingen av NCR-diskursen, så vi også på diskursens *institusjonelle* forankring. Denne undersøkelsen av diskursens materielle side ble gjort med henblikk på NCR-bevegelsens strukturelle oppbygging, sentrale organisasjoner, lederskap og mobiliseringsstrategier. Siden undersøkelsen av den norske konteksten avgrenser seg til en analyse av lederartikler, og ikke av organisasjoner eller menigheter, er det vanskelig å si noe om NCR-diskursens institusjonelle forankring i Norge. Like fullt har avisene gitt en pekepinn på likheter både i forhold til menighets- og lederskapsidealer og ulike mobiliseringsstrategier. Disse funnene kan gi indikasjoner på om avisene er inspirert av spesifikke måter å aksjonere og organisere seg på.

9.4.1. Alliansebygging og lederskap

I sammenlikning med *Norge IDAG*, hadde *Magazinet* i de første årene et langt større fokus på menighet og lederskap. Holdningene som ble formidlet gir indikasjoner på både fellestrekk og forskjeller i forhold til NCRs institusjoner.

Forskningslitteraturen om NCR-diskursen viste hvordan de sentrale organisasjonene har utviklet seg til å bli mer inkluderende, og åpnet for *allianser* rundt enkeltsaker på tvers av konfesjonelle skiller, og til en viss grad også på tvers av religiøse retninger.

I *Magazinet* så vi en utvikling fra skarpe grensedragninger rundt det vekkelseskristne miljøet i 1996, til at bibeltroskapen ble framsatt som en fellesnevner for konservative kristne i 2002. Aalberg åpnet også for allianser mellom konservative protestanter og katolikker i enkeltsaker. Tankene har slik likhetstrekk med utviklingen innenfor NCRs organisasjoner. I analysen av *DagenMagazinet* i 2008 ble det imidlertid advart mot slike allianser, og vi fant en skarpere grensedragning rundt konservative protestanter. Som nevnt i forbindelse med islam, ble det også utvist skepsis mot alliansebygging med muslimske grupperinger.

I forskningslitteraturen om NCR-diskursen blir bevegelsens sterke lederskikkelser påpekt. I *Magazinet/DagenMagazinet* merket vi oss en markant endring i avisas lederskapsidealer fra 1996 og 2002 til 2008. I de to første årgangene stod den åndelige lederens autoritet og gudgitte rolle sentralt. Avisas lederskapsidealer hadde slik likhetstrekk med NCRs lederskikkelser, som også blir beskrevet som markante autoriteter. I 2008 endret disse idealene seg, og avisa oppfordret til kritisk etterprøving på Bibelens ord, også av de åndelige ledernes forkynnelse.

9.4.2. Mobilisering

I *Magazinet/DagenMagazinet* så vi en markant politisering i 2002. Fra 2002 oppfordret avisa sine lesere til kristent samfunnsansvar, og formidlet holdninger og partipolitiske preferanser i spesifikke kampsaker. Dette har likhetstrekk med NCR. NCR er imidlertid kjennetegnet ved måten bevegelsen maktet å nå fram til, og mobilisere sine tilhengere. Bevegelsen gjør for eksempel utstrakt bruk av moderne teknologiske virkemidler for å nå fram med sitt budskap, og oppfordret til deltakelse ved nominasjonsmøter. I *Magazinet/DagenMagazinet* ble det gitt få konkrete retningslinjer for *hvordan* det politiske engasjementet kan settes ut i praksis. Det ble med andre ord gitt få konkrete retningslinjer for politisk mobilisering.

Dette til forskjell fra Norge IDAG som helt fra avisas begynnelse gav svært konkrete retningslinjer på ulike aksjonsformer for å påvirke politisk. Disse mobiliseringsstrategiene hadde åpenbare likheter med NCRs strategier, og avisa poengterte også selv hvordan forbildet for aksjonsformene var hentet fra USAs politisk aktive konservative kristne. Avisas oppfordret til bevisst bruk av det demokratiske systemets muligheter, som deltakelse ved nominasjonsmøter og SMS-aksjoner rettet mot stortingspolitikere, og understreket behovet for kristne medier. Avisas oppfordringer legger seg med dette tett opp mot NCRs mobiliseringsstrategier gjennom det demokratiske systemet og gjennom utstrakt bruk av teknologiske virkemidler.

Om avisas ønsker om politisk mobilisering har gitt *praktiske konsekvenser* eller ikke faller utenfor denne oppgaven å vurdere. Med tanke på diskursens eventuelle politiske innvirkning, kan vi likevel merke oss to aspekter. Først avisas geografiske nedslagsfelt på Vestlandet, og mer spesifikt Hordaland. Dette så vi både ut fra tallene på den distriktsvise fordelingen av avisas abonnenter, og ut fra avisas lokale behandling av temaet økonomi og næringsliv. Ut fra

dette bildet kan vi vanskelig snakke om noen nasjonal politisk mobilisering. Videre måten avisa har måttet tåle sterk kritikk, også av andre kristne medier, nettopp for sine velgerveiledninger og mobiliseringer ved nominasjonsmøter i Hordaland (DagenMagazinet 2008d; Kallestad 2009). Dette kan tyde på at de NCR-inspirerte aksjonsformene har begrenset effekt i konservative kristne miljøer i Norge.

9.5. Oppsummering og konklusjon

Gjennomgangen har vist hvordan spørsmålet om New Christian Rights tilsynekomst i Norge, nærmere bestemt i to norske aviser, får ulike svar avhengig av hvilket perspektiv bevegelsen betraktes fra. Grace Davie vektla bevegelsens institusjonelle side, og konkluderte fra dette perspektivet med at NCR ikke finnes i Europa. I vår analyse lå hovedvekten på NCRs virkelighetsoppfatninger, i form av diskursen rundt spesifikke kampsaker og fiendebilder. Fra dette perspektivet har analysen vist at Davies påstand både kan motsis, og må nyanseres på flere punkter.

Når det gjelder NCR-diskursens institusjonelle forankring var Davies kjerneargument det europeiske fraværet av NCRs kanskje fremste medium, nemlig televangelismen. At det amerikanske NCR har kunnet styrke seg gjennom utstrakt bruk av TV-mediets, og at dette ikke gjenfinnes i samme grad i Europa, synes logisk sett i lys av både åpenheten i de amerikanske massemediene, og TV-mediets styrke i USA. Analysen av *Norge IDAG* har imidlertid vist at *viljen* til å opprette og styrke kristne medier, herunder kristne TV-kanaler, er til stede også i en norsk sammenheng. Opprettelsen av både *Norge IDAG* og *Magazinet/DagenMagazinet* kan i seg selv sees som et resultat av et slikt ønske.

Når det gjelder spørsmålet om politisk innflytelse, det andre kjerneargumentet for Davies påstand, kan vi vanskelig si noe sikkert ut fra vår analyse. Selv om begge avisene reflekterte typiske trekk ved NCR-diskursen, oppfordret til politisk engasjement, og i *Norge IDAGs* tilfelle til konkrete aksjonsformer sier ikke analysen noe om dette har gitt seg reelle utslag i form av politisk innvirking. Det vi imidlertid vet er at avisene har et begrenset opplag, og for *Norge IDAGs* vedkommende, et avgrenset geografisk nedslagsfelt. Dette styrker Davies påstand når det gjelder NCR-diskursens begrensede institusjonelle forankring i Europa.

I fremstillingen av NCR-diskursen trakk vi fram ulike forestillinger, argumenter og fiendebilder som var blitt tilknyttet bevegelsens sentrale kampsaker i løpet av de siste tiårene. Av de sentrale kampsakene vi identifiserte i NCR-diskursen var de aller fleste godt representert i de norske avisene. Analysen av de norske avisene viste videre påfallende mange likhetstrekk knyttet til både argumenter, fiendebilder og ideologiske trekk. Likhetstrekkene varierte imidlertid både mellom de to avisene, og mellom de ulike årgangene av hver avis.

I *Norge IDAG* var likhetene med NCR-diskursen mest påfallende med tanke på den *ideologiske overbygningen* avisas ulike kampsaker inngikk i. Her fant vi en tydelige likheter med Beyers teori om NCRs overordnede budskap: religiøs vekkelser, moralsk gjenoppbygning og nasjonal styrke. I *Norge IDAG* var styrkingen av kristendommens makt og innflytelse i saker som abort, homofili og i skolevesenet tett forbundet med samfunnets vekst, sikkerhet og styrke. Også i avisas ledere om vekkelser ble den antatt samfunnsoppbyggende funksjonen vektlagt.

I *Magazinet/DagenMagazinet* fant vi en langt større endring i avisprofilen gjennom de tre årgangene enn i *Norge IDAG*. Endringene avspeilet seg også med tanke på likhetstrekkene med NCR-diskursen. Utviklingen mellom 1996 og 2002 gav flere signaler på at avisa utviklet seg i retning av NCR-diskursen, både med tanke på hvilke politiske kampsaker som kom til syne i avisa, og argumentene som ble brukt. Også i 2008 gjenfant vi både kampsaker og argumenter med tydelige likhetstrekk med NCR-diskursen, men også trekk som i mindre grad finner gjenklang. Understrekingen av de religiøse argumentenes *førsteprioritet* i homofilidebatten var et av disse trekkene. Dette kan tyde på at NCR-diskursen møter konkurranse fra en annen diskurs i avisa, som til dels overlapper, men samtidig har et noe annet tyngdepunkt. Denne diskursen kunne knyttes til fusjonen med *Dagen*, der idealet om bibeltroskap og om å gjøre Guds ord kjent i offentligheten, synes å veie tyngre enn sakenes gjennomslag.

NCR-diskursens sekulære humanisme kunne gjenfinnes i flere av de norske avisenes mest sentrale fiendebilder, da særlig i den sosialistiske venstresiden i norsk politikk. I *Norge IDAG* holdt dette fiendebildet seg stabilt gjennom avisas årganger. I *Magazinet/DagenMagazinet* så vi en endring i 2008, der retorikken rundt den sosialistiske venstresiden var mindre polariserende, blant annet ved at koplingene til kommunistisk ideologi var fraværende.

Samtidig kom islam inn som et tydeligere fiendebilde. En mulig tolkning av denne utviklingen er at avisa reflekterte et nyere trekk i NCR-diskursen.

Alt i alt har analysen vist hvordan lederartiklene i både *Norge IDAG* og i *Magazinet/DagenMagazinet* legger seg nært opp til den amerikanske NCR-diskursen, både når det gjelder utvalget av kampsaker og diskursen rundt disse. Analysen har samtidig vist hvordan avisene har tilpasset kampsaker og argumentasjon til sine egne profiler, og til den norske konteksten. Vi kan med dette hevde å ha funnet *familielikheter* med NCR-diskursen i de to norske avisene. Med tanke på *DagenMagazinet* så vi imidlertid tydelig hvordan NCR-diskursen ikke står alene i avisa. Like fullt har analysen vist at påstanden om NCRs manglende tilstedeværelse i Europa er høyst diskutabel, særlig om man fokuserer på likheter i ideologisk overbygning, utvalgte kampsaker, argumentasjonen for disse og fiendebildene som utkrystalliserer seg i NCR.

10. Avsluttende refleksjoner

Denne oppgaven har dreid seg rundt et enkelt, men omfattende spørsmål: Finnes det nye kristne høyre i Norge? Spørsmålet får ulike svar avhengig av hva slags perspektiv fenomenet betraktes fra. I vår studie ble NCR belyst som en diskurs. Fra dette perspektivet fant vi en rekke fellestrekk mellom de to norske avisene som er undersøkt, *Norge IDAG* og *Magazinet/DagenMagazinet*, og NCR-diskursen, både når det gjaldt type kampsaker, argumentene rundt, fiendebilder og sakenes ideologiske overbygning. Samtidig så vi også hvordan disse likhetstrekkene ble kombinert med avisenes øvrige fokusområder. I *Norge IDAG* delte typiske NCR-saker plassen med et mer lokalt orientert fokus på næringsliv og økonomi, mens i *Magazinet* ble trekk fra NCR-diskursen kombinert med avisas fokus på det norske vekkelseskristne miljøet. Etter fusjonen med *Dagen* så vi hvordan fellestrekkene med NCR-diskursen delte plassen med delvis overlappende, men noe annen diskurs. Denne kunne knyttes opp mot *Dagens* forankring i bedehuskristendommen på Vestlandet.

De norske avisene representerte med andre ord ingen *kopi* av den amerikanske NCR-diskursen, men analysen har påvist en tydelig familielikhhet mellom avisene og NCR-diskursen. Denne familielikhheten gjør det meningsfullt å bruke begrepet ”det nye kristne høyre” også i en norsk kontekst.

Min oppgave har bare undersøkt en del av dette fenomenet i Norge. Jeg har påvist at NCR-diskursen kan gjenfinnes i to norske aviser. Dette sier imidlertid ikke bare noe om holdninger innad i de to avisredaksjonene. I lys av Faircloughs modell er det all grunn til å hevde at avisas holdninger står i et dialektisk forhold til lesernes holdninger. Hvor vidt diskursen kan gjenfinnes i andre institusjoner, og om det er grunnlag for å snakke om det nye kristne høyre som en sosial bevegelse gjenstår å undersøke.

Det samme gjelder spørsmålet om det nye kristne høyre har noen reell politisk innvirkning i Norge. I USA er det gjort en rekke undersøkelser av NCRs både reelle og potensielle politiske innvirkning. Disse undersøkelsene har ofte båret preg av en viss bekymring. Det har blant annet blitt hevdet at bevegelsen har bidratt til dype polariseringer og splittelser i samfunnet mellom konservative og liberale i sosiale og moralske spørsmål. Kan så det nye kristne høyre bli en reell maktfaktor i norsk politikk? I løpet av det siste året har vi vært vitne til harde fronter mellom konservative religiøse og liberale i debatten rundt den kjønnsnøytrale

ekteskapsloven. Kristelig Folkepartis landsmøte våren 2009, som bar preg av sterke polariseringer mellom konservative og liberale kristne i spørsmålet om homofile ekteskap, underbygger dette bildet (Glomnes 2009, 02.05). I hvilken grad er det nye kristne høyre en pådriver for, eller årsak til disse polariseringene i Norge?

Sett i et videre perspektiv kan vi spørre om NCR-diskursens tilsynekomst i Norge reflekterer det Butler kaller det *globaliserte* NCR. Som påpekt i oppgavens innledning hevder Butler at NCR er i ferd med å bygge opp en verdensomspennende koalisjon. Ved å engasjere seg i politiske spørsmål innenfor FN-systemet, opprette nye avdelinger rundt om i verden, og avholde internasjonale konferanser når bevegelsen fram til stadig nye tilhengere. Bevegelsens budskap, da særlig forsvaret av familien, finner klangbunn hos dypt troende mennesker, både i protestantiske, katolske og muslimske trossamfunn, som støtter seg på et konservativt verdisyn (Butler 2006: 4).

De diskursive likhetene mellom de norske avisene og NCR-diskursen kan tolkes som en styrking av Butlers tese om et globalisert NCR. Skal tesen styrkes ytterligere behøves det imidlertid flere studier av fenomenet, både i Norge og i andre land.

11. Litteraturliste

11.1. Primærlitteratur

Aalberg, P. O. (2002a, 26.04). "Betinget applaus til Clemet". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Aalberg, P. O. (2002b, 12.04). "Når enheten blir ekte vare". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Aalberg, P. O. (2002c, 14.06). "Når grensesteiner flyttes". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Aalberg, P. O. (2002d, 23.08). "Skolebrød til statsråden". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Dagen. (1919). "Formål og Basis". *Dagen*.

DagenMagazinet. (2008a, 27.11). "50 born drepne i går". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008b, 03.04). "Alkoholpolicy". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008c, 28.07). "Angrep og forsvar". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008d, 23.08). "Anita-kampanjens vanskelige spørsmål". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008e, 17.01). "Barn treng ein kristen skule". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008f, 29.02). "Bush som neokonservativ". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008g, 08.07). "Den pågående ordkrigen". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008h, 22.04). "Det kristne ekteskapet". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008i, 12.06). "Ein dramatisk dag". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008j, 17.06). "EU - Irland og demokratiet". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008k, 23.08). "Frihetens yttergrenser". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008l, 15.04). "Glideflukt mot EU-ja?". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008m, 08.02). "Hayford og Bolton". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008n, 16.01). "Homofiles frelsessak". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008o, 30.12). "Jødehat i norske medier". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008p, 27.07). "Kor viktig er homofilisaka?". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008q, 03.06). "Korleis skal vi forklara homofili?". *DagenMagazinet*.

DagenMagazinet. (2008r, 07.11). "Kristne mot bordbønn". *DagenMagazinet*.

- DagenMagazinet. (2008s, 14.08). "Lærdommen fra Georgia". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008t, 11.12). "Lønnsom fyll". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008u, 28.11). "Medieskapt jødehat". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008v, 13.05). "Om å forstå motparten". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008w, 16.10). "Produkt uten advarsel". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008x, 08.10). "Proisraelsk fra NATO". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008y, 17.04). "Sementert statskirke". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008z, 26.02). "Trond Giske og grunnloven". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008a-a, 30.07). "Bud går foran mirakler". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008a-b, 23.09). "Det begynner å haste". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008a-c, 12.03). "Forunderlig stillhet". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008a-d, 27.10). "Sunn tru og overtyding". *DagenMagazinet*.
- DagenMagazinet. (2008a-e, 02.05). "Tilbake til Guds ord". *DagenMagazinet*.
- Ekman, U. (1995). "Magazinet blir ukesavis!". *Magazinet*. (10).
- Ekman, U. (1996a, 04.05). "En mann og hans betydning". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996b, 13.01). "Et nytt år - en ny avis". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996c, 08.03). "Fundamentalisme eller bibeltroskap". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996d, 24.02). "Hvem er herr Arafat?". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996e, 22.03). "Hvorfor et kristent universitet?". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996f, 26.01). "Lokalmenigheten og Kristi legeme". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996g, 09.08). "Overnaturlig enhet". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (1996h, 09.02). "Å våge å være en leder". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (2002a, 15.11). "Fremtiden avgjøres i Negev?". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Ekman, U. (2002b, 19.08). "Løsaaktighetens runddans". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Ekman, U. (2002c, 25.05). "På tide å granske islam". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Flåten, E. (1996a, 15.03). "Lev Åndens nye liv". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Flåten, E. (1996b, 20.12). "Sann enhet". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Flåten, E. (1996c, 16.02). "Velsign alt Guds folk!". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Hove, O. S. (2008, 18.10). "Bør vi ønske oss bølger?". *DagenMagazinet*.

Kleppa, J. (2008a, 02.02). "Homohets i kyrkja og i idretten". *DagenMagazinet*.

Kleppa, J. (2008b, 26.04). "KrF- skatt eller samarbeid". *DagenMagazinet*.

Kleppa, J. (2008c, 11.10). "Tru, vantru og sunn tru". *DagenMagazinet*.

Magazinet. (1991). "Nye M". *Nyhetsmagazinet* (1): 1.

Magazinet. (2003, 12.12). *Magazinet*.

Norge IDAG. (2008a, 14.03). "Afrika ut av fattigdommen". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008b, 04.01). "Avkristningens verste år- og veien til seier". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008c, 14.03). "Bergen erklærer krig". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008d, 06.06). "Bryr Norge seg om menneskelig lidelse?". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008e, 22.02). "Danske brannfolk steines - uten et unnskyld. Hva er fremtiden for Europa?". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008f, 15.08). "Den nye kristne mobiliseringen". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008g, 07.11). "Denne boka gir deg sannheten". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008h, 07.03). "Det barnløse kontinentet- uante konsekvenser, nåtidsdrama (2)". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008i, 15.08). "Er vi selv skyld i avkristningen?". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008j, 20.06). "Hagen trøster Haga- fjern strandloven!". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008k, 15.08). "Hvem gav oss velstanden - Jesus eller Marx?". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008l, 08.02). "Hvorfor vinner de kristne i USA - mens de taper i Norge?". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008m, 24.10). "Kan vi legge vekt på enkeltsaker?". *Norge IDAG*.

Norge IDAG. (2008n, 08.08). "Kjære Guds familie, tiden er inne for å handle". *Norge IDAG*.

- Norge IDAG. (2008o, 08.02). "Landets neste statsminister- med effektiv miljøpolitikk?". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008p, 28.03). "Løser problemer - med innvandring". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008q, 11.04). "Mao og venstresiden - kan vi lære noe?". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008r, 13.06). "Sentrumsalternativets død". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008s, 15.02). "Skal dagens Storting fjerne grunnlaget for den norske suksessen?". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008t, 09.04). "Sosialistene spiller russisk rulett med kulturen". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008u, 26.06). "Sørgemarsjen for livet". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008v, 27.06). "Uten nye kristne medier fortsetter avkristningen". *Norge IDAG*.
- Norge IDAG. (2008w, 30.05). "Vekkelse i Afrika". *Norge IDAG*.
- Rogstad, H. (1996a, 19.04). "Finnes det et *realistisk* borgelig alternativ?". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Rogstad, H. (1996b, 15.12). "Gud til ære oss til gagn". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Rogstad, H. (1996c, 22.06). "Willochs historieløshet". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Rogstad, H. (2002, 07.06). "Folkeforførrerne". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002a, 04.01). "Arafats julespetakkel". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002b, 25.10). "Budsjetturo og politiske veivalg". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002c, 04.10). "Feilslått stemmefiske". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002d, 23.08). "Fredsprisvinner refset LO-Valla". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002e, 18.10). "Islam - fred eller terror?". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002f, 04.05). "Juul burde sært hjemsendt". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002g). "Kristensosialistenes forklaringsproblem". *Magazinet. For et seierrikt liv* (30).
- Selbekk, V. (2002h, 21.06). "Kynisk bruk av barn". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002i, 18.01). "Når jøder blir nazister". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Selbekk, V. (2002j, 27.09). "Spennende biskop". *Magazinet*.

Selbekk, V. (2002k, 15.03). "Storm i Aps vannglass". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Selbekk, V. (2002l, 06.04). "Synagoger i brann". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Selbekk, V. (2002m, 26.04). "Taliban og KrF". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

Selbekk, V. (2008a, 27.12). "Den borgelige uenigheten". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008b, 07.06). "En amerikansk drøm". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008c, 29.03). "En motvekt mot sekulariseringen?". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008d, 05.07). "Homofile i menigheten". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008e, 05.01). "Hvorfor fødes det så få barn?". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008f, 28.06). "KrFs vanskelige regjeringstest". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008g, 19.04). "Meninger om kristen-demonstrasjoner". *DagenMagazinet*.

Selbekk, V. (2008h, 06.12). "Årets viktigste bok". *DagenMagazinet*.

Sæle, F. J. (1999a, Uke 40). "Be for Nessa". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999b, Uke 45). "Bondeviks støtte til Jerusalem". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999c, Uke 43). "Dramatisk for Osterøy". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999d, Uke 45). "En investering i oppmuntring". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999e, Uke 34). "Hvorfor blir EU taperen?". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999f, Uke 34). "Kan vi bevare barna som kristne?". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999g, Uke 34). "Kristen kulturvernbevegelse". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999h, Juli). "Norge i dag". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999i, Uke 31). "Norge IDAG-suksess". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999j, Uke 31). "Norge og Israel". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999k, Juli). "Statsstyringen". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999l, Uke 43). "Trusselen mot skipsfarten". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (1999m, Uke 36). "Valget og kristent samfunnsansvar". *Norge IDAG*.

Sæle, F. J. (2002a, 05.10). "Deflasjonens isfjell". *Norge IDAG*.

- Sæle, F. J. (2002b, 30.11). "Den ensomme og hans frelsesopplevelse". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002c, 18.05). "Dialog er ikke nok". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002d, 18.01). "Fra privatskolelov til friskolelov". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002e, 20.04). "Gjenopprettelse". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002f, 26.08). "Hvilke saker?". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002g, 26.10). "Hvordan KrF kan doble oppslutningen". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002h, 13.04). "Hvorfor tåler de ikke bibeltro kristne?". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002i, 29.06). "Høybråtens seier i Stortinget, og Nessas på gaten". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002j, 13.04). "Løgnene i norske medier". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002k, 21.09). "Mulla Krekar". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002l, 26.01). "Norge trenger de 10 bud". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002m, 09.02). "Ny innvandringspolitikk". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002n, 10.02). "Skolemangfold". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002o, 07.09). "Ungdom bader i alkohol". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2002p, 18.01). "Vestens død". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2008a, 11.01). "Oljekrisene- og løsningen på dem". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2008b, 18.01). "Skaper - omsorg straks- og frihet fra oljen". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2008c, 11.01). "Slutten på oljeeventyret". *Norge IDAG*.
- Sæle, F. J. (2008d, 01.02). "Veien til seier i kampen for ekteskapsloven". *Norge IDAG*.
- Ystebø, B. (2002, 14.09). "Valgerd tenker demografi". *Norge IDAG*.
- Åleskjær, Å. (1996a, 14.06). "Annerledeslandet?". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Åleskjær, Å. (1996b, 01.11). "Brukervennlige menigheter". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Åleskjær, Å. (1996c, 16.08). "Den kontinuerlige byggevirkksomheten". *Magazinet. For et seierrikt liv*.
- Åleskjær, Å. (2002, 19.04). "Åndelige epidemier". *Magazinet. For et seierrikt liv*.

11.2. Sekundærlitteratur

- Battistoni, R. M. (1983). *Journal of Church and State*, 25:3: 545-548.
- Bergens Tidende. (2007, 20.06). "Sæle skal lage mediesenter i Forum Kino; fakta Visjon Norge ". *Bergens Tidende*
- Berkowitz, B. (2006). *Christian Right Steps up Pro-Israel Lobbying*. Tilgjengelig fra: <http://www.antiwar.com/ips/berkowitz.php?articleid=9419> (lest 26.08.08).
- Beyer, P. (1994). *Religion and globalization*. London: Sage.
- Björgås, T. (2009, 02.01). *Radioselskapet: NRK P2*.
- Brekke, T. (2002). *Gud i norsk politikk: religion og politisk makt*. Oslo: Pax.
- Brodersen, R. B., Bråten, F., Reiersgaard, A., Slethei, K. & Ågotnes, K. (2007). *Tekstens autoritet: tekstanalyse og skriving i akademia*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bruce, S. (1988). *The rise and fall of the new Christian right: conservative Protestant politics in America, 1978-1988*. Oxford: Clarendon Press.
- Bruce, S., Neil, J. S. & Paul, B. B. (2001). "Fundamentalism (New Christian Right)". I: *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, s. 5856-5858. Oxford: Pergamon.
- Buss, D. & Herman, D. (2003). *Globalizing family values: the Christian right in international politics*. Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press.
- Butler, J. S. (2006). *Born again: the Christian Right globalized*. London: Pluto Press.
- Casanova, J. (1994). *Public religions in the modern world*. Chicago: University of Chicago Press.
- CBS News. (2007, 18.10). *Evangelicals feeling left out, Poll finds*. Tilgjengelig fra: <http://cbsnews.com/stories/2007/10/18/opinion/polls> (lest 08.12.2008).
- CBS News Poll. (2007, 18.10). *White Evangelicals, the issues and the 2008 election*. Tilgjengelig fra: <http://cbsnews.com/stories/2007/10/18/opinion/polls> (lest 8.12).
- Chavanne, W. M. (1997). *With God on Our Side: Reflections on the Religious Right*. Annual Forum of The Center for Progressive Christianity. Tilgjengelig fra: <http://www.religion-online.org/showarticle.asp?title=1658> (lest 02.03).
- Cohn-Sherbok, D. (2006). *The politics of apocalypse: the history and influence of Christian zionism*. Oxford: Oneworld Publ.
- Davie, G. (2007). *The sociology of religion*. Los Angeles: Sage.
- Diamond, S. (1989). *Spiritual warfare: the politics of the christian right*. Boston: South End.

Diamond, S. (1998). *Not by politics alone: the enduring influence of the christian right*. New York: Guilford.

Durham, M. (2000). *The christian right, the far right and the boundaries of american conservatism*. Manchester: Manchester University Press.

Dåstøl, A. (2008, 19.08). "Slåss for Sæle på tungen". *Aftenposten*.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.

Fairclough, N. (2008). *Kritisk diskursanalyse: en tekstsamling*. København: Hans Reitzels Forlag.

Fedrelandsvennen. (2007, 17.12). "Dagen og Magazinet slår seg sammen". *Fedrelandsvennen*.

Gannon, T. M. (1981). "The new Christian right in America as a social and political force ". *Archives de sciences sociales des religions* 26:52: 69-83

Glomnes, L. M. (2009, 02.05). "De prøvde å dolke meg i ryggen og psyke meg ut". *Dagbladet*.

Guyatt, N. (2007). *Have a nice doomsday. Why Millions of Americans Are Looking Forward to the End of the World*. New York: HarperCollins Publishers.

Haakaas, E. & Jonassen, A. M. (2006, 31.01). "- Ønsket konflikt med islam". *Aftenposten*.

Hagee, J. (2006). *Jerusalem Countdown*. Florida: Front Line.

Hagen, A. W. (2005). *Felles front mot homoekteskap*. Dagbladet, nettavisen. Tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/nyheter/2005/06/08/434072.html> (lest 06.05.09).

Hansen, B. (2009, 02.01.). *Radioselskapet NRK P2*.

Hauglid, S. B. & Gauslaa, S. (1997). *VI: en bok om ledere*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

Haynes, J. (1998). *Religion in global politics*. London: Longman.

Hedges, C. (2008). *American fascists: the christian right and the war on America*. London: Vintage.

Hood, M. V. & Smith, M. C. (2002). "On the prospect of Linking Religious Right Identification with political behavior: Panacea or Snipe Hunt?". *Journal for the Scientific Study of religion*, 41: 4.

Hopson, R. E. & Smith, D. R. (1999). "Changing fortunes: An Analysis of Christian Right Ascendancy Within American political Discourse". *Journal for the Scientific Study of Religion*, 38 (1): 1-13.

Hovland, R. T. (2005). *Minnebasert konsekvensteori: en teoretisk modell applisert på politisk engasjement hos konservative kristne i Norge*. Bergen.

Høst, S. (2005). *Avisåret 2004: opplagsnedgangen fortsetter*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

Høst, S. (2006). *Avisåret 2005: lavere opplag, færre leser avis*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

Hågvar, Y. B. (2007). *Å forstå avisa: innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget.

IKAJ Norsk avdeling. (Udat.). *Om oss: Internasjonale Kristne Ambassade Jerusalem, Norsk Avdeling*. Tilgjengelig fra: <http://www.ikaj.no/om-oss.html> (lest 05.05).

Jordheim, H. (2001). *Lesningens vitenskap: utkast til en ny filologi*. Oslo: Universitetsforlaget

Kallestad, J. (2007, 23.06). "Frir til kristenfolket". *Vårt Land*.

Kallestad, J. (2009, 24.03). "Vil ta fra dem pressestøtten". *Vårt Land*.

Kepel, G. (1992). *Gud tager revanche: kristne, jøder og muslimer generobrer verden*. København: Gyldendal.

Kivisto, P. (1994). "The Rise or Fall of the New Christian Right? Conflicting reports from the Front line". *Sociology of Religion*, 55: 3: 223-227.

Kvanvig, H. S. (2004, 12.02). "De kristne sionister: Israels mest nidkjære tilhengere". *Aftenposten*.

Lawson, M. P. & Wuthnow, R. (1994). "Sources of Christian Fundamentalism in the United States". I: Marty, M. E. A., R. Scott (red.) b. 4 *Accounting for Fundamentalisms. The Dynamic Character of Movements* s. 18-56. Chicago: University of Chicago Press.

Leirvik, O. (2002). *Knowing by oneself, knowing with the other: al-damīr, human conscience and Christian-Muslim relations*. Oslo: Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo.

Leirvik, O. (2006). "Kva var karikaturesaka eit bilete på?". *Kirke og kultur*, 2.

Leirvik, O. (2009). "The Cartoon Controversy in Norway: The New Christian Right and Liberal Fundamentalism confronting Islam?". I: (red.), U. M. m. f. (red.) *Communicating "Fundamentalism" in the Global Public Sphere. Volum 3: Mass Media and Popular Culture*. London: I.B. Tauris.

Lie, G. (2008). "Trosbevegelsen i Norge- en historisk gjennomgang". *Refleks*, 7 (1): 111-151.

Lien, M. (2008, 16-22.01). "Jakten på 'det religiøse venstre'". *Morgenbladet*.

Lieven, A. (2005). *America right or wrong: an anatomy of American nationalism*. Oxford: Oxford University Press.

- Lindhardt, S. (2007). *Kristen zionisme: mellom religion og politik*. København: Frydenlund.
- Linn, J. G. (2004). *What's wrong with the Christian right*. Boca Raton: Brownwalker Press.
- Luo, M. & Goodstein, L. (2007, 21.05). "Emphasis shifts for new breed of evangelicals". *The New York Times*.
- Mead, W. R. (2006). "God`s country?". *Foreign Affairs*, 85: 19.
- Mediebedriftenes Landsforening. (2008). *Aviskatalogen*. Tilgjengelig fra: http://www.aviskatalogen.no/index.asp?section=utgave&item=velg_fylke&idUtgave=309 (lest 11.02.08).
- Mediebedriftenes Landsforening. (2009). *Opplagstall 2002*. Tilgjengelig fra: <http://www.mediebedriftene.no/index.asp?id=78404> (lest 27.03).
- Medienorge, Landslaget for Lokalaviser, Mediebedriftenes Landsforening & Rapporten Avisåret. (2008). *Opplagstall for norske aviser*: Medienorge. Tilgjengelig fra: <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> (lest 11.02.08).
- Medietilsynet. (2002). *Statens medieforvaltning årsmelding 2002*. Tilgjengelig fra: http://www.medietilsynet.no/Documents/Om%20Medietilsynet/Aarsmeldinger/SMF_Arsmelding2002.pdf (lest 05.04).
- Moen, M. C. (1996). "The Evolving Politics of the Christian Right". *PS: Political Science and Politics*, 29 (3): 461-464.
- Neumann, I. B. (2001). *Mening, materialitet, makt: en innføring i diskursanalyse*. Bergen: Fagbokforl.
- Norheim, A. D. (2008). *Demokratikupp*. Vårt Land. Tilgjengelig fra: <http://www.vl.no/meninger/kommentar/article3929221.ece> (lest 30.04.09).
- Norsk Mediebarometer. (2007). *Noen hovedresultater*: Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: http://www.ssb.no/emner/07/02/30/medie/sa96/noen_hovedresultater.pdf (lest 08.02).
- NTB. (2004, 13.07). "Carl I. Hagen til angrep på islam". *Aftenposten*.
- NTB. (2005). *Hagen come-back hos Levende Ord*. Dagens Næringsliv, nettavisen. Tilgjengelig fra: <http://www.dn.no/forsiden/valg/article553103.ece> (lest 03.04).
- NTB. (2008, 18.03). "Spår kristen-muslimsk allianse". *Vårt Land*.
- Perkin, H. (2000). "American Fundamentalism and the Selling of God". I: Marquand, D. & Nettler, R. L. (red.) *Religion and Democracy*, s. 79-90. Oxford: Blackwell Publishers.
- Rana, M. U. (2008, 25.02). "Den sekulære ekstremismen". *Aftenposten*.

Rise, S. G. (2008). *Faderen, Sæle og den heilage allianse: Norge IDAG-redaktør Finn Jarle Sæle sine planar for ein borgarleg fleirtalsallianse mellom KrF og FrP om kristne hjartesaker*. Bergen.

Rozell, M. J. & Wilcox, C. (1996). "Second Coming: The Strategies of the New Christian Right". *Political Science Quarterly*, 111 (2): 271-294.

Selbekk, V. (2009, 10.01.09). "Israel-venner også utenfor bedehusene". *Bergens Tidende*.

Stanghelle, H. (2009, 14.02). "Religionene er over oss - igjen". *Aftenposten*.

Sævik, T. H. (2007). *Grønt lys for fusjon*: DagenMagazinet, nettavisen. Tilgjengelig fra: <http://www.dagenmagazinet.no/Nyheter/Samfunn/tabid/248/Default.aspx?ModuleId=50156&articleView=true> (lest 11.02).

The Humanist. (1976). *The Humanist*, 36 (5): 4.

Tranøy, T. & Westlie, B. (2006, 29.07). "Israels beste venner". *Dagens Næringsliv*.

Wallis, J. & Michaelson, W. (1976). "The Plan to Save America". *The humanist*, 36 (5): 13-14.

Wilcox, C. (1996). *Onward christian soldiers?: the religious right in american politics*. Boulder, Colo.: Westview.

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

12. Vedlegg: Kategorisert tekstmateriale

Tabellene viser lederartikler fra *Magazinet/DagenMagazinet* og *Norge IDAG* kategorisert etter tema.

Magazinet 1996

Vekkelse og misjon	
	13.01 Et nytt år – en ny avis!
	01.03 Vekkelsens enkle nøkkel
	15.03 Lev åndens nye liv
	12.04 Ekte omvendelse gir ekte liv
	14.06 Annerledeslandet?
	30.08 Bryt gjennom!
	20.09 I Hauges ånd og spor
	18.10 Relasjoner
	04.10 Noe nytt spirer fram!
	08.11 Toppmøte i avgrunnen
	29.11 Frelsen er for alle!
	27.09 Hva med kristen-rock?
	13.12 Ny misjonsmark!
	02.02 Jesus- alltid den samme
	06.09 Fremad og oppad for Magazinet
Menighet og lederskap	
	16.01 Lokalmenigheten og Kristi legeme
	16.02 Velsign alt Guds folk
	19.01 Drømmer og visjoner
	09.02 Å våge å være en leder
	29.03 Be frem frimodige predikanter
	26.04 Trosundervisning, trosbevegelsen og andre kirkesamfunn
	09.08 Overnaturlig enhet
	16.08 Den kontinuerlige byggevirkksomheten
	11.05 Full bredde og full styrke
	26.10 Fra minus til pluss
	01.11 ”Brukervennlige menigheter”
	06.12 Rett mat i rett tid
	20.12 Sann enhet
Bibeltroskap	
	11.05 Sett din tro til Gud
	07.06 På reise i Norge
	23.08 Gjør Guds vilje med et villig hjerte
	11.10 Endetiden
	22.11 På vei mot endetiden
	08.03 Fundamentalisme eller bibeltroskap
Israel	
	22.06 Willochs historieløshet
	24.02 Hvem er herr Arafat?

Kristne skoler	
	31.05 Behovet for å gå på bibelskole
	22.03 Hvorfor et kristent universitet?
Partipolitikk	
	19.04 Finnes det et <i>realistisk</i> borgelig regjeringsalternativ?
Andre politiske spørsmål	
	15.11 "Gud til ære oss til gagn"
Annet	
	13.09 Tienden hører Herren til
	04.05 En mann og hans betydning

Magazinet 2002

Vekkelse og helbredelse	
	01.02 Refleksjoner etter utsendelsen
	01.03 Når misjonærene blir utvist
	19.04 Vennskapsevangelisering
	31.05 Utradisjonelle initiativ
	07.06 Kvakksalveri
	01.11 Farvel til kvakksalverloven?
	18.10 Helbredelse på TV
Menighet og lederskap	
	18.01 Framtidsrettet Dawn- konferanse
	22.11 Menighetsplanting
	06.12 Avhoppersjangeren i journalistikken
	19.04 Åndelige epidemier
Bibeltroskap	
	15.03 Det indre og det ytre- det gamle og det nye
	12.04 Når enheten blir ekte vare
	09.08 Himmel og helvete
	20.09 Læremessig villfarelse
	11.01 Motorsyssel og bibel
	15.02 Farlig hjertelogo
	27.09 Humanetisk fundamentalist
	22.02 Forstå kvinneprestmotstanderne
Israel	
	06.04 Freden kommer - også til Israel
	12.04 Professor forsvarer selvmordsbombere
	07.06 Folkeforførere
	19.06 Årets største agurk
	09.08 Bløffen om Jenin-massakren
	15.11 Fremtiden avgjøres i Negev?
	18.01 Når jøder blir nazister
	15.11 Fremtiden avgjøres i Negev?
	05.04 Synagoger i brann
	05.04 Intifada i handleposen
	11.05 Erstatningsteologiens villfarelse
	26.07 Sykdomsbekjempelse fra Villa Grande

	08.11 Brunt grums på venstresiden
	25.01 Jødehatets psykologi
	04.05 Juul burde vært hjemsendt
	06.09 Regjeringens Israelboikott
	23.08 Fredsprisvinner refset LO-Valla
	18.05 Boikott LO!
	19.04 Israels venner
	08.03 Israelvennskap og jødemisjon
	28.06 Palestinahat
	04.01 Arafats julespetakkel
	28.06 Palestinerhat igjen
Islam	
	18.10 Islam – fred eller terror
	13.09 Irak og lærdommene fra 11. september
	05.01 Når terrorister blir aktivister
	25.05 På tide å granske Islam
	01.02 Æresdrap i Allahs navn
	20.12 Tyrkia, EU, og islam
Partipolitikk	
	04.01 Vektig nyttårstale
	26.04 Taliban og Krf
	05.07 Spennende signaler fra KrfU
	25.10 Budsjetturo og politiske veivalg
	15.03 Storm i Aps vannglass
	22.03 En snubletråd for regjeringen
	31.05 Valgfrihetens fiende
	05.08 Kristensosialistenes forklaringsproblem
	16.08 Krf og Ap
	04.10 Feilslått stemmefiske
Homofili	
	11.10 Et ord i rette tid
	15.03 Religionsfriheten i Sverige
	19.08 Løsaktighetens runddans
	14.06 Når grensesteiner flyttes
	21.06 Kynisk bruk av barn
Skole/kristne friskoler	
	04.01 Bud til besvær
	26.04 Betinget applaus til Clemet
	08.02 Pineskolen bør realiseres
	23.08 Skolebrød til statsråden
Andre politiske saker	
	02.08 Vannskille blir vannsklie?
	15.02 Mile siler myggen
	22.02 Statskirkens framtid
	11.05 Ikke glem tienden
	29.11 Pinsevenner forfordes
	08.02 Statsautorisert narkolanging
	02.08 Gudstjenester på TV

	30.08 Lederstrid og kjønnskvoltering (34)
	04.10 Valgerd-fradraget
	14.06 Look to Denmark
Annet	
	18.05 Vår kristne nasjonalsang
	11.10 Rettferdig pressestøtte
	05.07 Kan kristne drive bank?
	13.12 Debatten om pressestøtte
	25.05 Verdens farligste konflikt
	27.09 Spennende biskop

DagenMagazinet 2008

Vekkelse og misjon	
	15.03: Jesu herliggjøringstime
	19.03: Påske og misjon
	07.07: Bør utforfolk slippe misjon?
	29.10. Et salig liv i bot
	18.07. Er det en vekkelse?
	31.05. Lakeland- under og forkynning
	26.07 Den største utfordringen
	10.12 Kreativitet og kunst
	25.11 Haugianismen – Afrika og Noreg
	06.10 Jesus påbød ikke ”soaking”
	15.10 Utsagn om hva Gud vil
	24.10 Den kristne og synda
Menighet og lederskap	
	19.01 Veien videre for pinsebevegelsen
	07.02 Forsamlinga i pinserørsla
	14.07 NMS profil og kyrkjeforhold
	23.04 Forsamlingsbygging
	15.08 Jesus som hyrde
	17.12 Lengselen etter tilhørighet
	06.02 Kirkens omdømme
Bibeltroskap	
	05.05: Svare som et løgvitne
	14.06: En dommer med full oversikt
	21.06: Nådegavenes funksjon og Ordets virkekraft
	27.10: Sunn tru og overtyding
	30.04: Medienes strie strøm
	19.04: Meninger om kristne demonstrasjoner
	20 12: Det store frelsesdramaet
	23.12: Det velsignede fremmedordet
	20.11: Denne verdens riker.
	30.10: Med kappe og krage i losjen
	01.11: Kamp om Allehelgensdag
	19.08: Der ukjente messeofferet
	26.08: Jesu enestående offer

	27.03: Tradisjonens argument
	21.10: Det onde begjæret
	14.03: Jomfrusønn Immanuel
	26.11 Sa Gud det til Bentley?
	21.07 Hva blir forkynt?
	11.10 Tru, vantru og sunn tru
	10.10 Det fins usunn lære
	24.12 Et hemmelighetsfullt lys
	26.11 Velges med hode og hjerte
	04.03 Bannskap og velsignelse
	30.07 Bud går foran mirakler
	18.10 Bør vi ønske oss bølger?
	08.11 Teikn, visdom og forkynning
	13.12 Guds hemmelige agenter
	11.07 Foran Lanbeth konferansen
	02.08 Erkebiskop i tapende kamp
	25.08 Kraftfull maskulinitet
	06.08 Prest med samboer
	09.05 Lykksalig pinsefest
	05.09 Svekket bispeembete
	12.11 Frikyrkja og samarbeid
	18.12 Den ensrettande staten
	11.03 Anders Heger lukker øynene
	04.02 Fem bispekandidater
	25.08 Kraftfull maskulinitet
	10.03 Skapt mannlig og skapt...
	02.05 Tilbake til Guds ord
	15.05 Å lyda Gud meir enn menneske
	19.02 Et verdensråd av kirker
	10.02 Skapt mannlig og skapt kvinnelig
	29.12 Er språk slitesterke?
	07.01 Antikristne fobier
	23.02 Hvem vil hjelpe Donald?
Israel	
	18.01 Krisetruet Olmert
	15.02 Konsekvenser av en bilbombe
	07.05 Olmerts skjebnetime
	16.06 Olmert iler langsomt
	01.08 Olmert varsler sin avgang
	04.08 Ehud Olemrts ettermæle
	16.09 Olmert på vei ut
	19.09 Tsipi Livnis vei videre
	07.10 Olmerts postludium
	13.10 Lysende djervt mot
	28.10 Nyvalg i Israel
	19.11 Den israelske valgkampen
	05.12 Freders hus i Hebron
	31.12 Veien videre fra Gaza

	12.12 Fredsprosess på vei ut
	03.01 Terrorismen fortsetter
	28.01 John Boltons ord om Iran
	01.02 Uklare avgjørelser
	22.02 Et paraplyspørsmål
	12.02 Forunderlig stillhet
	04.04 En heller gammel sak
	23.06 Israel har dårlig tid
	09.07 Klimaskifte i Midtøsten
	12.07 En lærerik iransk tabbe
	23.07 Ultimatum fra Genève
	16.07 Fangeutveksling uten fred
	24.07 Buldoserterroristene
	05.08 Et glemt ultimatum
	03.09 Viktige antiterrornyheter
	27.10 Det begynner å haste
	08.10 Pro-Israelsk fra NATO
	14.02 En erketterterrorist mindre
	25.02 En fabrikk i Khojir
	08.01 Er Bush blitt "lam and"?
	14.01 Resultatet av Bush-besøket
	27.02 Obama en ny Jimmy Carter
	25.07 Obamas besøk i Israel
	29.07 Frykter at Bush vakler
	21.10 Hvis Obama vinner
	18.11 Etter helges G20 møte
	01.12 Presidentens ettermæle
	03.12 Obamas sikkerhetsmannskap
	26. 09 Sarah Palins trosreise
	08.02 Hayford og Bolton
	26.03 Estimatet avestimeres
	21.05 Reaksjonen på en Bush- tale
	04.06 Terrorsaken må ankes
	18.06 Barrikadert Gudshus
	26.06 Er jødemisjon fordekt antisemittisme
	14.11 Israel og argumentasjon
	16.12 Jespersens jødehatsatire
	11.09 Aps Israelvennskap
	25.09 FNs største svakheter
	27.09 Bondevik og Ahmadinejad
	01.10 Flosklar som snor seg
	22.10 Israelvenners dømmekraft
	26.01 Hvorfor boikotter vi ikke Iran?
	15.11 Støres boklunder
	08.05 Tanker ved en milepæl
	25.06 Vi står fortsatt for jødene
	17.07 Et fjerde tempel?
	22.09 Korttenkt ytre høyre

	06.12 Årets viktigste bok
	24.01 Seksti sårede kvinner
	01.03 danske barn og jødiske
	03.03 Draps- eller kosekanin
	28.05 Flukten fra sannheten
	03.05 Verre enn berre ekstremt
	29.05 Fellende dom mot medier
	24.05 En åtte år gammel historie (samme sak som over)
	05.06 Korrupsjon og demokrati
	08.07 Den pågående ordkrigen
	28.11 Medieskapt jødehat
	29.04 En gardert avsløring
	22.10 Israelvenners dømmekraft
	06.03 Operasjon varm vinter
	30.12 Jødehat i norske nyheter
Islam og innvandring	
	11.08 Nye asylmottak
	05.11 Forblir politiet nøytralt?
	19.12 Vår holdning til innvandre
	15.09 Tull om tidsregning
	2008 Så setter vi over til moskeen
	02.07 Religiøs kriminalitet
	09.08 Mens imamene tenker
	04.09 Når muslimer skal svømme
	03.10 Foreldrerett og islam
	29.03 En motvekt mot sekulariseringen?
	25.03 Påske og islam
	29.02 Forhastede underskrifter
	21.01 Den levende Guds sønn
	02.10 Treenighetslæren i dag
	13.02 Erkebiskopens spådom
	04.06 Terrorsaken må ankes
Partipolitikk	
	26.04 KrF- skatt og samarbeid
	20.08 Subjektivt føleri
	06.09 KrF og kristne verdier (H)
	24.11 Forskjellen på Kd og KrF
	29.09 Skjerp deg, Amundsen
	28.06 KrFs vanskelige regjeringstest (S)
	27.12 Den borgelige uenigheten (S)
	07.03 Rød, grønn og gul fremtid?
Homofili	
	17.11 Den teologiske glidebanen
	11.11 Partisjel til salgs
	18.09 Virkning og årsak
	10.09 Bibelen og dette livet
	01.09 GAFCON sier nei takk
	05.07 Homofile i menigheten

	27.07 Kor viktig er homofilisaka?
	24.06 Vold mot homofile
	20.06 NML tar til motmæle
	19.06 Ei rar og vond veke
	12.06 Ein dramatisk da
	17.09 Opphisset statsrd
	06.06 Profetisk om familien
	03.06 Korleis skal vi forklara homofili?
	02.06 Glade over å bli vanæret
	13.05 Om å forstå motparten
	11.04 KrFs dilemma
	01.04 Mobiliserer for ekteskapet
	22.04 Det kristne ekteskapet
	28.02 Regjeringa og homorørsla
	18.02 Påske og samliv
	05.02 Kynisk bruk av barn
	21.02 Bløffer om diskriminering
	12.02 Meltveit Kleppa svik
	09.02 Meningsterror mot predikanter
	05.02 Hva prestene lover
	02.02 Homohets i kyrkja og i idretten
	23.01 De homofile i korint
	16.01 Homofiles frelsessak
	10.01 Kirkens sammenbrudd
	01.01 Homofryd og homofob
	31.01 Viktig vigselsaksjon
	22.01 Anklage sex-fiksert
Skole	
	18.02 Framtida for høgskulane
	12.04 Lærarakademiet jubilerer
	09.06 Tilsette i norske barnehagar
	04.11 Trusopplæring og innhald
	17.01 Barn treng ein kristen skule
	30.01 Samfunn og skolestat
	09.04 Ny etappe i regjeringens avkristningsprosjekt
	19.04 Føremålet med skulen
	25.10 Gullalder for kristne skoler
	07.11 Kristne mot bordbønn
	10.11 Ny føremålsparagraf
	09.12 Trusopplæringa og kyrkja
	15.12 Verdier eller kristendom
Abort	
	05.01 Hvorfor fødes det så få barn?
	27.11 50 born drepne i går
	13.03 Upassende på kvinnedagen
Alkohol	
	11.12 Lønnsom fyll
	23.08 Frihetens yttergrense

	17.10 Det blå korset
	16.10 Produkt uten advarsel
	03.04 Alokoholpolicy
	04.01 Fri flyt av alkohol
Andre politiske saker	
EU	27.05 Når EU blir viktigere enn alt annet
	03.07 Mot krise i Tyrkia
	15.04 Glideflukt mot EU-ja?
	09.01 Ja-politikk via bakdør
	17.06 EU- Irland og demokratiet
Statskirken	02.09 Statskirkens fengsel
	13.11 Giskes erkebiskop
	04.12 Den Oslostyrte norske kirke
	17.04 Sementert statskirke
	18.04 Ingen sans for jubilate
	14.04 Statskirkens fremtid
	25.04 Demokratisk legitimitet
	21.04 Biskoper og asylpolitikk
	16.05 Den nye bispeutnevnelsen
	26.02 Trond Giske og grunnloven
Forsvar	28.07 Angrep og forsvar
	14.08 Lærdom fra Georgia
	16.08 Ny kald krig på vei?
	18.08 Overimpulsiv president?
	12.09 Georgia bekymrer ikke?
	24.09 Russerfrykt i Sverige
	11.02 Forsvarets fremtid
	08.03 Mannen som svek oss alle
	21.08 Knøttlite norsk forsvar
	22.11 De nye sjørøverterroristene
	19.01 Russlands marine
	02.04 Når demninger ikke virker
USA	29.02 Bush som neokonservativ
	20.02 Kosovo egen stat?
	04.07 In God we trust
	2008 En amerikansk drøm
	24.04 En lam svømmer stille
	30.08 Norges presidentkandidat
	09.09 Valgkampen i USA
	20.09 Republikansk kinderegg
Andre politiske saker	09.10 Budsjett som signalvimpel
	30.06 Forskjell på redaktører
	03.11 Storebror ser deg
	28.04 17. mai er vi så glad i
	08.08 Idrettsfest med bismak
	08.12 Krigsfare i India – Pakistan
	15.12 Den intolerante staten
	01.01 Inkompetent

	28.02 Trusfridom og tilsetjing
Annet	
	08.09 General forfremmet
	17.03 Påske og venskap
	22.12 Fagre føtter på fjellene
	11.01 ”..kundgjøres ved Trykken”
	06.11 Ordets makt i politikken
	25.01 Velsignet hjelpearbeid
	02.12 Intet frivillig samarbeid
	01.04 Salmenes velsignelse
	13.09 Ikke gå av, Biskop Baasland
	23.08 Anita-kampanjens vanskelige spørsmål
	13.08 Den frie debatten
	11.06 Bilder er ikke sterkere enn ord
	04.10 Vil papiravisene dø?
	10.05 Den vanskelige nettdebatten
	02.01 Hva fusjonen innebærer
	07.08 I folkestyrets tjeneste
	19.07 FrP vil legge oss ned?
	30.04 Medienes strie strøm

Norge IDAG 1999 (Avisnummer i parentes)

Vekkelse og misjon	
	En vekkelseshøvdning (1)
	Norge trenger barnevekkelse (8)
	Den største vekkelsen i Norden (9)
	Det norske misjonsfolket (6)
Kristne i samfunnet	
	Statsstyringen (1)
	kristen kulturvernbevegelse (3)
	”Susanne åpnet perleporten” (11)
	Valget og kristent samfunnsansvar (4)
	En investering i oppmuntring (8)
	Kritikken av Evangeliesenteret i NRK (10)
	Gratulerer Valgerd (11)
Israel	
	Oslo-avtalens lappverk (1)
	Norge og Israel (2)
	Boikotten av Israel (4)
	Israel må beholde Golan (6)
	Israels desperate forsøk på fred (7)
	Bondeviks støtte til Jerusalem (8)
Økonomi og næringsliv	
	Nå går alt så meget bedre (5)
	Dramatisk for Osterøy (7)
	Trusselen mot skipsfarten 7()
	Pakistanere og skatt (7)

	kan ikke Norge bruke mer penger? (5)
Skole	
	Kan vi bevare barna kristne? (3)
	Biskopen som ikke vil ha "kristendom" (10)
Abort	
	Hvorfor EU blir taperen? (3)
	Tysk magasin sier sannheten (4)
	Støtte til en hardt presset Nessa (9)
	Jul i fengselet (10)
	Be for Nessa (6)
Annet	
	Norge i dag (1)
	Skrifter til vekkelse (1)
	Norge I DAG suksess (2)
	Norge I DAG: en millennium-avis (11)
	Du kan stole på Guds ord (3)
	Muslim om vesten (11)
	det handler om frelse og fortapelse (9)
	Avsløringer i Kautoteino- Ta saken opp igjen! (5)

Norge IDAG 2002

Vekkelse, helbredelse og bibeltroskap	
	20.12 Guds lys i verden
	26.10 Vekkelsens flammer i høstmørket
	18.05 17.mai
	17.08 Er helvete avskaffet
	02.11 Under på TV
Kristne i samfunnet	
	13.07 Sommerens under
	30.11 Den ensomme og hans frelsesopplevelse
	15.11 Hermon i storslag- og bibelen hadde rett
	01.06 Venstrevrien i pressen
	16.03 Lukten av kristenmannsblod
	13.04 Hvorfor tåler de ikke bibeltro kristne?
	02.03 200 millioner forfulgte
	14.10 Hvordan kristne vil vinne Amerika tilbake til Gud
	14.09 Amerika – forhatt offer
	13.07 Beskyttelse mot narkotika
Israel	
	20.4 Guds Esekiel 36-aksjon- og vår
	27.07 Hvordan erstatter vi erstatningsteologien?
	23.11 Hebron, frihetens utpost
	27.04 – Mr. Larsen can go home
	20.04 En viktig demonstrasjon – Lørdag
	06.04 Bønn for terror-ofrene og Israels folk
	06.04 TV-reportere bakom sol og bortenfor måne
	13.04 Løgnene i norske medier

	16.03 Send Sunnanå hjem igjen
	10.01 Mediemobbing av Israel skaper angst hos norske jøder
	28.09 Bumerang
	25.05 LO-boikotten- ulovlig og selvødeleggende?
	22.02 Jaglands okkupasjonsutspill
	11.05 Hvordan kan de?
	15.11 Krystallnatten
	12.10 Venner igjen- jøder og kristne
	26.08 Er det en kristenplikt å støtte Israel?
	13.07 Israel nytt tema på sommerstevnene
	27.04 Nå våkner kristenfolket
	12.10 Flytt den norske ambassaden til Jerusalem nå!
	31.08 Det unge gravide Amerika- og det aldrende Europa?
	13.12 Økologisk gjenoppbygging
Islam/innvandring	
	18.05 Dialog er ikke nok
	21.09 Mulla Krekar
	21.11 Verdens mest berømte kvinnelige journalist om islam
	09.02 Ny innvandringspolitikk
	19.10 Terrorismen som smitter
	02.11 Alvorlig knekk for selvmordsterrorismen
Pornografi	
	27.04 Stortinget lyttet til mødrenes gråt
	12.10 Statsmidler og pornosjokk
	20.04 Gjenopprettelse
	07.09 Landet rystes
Abort/familie	
	01.06 hele landets brylupsglede
	27.07 Trenger vi en kristen journalistikk?
	29.06 Høybråtens sier i Stortinget- og Nessas på gaten
	16.02 Fødselstallene raser
	18.01 Vestens død
	14.09 Valgerd tenker demografi
Alkohol	
	07.09 Ungdom bader i alkohol
	04.05 Ved siste avholdskommunes død
	15.06 Det som ingenting er
	25.05 Jesusrussen
Partipolitikk	
	22.02 Fremskrittspartiets politiske mot
	05.10 De kristne velgerne
	28.09 En bedre vei
	23.11 Stor støtte til Bondevik
	09.11 Valgerd skal ikke misforstås
	26.10 Hvordan KrF kan doble oppslutningen
	03.09 Valg i Europa
	31.08 Arbeiderpartiets ubeleilige prinsipper
	26.08 Hvilke saker?

Næringsliv	
	26.01 Kysten gjør Norge rik
	05.10 Deflasjonens isfjell
	31.08 Straff for effektive helsetjenester?
	02.03 Milliondrypp
	06.12 nr 1
	30.11 Et godt statsbudsjett
	06.12 Fornuftig nyorientering
	12.10 Statsbudsjettets gode nyheter
	17.08 EØS/EU er ingen gratis lunch
	11.05 Når faller TV lisensen
	15.06 Bøndene og jordbruksoppgjøret
	04.05 Billigere strøm
	16.02 Statsbudsjettet
	09.02 Moderniseringen av Norge
Friskoler/skolepolitikk	
	21.09 Billigere skolebøker
	15.06 Kristendomsfaget berget?
	26.01 Norge trenger de 10 bud
	16.02 Skolemangfold
	18.01 Fra privatskolelov til friskolelov
Annet / kontroverser med andre aviser	
	02.03 Norges OL
	16.03 Statskirken fri?
	07.09 Kan vi nyte været med god samvittighet?
	23.03 Jesu oppstandelseskraft i verden
	02.11 Flaut angrep på statsministeren
	14.9 Lukter politikk?
	13.12 Noen vil hevde at det er å tale med to tunger
	09.11 Pressestøtte og avismangfold
	12.10 Likt og rettferdig
	21.09 Ulv Ulv i Aftenposten
	27.07 Trenger vi kristen journalistikk
	29.07 Generalforsamling- og ny innsats
	22.02 De bare glemte Norge i DAG
	10.01 Velsignelsene i det nye år
	09.11 Likestilling for hjemmearbeidende kvinner
	06.12 Det beste vern

Norge IDAG 2008

Kristne i samfunnet	
	04.01 Avkristningens verste år- og veien til seier
	28.02 Snur opp ned på ideer om avkristning
	26.09 Aps avkristningsmaskin- kan den stanses?
	15.08 Er vi selv skyld i avkristningen?
	28.03 Forkynnelse og kirkevekst
	11.04 Hva skjer med våre underskriftsaksjoner?

	22.08 Den kristne suksessen
	06.06 kristne investorer
	20.06 33-erne i stedet for 68-erne
	29.08 EU- eksempelet
	27.06 Hvilke fem punkter er de viktigste?
	19.09 Rett fra protestfestivalen
	15.08 Den nye kristne mobiliseringen
	15.08 Hvem gav oss velstanden- Jesus eller Marx?
	18.04 Når fundamenter rokkes (2)
	13.06 Kriminaliseringen av de kristne
	08.08 "Kjære Guds familie, tiden er inne for å handle"
	08.08 Striden om tankebygningene- fra korint til Oslo
	03.10 Kristne for Jesus, vekkelse og samfunnsreformasjon
	23.05 Sterke menn
	24.10 Er vanlige Krf medlemmer høyrevridde
	29.08 Har velgerne lov til å stille spørsmål til politikerne- eller er det kupp?
	27.06 Uten nye kristne medier fortsetter avkristningen
	09.05 Kongen og dronningen i Demokratiet
	16.05 Kongen og dronningen av demokratiet (2)
	08.02 Hvorfor vinner de kristne i USA- mens de taper i Norge?
	28.02 Nykristne demokrater
	05.12 Hva er så strålende med seieren i California
	08.08 Hva er unikt med Amerika?
Vekkelse og helbredelse	
	02.05 Ny forskning om lenger og bedre liv
	23.05 Investeringer i å kristne Norge på ny
	30.11 Vekkelse fra Afrika
	13.6 Profetien til Norge fra Afrika
	27.06 Svein-Magne til Sotra og Bergen
	04.07 Norge tror på helbredelse
	18.07 Oase profetier
	18.07 Trosforsvar
	05.09 Hva skal vi med tro?
Israel	
	25.01 Bush i midtøsten
	07.03 Gode nyheter for Israels venner
	11.01 Hvorfor vi ikke må dele Jerusalem
	09.05 Miraklet Israel feirer 60 år
	09.05 Tjekkosllovakia 1938- Israel 2008
	23.05 Israels venner måtte til for å fylle forum
	30.05 Israels venner fikk rett igjen
	13.06 En svart Kenedy?
	18.07 Er Israel en brutal okkupant
	01.08 En mann som forandrer Norge
	19.12 Hvordan kan Otto Jespersen ta så feil
	10.10 Jødisk og kristen sionisme
	24.10 Sør Arnøy i Jerusalem

	21.11 Vil jødene gasse noen?
	05.12 Gullgenerasjonen viser styrke
	03.10 Middag med Ahmadinejad
	16.05 Michael B. Orens episoder
Innvandring/islam	
	22.02 Danske brannfolk steines- uten et unnskyld. Hva er framtiden for Europa?
	28.03 Løser problemer- med innvandring
	25.04 Er FrPs innvandringspolitikk ukristelig?
	15.08 Hvor mange arabiske flyktninger
Fattigdom	
	06.06 Bryr Norge seg om menneskelig lidelse?
	18.07 Staten som ikke kan regne- fattigdomsproblemet
	14.03 Afrika ut av fattigdommen
	22.08 FNs tusenårsmål
Klima	
	11.01 Skaper-omsorg straks- og frihet fra oljen
	11.01 Slutten på oljetyranniet
	25.01 Klimaforliket
	01.02 Lyse (-re)- tider
	08.02 landets neste statsminister- med effektiv miljøpolitikk?
	08.02 kampen mot bilen- og folk flest
	15.02 Krafttaket
	22.02 Klima- bomskudd
	28.02 Hva er råttent med strømprisene?
	04.04 Biskoper vil opphøre grønn lov
	26.09 Vindkraft og tankekraft
	11.01 Oljekrisene og løsningen på dem (S)
Norsk partipolitikk	
	11.04 MAO og venstresiden- kan vi lære noe?
	09.05 Carl I Hagens historiske betydning
	16.05 Sakene tvinger det fram- nytt samarbeidsmønster
	01.08 Heller Jens enn Jensen?
	01.08 KrF- kronprinsessen fra Vestfold
	12.09 KrFs 75 år
	03.10 Nominasjonen i Hordaland og de andre fylkene
	28.11 Sosialistenes manøvreringsrom
	21.11 Kampen om Hordaland
	07.11 Høybråten invitt til høyre og venstre
	24.10 Posisjonering for valgnederlag?
	24.10 Kan vi legge vekt på enkeltsaker?
	31.10 Høybråten uten både høyre og venstre
Abort og familie	
	07.03 Det barnløse kontinentet, uante konsekvenser, nåtidsdrama
	13.06 Abortloven i 30 år
	20.06 Sørgemarsjen for livet
Homofili	
	11.01 Hvordan kan et lite mindretall fjerne de kristne verdiene?

	01.02 Veien til seier i kampen for ekteskapsloven
	15.02 Ny ekteskapslov bør utsettes
	04.04 Sosialister spiller russisk rulett med kulturen
	18.04 Når fundamentene rokkes (1)
	18.11 Piratene i Oslo
	25.04 Demonstrasjoner har ikke utspilt sin rolle
	13.06 Sentrumsalternativets død
	20.06 Omkamp om ekteskapsloven
	04.07 De kristne sommerstevnene må ta opp ekteskapsloven
	04.07 Omkampen om ekteskapet er i gang
	19.12 Kan regjeringen bli så intolerant
	07.11 Denne boka gir deg sannheten
Næringsliv og økonomi	
	04.01 Saker og seire i 2007- og et nytt år
	11.01 Skandaliseringen av Gro Harlem Brundtland
	25.01 Årets viktigste skritt?
	25.11 Transportplan med 10 års pause i veibyggingen
	15.02 Turbulensens tidsalder- skal vi selge alle aksjer?
	22.02 det lyse fastland
	14.03 Bergen erklærer krig
	14.03 A/S norske veier
	02.05 Svensk tillit til småbedriftene
	06.06 Hvorfor er vi nordmenn rikest i verden?
	20.06 Hagen trøstet Haga
	15.08 Fjern arveavgiften
	22.08 Et eksempel på den nye energirevolusjonen
	22.08 Avskaffelse av strandloven
	29.08 Vekkelse og modernisering
	05.09 Er dette vår tids forbrytere?
	26.09 Hvorfor renten må settes ned raskt
	12.12 Velsignelsen og finanskrisen
	12.12 Strandlinjesosialismen
	12.12 En juleaften i norsk økonomi og for fattige
	19.12 En juleaften for velferd
	10.10 Tid for optimisme og positive løsninger
	10.10 Dereguler boligmarkedet- gi folk en billig bolig
	17.10 Hvordan kristen kunne få renten ned
	17.10 Mer penger og mindre Jesus
	17.10 Vågemotet i vest ikke belønnet av finanskrisen
	31.10 Velsignet midt i finanskrisen
	31.10 Krisens mulighet
	31.10 Er sosialistiske reguleringer svaret
	07.11 600 000 000 000 (finanskrisen)
	14. 11 Nordmenn er på den grønne engen- vi må likevel handle
	19.12 Faktalesning i julen
Skole	
	18.01 Foreldrerett er ikke ulydighet
	01.02 Kristendommen ut av skolen

	15.02 Skal dagens storting fjerne grunnlaget for den norske suksessen?
	01.04 De kristne formålsparagrafene- trinn to i de rødgrønnes avkristningsrakett
	02.05 Minister for kristendomsforfølgelse?
	21.01 Moses, Jesus og filosofene
Annet / kontroverser med andre aviser	
	19.09 Aksjonærene - vår pressestøtte
	28.11 Skal kristne grave en grav for andre
	05.12 Julegaven i år
	05.12 Oj, oj, oj hva skal vi gjøre med journalistikken
	12.12 Bitter jeg – morgenbladet?
	12.12 Hva vil Dagen- redaktøren si?
	12.12 Under skjer
	17.10 Hva er ideen bak familie og medier
	26.09 Statistikk- eller alminnelige løgner
	04.01 Dagen og Magazinet fusjonerer
	11.01 Vårt Land- og den gravende journalistikk
	27.06 Suksessen Forum
	08.08 Journalistikk mellom demoni og Gud
	04.07 Bare blåbær
	12.09 Arild Edvardsen- evangelist, apologet og misjonær
	14.11 Verdens beste epler
	07.11 En fredspris til pinsevevnene
	07.11 Voldtatt i Kongo 2 år gammel- hjulpet av Norge
	01.02 Diskusjonen i pinsebevegelsen
	01.02 Hva skal en stakkars skomaker gjøre?
	28.03 En ærlig biskop
	19.09 Kirke uten syndere?
	21.11 En skam for kirkemøtet
	04.04 Har konservative teologer forlatt kjærligheten?
	22.02 Kan senior-revolusjonen starte i USA?
	19.09 Sarah feber slo ut Obama- feberen
	12.09 Velkommen Sarah Barracuda
	10.10 Sara B bet i fra seg
	07.11 Feilen Bush gjorde
	05.09 "Obama er ikke messias"